

Riksdagens protokoll

2007/08:133

Torsdagen den 19 juni

Kl. 09.00 – 14.09

Protokoll
2007/08:133

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 juni.

2 § Svar på interpellation 2007/08:728 om Tekniska högskolan i Jönköping

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Stefan Attefall har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att snarast kunna ge ett positivt besked om att ge Tekniska högskolan i Jönköping, JTH, examinationsrätt inom hela eller delar av vetenskapsområdet Teknik.

Universitet och högskolor står inför stora och viktiga utmaningar och behöver bli bättre rustade att möta dessa. Den svenska forskningspolitiken måste långsiktigt skapa förutsättningar som innebär att forskning av högsta möjliga kvalitet uppnås. Regeringen har redan under 2007 och 2008 tagit initiativ till ökade forskningsanslag. Jag räknar med att i den kommande forskningspropositionen kunna presentera förslag för att ytterligare stärka den svenska forskningen. De statliga resurserna för forskning behöver bland annat i ökad utsträckning fördelas utifrån en bedömning av den vetenskapliga kvaliteten på den forskning som utförs vid universitet och högskolor.

Regeringens utgångspunkt är att forskningen i Sverige ska hålla högsta internationella kvalitet. Därför är det viktigt att forskningen granskas och att kvaliteten utvärderas. Ambitionen för forskningen vid Tekniska högskolan i Jönköping, liksom forskning vid andra lärosäten, är att den ska hålla en hög kvalitet och att Tekniska högskolan i Jönköping kommer att kunna hävda sig väl i konkurrensen om forskningsmedel, inte minst när forskningsresurserna ökar.

Ett viktigt underlag för fördelningen av resurser till universitet och högskolor med utgångspunkt i att forskningen ska hålla en hög kvalitet utgörs av de förslag som lagts fram av Resursutredningen. I denna utredning tas bland annat frågan om examensrätt för högskolor upp. Utredningens betänkande har varit ute på remiss vid våra universitet och högskolor och andra berörda myndigheter. För närvarande pågår beredning av frågor inför framför allt en kommande forskningspolitisk proposition.

Jag kan inte föregå de förslag som regeringen kommer att lägga fram i kommande propositioner. Jag vill dock poängtera att jag finner flera av Resursutredningens förslag intressanta. Det gäller inte minst utredningens förslag som innebär att en kommande resurstilldelning bör vara kvalitetsbaserad. Ett annat intressant förslag som utredaren kommer med är att även examensrätten på forskarnivå bör frikopplas från vetenskapsområdesindelning och att Högskoleverket får i uppdrag att bedöma, tilldela och återkalla examensrätt på forskarnivå. Även den senare frågan är föremål för fortsatt beredning. Jag räknar med att forskningspropositionen kommer att innebära att Högskolan i Jönköping, liksom övriga universitet och högskolor, får besked om framtida resurser för forskning.

Anf. 2 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Tack statsrådet Lars Leijonborg för svaret! Högskolan i Jönköping har en mycket speciell historia. Det var den tidigare borgerliga regeringen som var med och skapade denna stiftelsehögskola. Det var Chalmers i Göteborg och Högskolan i Jönköping som fick den här friare formen av styrning.

Det har varit en högskola som har vuxit kraftigt och haft en stark, positiv utveckling. Man har valt att starkt profilera sig mot vissa nischområden och jobbar mycket gentemot de små och medelstora företagen, mycket med fadderföretag och har mycket kontakter med det omgivande samhället. Man har en mycket internationell prägel, starkt forskningsfokus och också ett starkt samarbete med andra högskolor och universitet.

Vi har där en ingenjörshögskola som är ett av de fyra ben vi står på. Den har vi försökt att utveckla i Jönköpingsregionen, framför allt när det gäller produktionsteknikforskning när det gäller små och medelstora företag.

Ingenjörshögskolan, som har blivit en teknisk högskola i Jönköping tack vare ett samarbete med Chalmers och KTH, är landets tredje största utbildare av högskoleingenjörer. Vi har också byggt upp en stark forskningsmiljö helt på egen hand. 210 miljoner kronor har samlats in av högskolan själv, som avsatt vinstmedel, privata företag och stiftelser. Självklart har också offentlig sektor regionalt och lokalt varit med och stöttat detta. 140 av de här 210 miljonerna är externa medel. Det här är unikt i Sverige. Man har som sagt byggt upp detta i samarbete med andra. Bland annat har KTH och Chalmers varit intima samarbetspartner och även varit med och garanterat kvaliteten.

Problemet för Lars Leijonborg är att han har en historia i den här frågan, inte personligen men genom Utbildningsdepartementet. Vi har under många år byggt upp den här forskningsmiljön, fått den erkänd av många inblandade aktörer och försökt säga så här: Detta initiativ är väl inte värt att stödja från regeringens sida. Vi har jobbat gentemot den förra socialdemokratiska regeringen, och hösten 2005 trodde vi att vi skulle kunna få något slags besked. Då väljer Leif Pagrotsky, dåvarande forskningsministern, att skjuta på alltihop i en ny utredning, den Brändströmska utredningen. Då lyckades vi med stora ansträngningar förlänga forskningsfonden ytterligare två år. Problemet är bara att nu är det inte möjligt att fortsätta detta. Pengarna kommer att ta slut under 2009.

Vi vill självklart ha examinationsrätt för vetenskapsområdet Teknik eller delar av det. Vi är inte beroende av hela området. Vi väljer att foku-

sera och inte försöka vara bäst på allt. Jag inser att det finns många stora frågor som ska avhandlas i den stora forskningspropositionen. Jag inser också att det finns en uppenbar risk att många frågor drunknar i varandra. Problemet är att examinationsrättsfrågan har sin del i detta och sin process.

Men det som är det akuta är att vi senast i budgetpropositionen för 2009 måste få ett besked. Finns det resurser för att från regeringens sida stötta forskningen vid Jönköpings tekniska högskola, den högskola som har byggts av frivilliga krafter och lokala aktörer? Finns det möjlighet att få stöd för detta arbete, för att fortsätta att utveckla denna forskningsmiljö, inte minst till gagn för små och medelstora företag?

Kommer det inget besked om just finansieringsstöd från regeringens sida i budgetpropositionen kommer Högskolan i Jönköping och Jönköpings tekniska högskola, som är ett av de dotterbolag vi har, att tvingas börja montera ned den forskning som bedrivs i dag. Det är det som jag vill fråga statsrådet om. Är du beredd att här lova att åtminstone i budgetpropositionen ge besked om vilket ekonomiskt stöd som kan ges till forskningen vid Jönköpings tekniska högskola?

Anf. 3 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag var inblandad 1994 och åren dessförinnan i beslutet att ge Högskolan i Jönköping den friare särskilda ställning som den fick, och jag tycker att vi med en blick i backspegeln kan säga att det var ett klokt beslut. Jag har flera gånger besökt Jönköpings högskola och tycker att det är väldigt stimulerande och uppmuntrande att se hur utvecklingen har varit. Jag håller med Stefan Attefall om att det är ett synnerligen dynamiskt och nyskapande lärosäte, nyskapande kanske framför allt genom sina mycket väl utvecklade kontakter med det omgivande samhället, inte minst den omfattande småföretagsamheten och andra typer av företagsamhet i Jönköpings län och andra län i den delen av Sverige.

Tack vare dels den något friare ställningen, dels det mycket skickliga sätt som högskolans ledning genom åren har utnyttjat den för att skapa allianser runt om i det omgivande samhället har Högskolan i Jönköping en stark ställning. Man har varit duktig på att attrahera externa medel och bygga upp kontakter i både vårt land och andra länder. Detta har gjort att resultaten har varit goda och intresset för att studera vid högskolan har varit stort. Självva utgångspunkten för det här samtalet är positiv.

Jag noterar att frågeställaren talar om *vi* när han talar om högskolan. Han sitter med i styrelsen. *Ni* bör se ljuset på framtiden. Det som nu är på gång i högskolepolitiken kommer förmodligen att gynna er. En tankegång är att högskolor som har visat sig duktiga på att attrahera forskningsinvesteringar från olika bidragsbeviljande myndigheter också ska premieras i det statliga systemet. Bara där kommer Jönköping att ha en fördel.

Frågan i interpellationen handlar om examinationsrätten. Det är en svår fråga. Vi är överens om att det inte är ett idealiskt system om forskning sprids ut så till den grad att man tappar kraften och förlorar fokus. Jag tror att vi måste ha någon form av system där besluten om doktorsexamina är koncentrerade. Då är min principiella utgångspunkt – och det har jag sagt många gånger i den här talarstolen – att alla lärosäten ska mätas på samma sätt. Det är inte fråga om historia utan om aktuella re-

sultat som ska vara utslagsgivande. Eftersom vi båda har en positiv syn på det som händer i Jönköping tycker jag att ni ska vara optimistiska. Exakt hur vi utformar detta regelverk är vi inte klara över. Bland annat av det skälet kan jag inte svara på den konkreta frågan.

Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Tack Lars Leijonborg för de välvilliga orden om Högskolan i Jönköping. Att jag använder vi-begreppet beror på att jag är både företrädare för Jönköpings län i riksdagen och, som statsrådet själv påpekade, ledamot av styrelsen. Jag vet att jag talar här för hela regionen när jag säger att det är viktigt att regeringen också är med och stöder forskningen vid Jönköpings tekniska högskola. Det är ett av de fyra dotterbolagen i vår organisation.

Jag vet att Lars Leijonborg och många andra har uttalat sig positivt om verksamheten vid Högskolan i Jönköping och vid Jönköpings tekniska högskola. Problemet är att högskolan har fått många klappar på axeln, men nu är vi i ett skarpt läge. Examinationsrätten har sin dynamik. Förslagen i Brändströms utredning är att inte ge examinationsrätt för hela vetenskapsområden. Man diskuterar också profilområden. Det är en positiv diskussion, och vi är beredda att ta den diskussionen. Det finns säkert grund att komma tillbaka till det.

Diskussionen kan ha sin historia och tidsram. Det som inte kan ha en egen tidshorisont är själva budgetfrågorna. Problemet för Lars Leijonborg är att frågan inte är ny på bordet. Problemet är att frågan har funnits så länge på departementets bord. Frågan har skjutits fram av den förra socialdemokratiska regeringen, senast i det beslut som Leif Pagrotsky fattade om att tillsätta en ny utredning och skjuta på alla frågorna.

Hela initiativet med att bygga upp forskningsfonden med näringsliv, stiftelser, lokala och regionala offentliga aktörer och högskolan själv har nått vägs ände. Då tvingas Lars Leijonborg och regeringen att välja. Ska vi vara med och stötta initiativet? Ska regeringen vara med och stötta forskning som har fått så gott renommé från många olika aktörer, Vinnova, Chalmers, KTH, Gjuteriföreningen med internationell spetsforskning och tyska Fraunhoferinstitutet? Eller ska ett icke-beslut komma i höstens budget – inget negativt utan bara ett icke-beslut? Det har tyvärr varit historien i den här frågan. Det innebär att dagen efter budgetpropositionen läggs fram tvingas man börja montera ned forskningen. Det är den reella verkligheten. Man kan inte fortsätta utan pengar. Då måste man också börja avveckla olika projekt. Det vi alla vet är att det blir en signal till forskare och andra samarbetspartner om att man måste se sig om efter andra samarbetspartner, andra forskningsmiljöer, andra organ att jobba med. Då börjar utvecklingen till en mindre kostym. Det blir konsekvensen. Det är därför jag är så orolig för att budgetfrågan, om staten ska vara med och stötta forskningen vid Jönköpings tekniska högskola, försvinner in i de stora viktiga frågorna vi håller på med nu.

Jag delar helt uppfattningen att vi måste ha mer kvalitetsstyrning av forskningsanslagen, och vi måste ha mer av kvalitetsprövning av de möjligheter som ska finnas. Jag är helt övertygad om att i en sådan miljö kommer Högskolan i Jönköping som helhet och Jönköpings tekniska högskola att klara sig bra. Om vi inte klarar oss bra i den konkurrensen

har vi inget mer att hämta. Får vi bara likadana spelregler som andra har vi inga problem med detta.

Nu handlar det om initiativet för Jönköpings tekniska högskola. Ett icke-beslut i budgeten i höst kommer att innebära ett aktivt beslut från Jönköpings tekniska högskola att det är över, att det inte går att dra på frågan längre. Då får vi hitta en mindre kostym. Då sänker vi forskningen, som i dag är så framgångsrik, som alla hyllar, som alla säger är bra och positiv. Det är det problemet jag vill uppmärksamma statsrådet på.

Anf. 5 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det kanske inte finns så mycket mer att tillägga. Hittills har Högskolan i Jönköping haft samma spelregler som alla andra. Det har ni utnyttjat på ett mycket framgångsrikt sätt. Jag tror att det är precis så det ska förbli. Ni ska ha samma goda möjligheter som andra lärosäten. Det ska ni utnyttja med all den smäländska kreativitet som ni besitter. Då kommer ni framöver, liksom tillförne, att visa att ni utför ett utbildningsuppdrag från nationell och regional nivå på ett lika utomordentligt sätt som ni hittills har gjort. Se optimistiskt på framtiden. Det är inte alls så att de företag som ni har byggt upp så fina kontakter med behöver vara mindre generösa i framtiden än hittills.

Den här frågan kommer inte på något sätt att slarvas bort i Regeringskansliet. Å andra sidan har vi en politik i Sverige att det inte är regeringen som avgör hur enskilda lärosäten ska utvecklas. Jag har läst en rapport som högskolans rektor har skrivit för Globaliseringsrådets räkning där en viktig princip är lärosätenas frihet gentemot statsmakterna. Jag ska inte peka ut det som händer i Jönköping som viktigare än det som händer i Växjö och så vidare. Här ska vi ha ett generellt system. Det som ska avgöra är framför allt vilken kvalitet man presterar.

Det fina i kråksången för er del, som gör att den här diskussionen kan föras i ett sådant optimistiskt tonläge, är att ni har visat att ni har uppnått goda prestationer. För den som håller hög kvalitet, precis som jag sade i mitt svar, är framtiden ljus. Systemet riggas så att de som lyckas uppnå excellens, som man brukar säga i det här sammanhanget, kan räkna med fortsatt stöd från både staten och andra bidragsgivare. Det är mina huvudprinciper. Vi ska ha ett generellt system. Det ska vara kvalitetsbaserat. Jönköping ska tävla på lika villkor som andra. Av dessa tre förutsättningar kan man dra slutsatsen att Högskolan i Jönköping går en ljus framtid till mötes.

Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag tackar för denna optimistiska prognos från Lars Leijonborgs sida. Jag upplever att det finns en stark positiv grundsyn på Högskolan i Jönköping och Jönköpings tekniska högskola.

Problemet är att vi har en situation där vi har tagit initiativ i Jönköpingsregionen och byggt upp en kvalificerad forskning.

Formellt sett har staten aldrig beställt den forskningsmiljö som har byggts upp i Jönköping. Formellt sett har regeringen ingen skyldighet att leverera några forskningsanslag i fasta former till Jönköpings tekniska högskola. Men regeringen har en skyldighet att ta ansvar för att vara med och stödja det som har byggts upp, det egna initiativet. De 210 miljoner

vi har skapat under en sjuårsperiod tar nu slut. Vi har mjölkat den kon färdigt.

I höstens budget står regeringen inför ett vägval: Ska man vara med och stötta projektet vidare med den basfinansiering som alltid krävs för att också kunna söka alla de projektmedel som finns på olika ställen och de forskningsmedel som finns att söka? Den frågan måste regeringen svara på, och svaret måste levereras så snart som i höstens budget. Annars tvingas Jönköpings tekniska högskola vidta drastiska åtgärder för att anpassa den ekonomiska kostymen till verkligheten.

Om det skulle vara så är problemet att det kommer att vara den regering som har skapat förutsättningarna för detta som blir beskylld för att inte ha hjälpt till att fortsätta att odla den miljö som har skapats. Det är det jag inte vill att min regering ska vara med i. Jag vill understryka allvaret i tidsaspekten, för risken är bara att vi i välviljans tecken och med behovet att lösa många frågor samtidigt inte kan ge ett besked i höst. Kan inte regeringen ge ett besked i höst får det dramatiska konsekvenser. Det är det allvaret jag vill understryka för statsrådet.

Anf. 7 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Från Jönköpings sida försöker man här bygga upp en bild av att man på egen hand har samlat in stora medel och inlett en forskning men nu inte kan fortsätta om inte staten tar över finansieringsansvaret. Nej då, ni kommer att vara lika duktiga framöver som ni har varit hittills på att attrahera andra investerare i er forskningsverksamhet.

Alla högskolor kommer att få ett basstöd till forskning – det är jag övertygad om – i det system vi ska introducera. Jönköping kommer inte att bli universitet – det har jag mycket svårt att tro. Men vi är medvetna om den profil som Jönköping har. Vi är väl medvetna om det behov av högskoleingenjörer som finns ute på marknaden, så vi ser mycket välvilligt på kvalificerad utbildning och forskningsanknuten utbildning på det området.

Vi kommer inte att tappa bort Jönköping i någon behandling. Tvärtom är Jönköping ständigt i blickfånget för våra ansträngningar att bygga ett bättre akademiskt system i det här landet. Så långt kan Stefan Attefall vara mycket lugn.

Vi återkommer i forskningspropositionen. Jag vidhåller att jag känner stor optimism för framtiden för Högskolan i Jönköping.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2007/08:759 om skevheter i den nya antagningen till högskolan

Anf. 8 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Louise Malmström har frågat mig om jag avser att verka för att studerande från folkhögskolor och studerande med utländska betyg fortfarande ska ha reell möjlighet att komma in på högskolan. Vidare har Louise Malmström frågat om jag är beredd att ändra de nya urvals-

grupperna om möjligheten för folkhögskolestuderande och studerande med utländska betyg att komma in på högskolan.

Högre utbildning ska vara öppen för dem som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning. Till vissa utbildningar finns dock fler behöriga sökande än platser, och då måste ett urval göras. Betyg är en viktig urvalsgrund. Vid sidan om betyg finns det andra urvalsgrunder, såsom högskoleprovet och av den enskilda högskolan bestämda urvalsgrunder. Genom att det finns flera vägar in i högskolan finns alltid möjlighet för sökande att antas till högre utbildning oavsett bakgrund.

När det gäller urval på grundval av betyg kommer platserna att fördelas i fyra grupper från och med antagningen till höstterminen 2010. Syftet med denna indelning, som den socialdemokratiska regeringen fattade beslut om, är bland annat att minska incitamenten till konkurrenskomplettering i gymnasial vuxenutbildning.

Sökande med studieomdöme från folkhögskola och sökande med betyg från utländsk utbildning kan varken tillgodoräkna sig meritpoäng eller konkurrenskomplettera. Mot den bakgrunden har denna regering liksom den föregående gjort bedömningen att dessa sökande ska konkurrera i egna urvalsgrupper. Platserna fördelas mellan grupperna i förhållande till antalet behöriga sökande i varje grupp.

Slutligen vill jag säga att jag kommer att följa effekterna av de nya tillträdesreglerna noga och vid behov överväga åtgärder.

Då Louise Malmström, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmanen att Göran Persson i Simrishamn i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 9 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Vad gäller folkhögskolan vill jag först läsa ur Folkbildningsrådets broschyr:

”Utmärkande för folkhögskolans undervisning är att man ofta arbetar med temastudier och projektarbeten. Här är kursdeltagarnas erfarenhet av arbets- och samhällsliv en stor tillgång för arbetet.”

Det är av den anledningen som jag tar emot svaret. Jag skrev inte själv någon interpellation, eftersom jag såg att Louise Malmström hade ställt den här.

Fru talman! Den av staten sedan tidigare inrättade särskilda kvotgruppen för folkhögskolestuderande har under alla år visat sig vara en välkommen väg för dem som av olika skäl inte kunnat eller orkat fullfölja den traditionella gymnasievägen till högre utbildning.

Folkhögskolornas elever har upplevt det extra stöd som samhället erbjuder som mycket positivt samtidigt som antalet platser i kvoten varit så litet att det i realiteten inte varit avgörande för att snedvrída konkurrensen om platser på högskolorna. De nya tillträdesregler som ska träda i kraft år 2010 kommer att få negativa konsekvenser för de små urvalsgrupperna, det vill säga sökande med studieomdöme från folkhögskola respektive sökande med utländska betyg. Detta blir följderna av att sökande som konkurrenskompletterat vid komvux blir behöriga i båda urvalsgrupperna för gymnasiebetyg. Motsvarande gäller för dem som kompletterat vid folkhögskola.

Vid en strikt proportionell fördelning kommer sålunda sammantaget fler platser att tilldelas studerande med svenska gymnasiebetyg än de små urvalsgrupperna. Även mindre förskjutningar i förhållandet mellan urvalsgrupperna kan få stora konsekvenser för de små.

Fru talman! I nuläget är det knappt 1 000 studerande som kommer in på högskolan via folkhögskolekvoten. Det ska jämföras med att det är ca 13 000 deltagare som läser på allmänna kurser och som har målet att komma in på högskolan.

Om kvoten skulle minska med några hundra platser skulle det drabba de folkhögskolestuderande på ett mycket olyckligt sätt. Dels kommer det i realiteten att finnas färre platser för folkhögskolestuderande. Dels reducerar samhället kraftigt det stöd som uppfattats som en viktig signal om omsorg om de utsatta i samhället. Detta sker i en tid när vi i Sverige satsar alltmer på att göra samhället tillgängligt för alla och i övriga sammanhang betonar allas lika värde.

Folkbildningen tar i dag hand om och erbjuder utbildning till ett växande antal elever i samhället som drabbats av psykiska, sociala eller funktionella hinder av olika slag. Jag tycker därför att det är mycket olyckligt att den nya urvalsgruppen för sökande tränger undan sökande som valt en alternativ väg till högre studier via folkhögskolan.

Varken jag, folkhögskolorna, Folkbildningsrådet eller Högskoleverket, som har reagerat, tror att detta var avsikten med förändringen. Mycket stora protester har kommit in. Jag har haft personliga kontakter speciellt med de skånska folkhögskolorna, Önnestad, Skurup, Nordvästra Skåne, Österlen med flera.

Vi menar alla att man inte kan avvakta effekterna av de nya reglerna innan man vidtar åtgärder. Utbildningar börjar i höst, och tiden går fort. Jag undrar: Varför ska vi vänta, statsrådet?

Anf. 10 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! För denna debatt gäller att vi är överens i vår uppskattning av folkhögskolornas verksamhet. Det problem vi talar om är så att säga gemensamt för både den gamla och den nuvarande regeringen. Båda har säkert med de bästa intentioner försökt skapa system för antagning till högskolan, och då har den konsekvens som vi här talar om uppstått.

Jag tycker att det är bra att tusentals människor, en hel del av dem yngre, varje år väljer att studera på folkhögskola. De kan ha olika bakgrund, men för väldigt många gäller att den tid de tillbringat på folkhögskola innebär en personlig växt och en nystart i livet. I många fall blir det naturligt att efter tiden på folkhögskolan studera vidare på högskolan.

Det talas här om att av de 12 000–13 000 som läser allmän kurs på folkhögskola är det 1 000 som går vidare. Vi ska då komma ihåg att det säkert är väldigt många fler. För det första är det många högskoleutbildningar där man inte fyller platserna, så där kommer alla in. För det andra har den som börjar på folkhögskola ofta en historia. Man kanske har ett gymnasiebetyg som räcker för att komma in på något ställe där man vill studera vidare. Under tiden på folkhögskola är det heller inte ovanligt att man också deltar i högskoleprovet och kommer in den vägen.

Jag tycker ändå att det är rätt att det finns en speciell kvotgrupp för dem som söker direkt från folkhögskola. Tills vidare har jag inte lyckats fundera ut någon bättre lösning än att den gruppens storlek är proportion-

ell till antalet sökande. För dagen ser jag inte riktigt någon bättre lösning på frågan.

Då kvarstår frågeställningen: Hur stort är problemet? Är det väldigt många som pluggar på folkhögskola och vill gå vidare till högskolan men hindras? Vi har inte någon exakt kvantitativ bedömning av det, men vår allmänna bild är att det finns alternativa vägar till högskolan som rimligen i de allra flesta fall bör kunna lösa problemet i det individuella fallet.

För dagen kan jag alltså inte förutskicka någon reform, men eftersom vi har denna positiva syn på att människor ibland väljer att plugga på folkhögskola ska vi naturligtvis följa frågan väldigt noga.

Anf. 11 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Vi överens om det viktiga i folkhögskolestuderandes möjligheter att komma vidare till högskolan. Statsrådet skriver i en mening i svaret: "Högre utbildning ska vara öppen för dem som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning." Det har visat sig att de som kommer från folkhögskolan har ett oerhört motiverat sätt när de går in på högskolan.

Det är därför som man reagerar nu. Alla instanser reagerar, även Högskoleverket. Högskoleverket har kommit med en analys och ett förslag om att göra detta annorlunda, nämligen att man skulle – nu ska jag inte gå in i så mycket teknikaliteter – gå från två till tre steg och lägga ihop de två första grupperna med gymnasiebetyg, för att på så vis få en mer rättvis fördelning av grupp tre och fyra, alltså de med utländska betyg respektive folkhögskolebetyg.

Det finns en överhängande risk för att de som söker med folkhögskoleomdöme inte kommer att tilldelas en enda plats på vissa utbildningar. Det är den bedömning man gör på Folkbildningsrådet. För vissa utbildningar kan man kanske inte bedömas.

Varför är man då så angelägen? Jag vill upprepa att det finns olika faktorer som påverkas av det här. Ungdomar som av olika anledningar har fallit ur ramen får det ännu svårare att komma tillbaka. Deltagare med psykosociala faktorer, som behöver extra stöd för att gå vidare, får sämre möjligheter. Långtidssjukskrivnas och arbetslösas möjlighet att gå vidare blir ännu sämre. Övriga funktionshindrade får försämrade möjligheter.

Möjligheterna för vuxna invandrare – personer som är för gamla för att börja på gymnasiet – efter sfi blir sämre. Integration och studier i folkhögskolemiljö ger i många fall mycket bra resultat. Dessa människor måste ha ett incitament för att läsa vidare – det livslånga lärandet.

Här talas det också om att vi kanske ska behöva byta arbetsgivare ett par gånger i livet. Då måste det finnas en väg och ett sätt att utjämna klyftorna så att alla ska ha möjlighet att gå vidare och komma in på högskolan. Därför reagerar vi mot det här sättet, speciellt när Högskoleverket säger att högskolan i sina tillämpningsföreskrifter skulle kunna anvisa en modell där man går över från två steg till tre. Från Högskoleverket anser man att det är ett rimligt sätt att tolka och tillämpa föreskrifterna.

Nu vet vi att det är sent på året, men det hade ändå varit en önskan att man på något sätt kunde ha gett en sådan anmodan till högskolan att göra på detta sätt.

Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag tycker att det här är en viktig interpellation. Göran Persson har på ett mycket tydligt sätt beskrivit den oro och de problem som folkhögskolorna upplever i dag i sin verksamhet när de ser effekterna av förändringarna. Jag uppfattar att statsrådet och vi är överens om att det här är något som vi inte riktigt har förutsett, planerat eller tyckt vara den mest önskvärda utvecklingen.

Jag är glad över att vi har en gemensam problembeskrivning. Då blir frågan: Att statsrådet inte nu har ett förslag som kan lösa detta är fullt rimligt, men är statsrådet beredd att pröva de förslag från bland andra Högskoleverket som ändå finns på bordet?

Vad är det som gör att Högskoleverkets lösning på problemet är utesluten för ministern? Vad är det som gör att Högskoleverket tänker fel när de vill lösa upp situationen och har förespråkats en lösning som skulle klara detta?

Jag tycker att man ska lyssna på både Högskoleverket och Folkbildningsrådet. Även om statsrådet inte har ett besked i själva sakfrågan till kammaren nu borde statsrådet i dag kunna ge besked om att man kommer att titta på den här frågan och lösa den på något sätt, så snart det bara är möjligt.

Anf. 13 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Göran Persson talade om vilket spelsystem som ska användas i den här debatten. Det är uppenbart att Socialdemokraterna nu förstärker sin offensiv i just den här debatten. Men jag tror att vi alla känner för att lämna alla fotbollsmetaforer utanför debatten just i dag.

Det är så här: Vi grubblar mer eller mindre ständigt på antagningssystemet för högskolan. De frågorna är så svåra, och det påverkar både högskolan och i ännu högre grad de utbildningssystem som finns under högskolan. Just i dag fokuserade vi på folkhögskolan, men det berör också gymnasiet, komvux och faktiskt också utbildningar i andra länder, eftersom det finns en kvotgrupp för studenter med betyg från andra länder.

Det finns ett gammalt uttryck som heter att hur man än vänder sig har man ändan bak. Riktigt så illa är det väl inte i det här fallet, men vi har ändå genom åren lärt oss att om man tittar mycket på ett problem och försöker lösa det händer det inte sällan att man skapar ett par nya problem någon annanstans. Allt detta med konkurrenskomplettering är ett exempel på det. Själva tankegången är i förstone väldigt bra, alltså att om man av något skäl har haft problem och vill stärka sin ställning i utbildningssystemet kan man öka sin konkurrenskraft.

Det låter väldigt bra. Men man kan då se konsekvenserna av det. Det kanske leder till att ens ansträngningar till exempel i gymnasiet avtar för att man vet att man har den här smitvägen, som den också kan kallas. Det skapar vissa problem.

Med det här exemplet vill jag säga att man ska akta sig för att improvisera fram lösningar. Om vi ska ändra någonting måste det vara väldigt noga genomtänkt.

Då vill jag kanske förtydliga mig apropå den preciserade fråga som Mikael Damberg ställer. Vi följer detta mycket noga. Vi har med intresse också tittat på Högskoleverkets tankar. Vi har inte på något sätt avskrivit

den här frågan. Men för dagen tycker vi inte att det finns något uppenbart bättre system än det som den socialdemokratiska regeringen lade fram och som vi i de här delarna i huvudsak har låtit ligga oförändrade.

Men svaret är att vi är väl medvetna om de här frågornas vikt. Vi följer dem mycket noga. Med stor sannolikhet kommer vi att återkomma till riksdagen med de här frågorna senare, men vad det ska innebära är vi för närvarande inte på det klara med.

Anf. 14 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Det stämmer. Det är helt korrekt att min regering, Socialdemokraterna, hade ett förslag uppe, men det var inte färdigarbetat. Det var inte heller framlagt. Problematiken hade inte belysts som den nu har belysts, speciellt av Folkbildningsrådet och inte minst Höskoleverket som då har insett de här konsekvenserna. De är troligtvis inte avsedda, så det är inte det vi vill påpeka.

Man har ändå försökt påverka när det gäller att komma fram här, eftersom man också ser, vilket är det allra värsta, att de folkhögskolestuderande kanske inte alls kan räkna med att komma in på vissa utbildningar. Det känns lite skrämmande.

Det här gör också att det blir svårare för vuxenstuderande. Folkhögskolestuderande är ju en speciell grupp. Jag har redogjort för det tidigare och tänker inte upprepa mig. Men villkoren för lågutbildade och vuxenstuderande har ju försämrats de senaste åren. Bidragen till komvux har dragits ned rejält, och i stället för att fördelas efter behov får kommunerna olika bidrag och så vidare. Jag tänker på åtgärder som rör rekryteringsbidraget. Inte minst får detta med 25:4-regeln konsekvenser. Jag tänker på studerandevillkoret i a-kassan och en del arbetsmarknadsutbildningar.

När det gäller den chans man har när man studerar på folkhögskolan känns det lite bisarrt att man nu kommer med ett förslag, att vi inte kan ta det på än mer allvar.

Samtidigt är jag glad att man på departementet säger att man inte har stängt dörren och skåpet, att man ska jobba vidare med det och följa det. Det gäller bara att man liksom är med på noterna från början.

Nu kommer det också signaler om, i den här lärarutredningen, att man eventuellt tänker avskaffa folkhögskolläraryrket. Det gör mig ännu mer orolig. Den debatten ska jag inte ha här i dag. Men jag är lite bekymrad över folkhögskolorna och deras framtid vad gäller otroligt studiemotiverade studenter.

Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det fortfarande är bra att vi är överens om en problembild och att vi borde hitta en lösning på detta. Däremot blir jag lite mer orolig när jag hör statsrådet tala.

Intagningssystem är komplicerade, och man måste se alla konsekvenser. Jag delar helt och hållet den bilden, men man måste också se människorna i systemet.

Om vi då har en grupp studenter och elever som går på folkhögskolor måste vi se deras verklighet.

Min erfarenhet av Höskoleverket är inte att de improviserar fram förslag. Jag tycker att de förslag som de lägger fram och de lösningar på

problem som de presenterar ofta är väldigt genomtänkta och genomarbetade.

Nu har Högscoleverket levererat ett förslag som skulle kunna lösa upp det här och som de anser är mer i linje med vad som var tänkt med reformen. Då hoppas jag verkligen att ministern också menar allvar när han säger att han inte har avvisat det här utan är beredd att titta vidare på andra lösningar.

Jag är lite orolig när statsrådet beskriver konkurrenskomplettering. Det är faktiskt ett ord som jag väldigt sällan hör i folkhögskolor. Det är väldigt sällan jag hör elever som går på folkhögskolor säga: Jag är ute och konkurrenskompletterar.

Den diskussionen har vi haft kring komvux. Vi har täppt till många av de luckor som fanns för att vi gemensamt i Sveriges riksdag inte har tyckt att det automatiskt ska vara vart fjärde eller femte år på gymnasiet i komvux. Det är en diskussion. Men de som väljer att studera på folkhögskolor tar ofta en andra chans eller kanske en tredje chans att komma igen.

Om då bilden är att dörrarna mer eller mindre är stängda för vidare studier om man tar den här chansen och satsar på att komma igen är det en ganska allvarlig signal. Det är lite i linje med den neddragning som ni har gjort – ni har dragit ned på komvux och annat – att man stänger dörrarna för den här andra chansen.

Jag skulle vilja att ni för er egen trovärdighets skull löser den här frågan, så att det inte blir en ideologisk politisk fråga utan att vi faktiskt ser människorna och inte bara systemet.

Anf. 16 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag ska arbeta i den anda som nu senast Mikael Damberg talade om. Jag vill för tydlighetens skull säga att det, när jag talade om konkurrenskomplettering, var ett parallellt resonemang som inte syftade på folkhögskolor.

Jag tror, precis som Mikael Damberg, att det är mycket ovanligt att någon börjar på folkhögskola i syfte att konkurrenskomplettera.

Sedan gäller det den generella frågan. Göran Persson formulerade det så att han var orolig för folkhögskolornas framtid. Jag tycker att vi gemensamt ska försvara folkhögskolornas framtid. I ett i övrigt mycket strömlinjeformat utbildningssystem erbjuder nämligen folkhögskolor ett alternativ för människor som av ett eller annat skäl behöver den skolformen. Ofta drivs folkhögskolorna också av ideella huvudmän, vilket jag tror kan vara ett värdefullt komplement i det totala systemet.

Jag tycker att vi ska vara glada för att vi har många fina folkhögskolor i detta land, och de som går där ska naturligtvis vara mycket välkomna in i högskolan. Precis som Göran Persson säger visar de ofta där att de gör bra ifrån sig. Låt oss gemensamt försvara folkhögskolorna!

Min bild för dagen är inte att detta nya antagningssystem på något dramatiskt sätt försämrar förutsättningarna för folkhögskolor. Men, än en gång, vi studerar detta. När vi har ytterligare fakta på bordet kommer vi att på nytt ta ställning till den här frågan och eventuellt återkomma med förslag.

Anf. 17 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag avser att ompröva neddragningen av antalet utbildningsplatser på universitet och högskolor nu när söktrycket på utbildningarna ökar. Dessutom har Mikael Damberg frågat om jag avser att agera för att bättre tillgodose näringslivets och den offentliga förvaltningens behov av välutbildad arbetskraft.

När det gäller antalet utbildningsplatser i förhållande till det ökade antalet sökande har jag tidigare svarat på en interpellation från Mikael Damberg med exakt samma innehåll. Mitt svar kvarstår. Regeringen anser att kvaliteten i utbildningen ska prioriteras före kvantiteten. Innan en fortsatt utbyggnad genomförs måste därför resurser satsas för att till exempel öka lärartätheten och andelen disputerade lärare.

Fortfarande finns utrymme på universitet och högskolor att ta emot fler studenter. Trots att antalet sökande glädjande nog har ökat till bland annat ingenjörutbildningarna kommer det även denna höst att finnas fler utbildningsplatser på de flesta program och kurser än det finns sökande.

Till detta kan läggas att ökningen av antalet sökande inför höstterminen 2008 till största del består av utländska sökande. Tidigare erfarenheter säger att en majoritet av den kategorin sökande inte påbörjar studier i Sverige.

När det gäller arbetskraftsbehovet i näringslivet och den offentliga förvaltningen står den högre utbildningen redan i dag för en stor och viktig del av tillgången på välutbildad arbetskraft. Universitet och högskolor uppfyller till stor del sitt uppdrag att erbjuda utbildningar utifrån studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Jag kan inte föregå de förslag som regeringen överväger att presentera i kommande propositioner, men jag vill ändå lyfta fram att det inom Regeringskansliet bereds insatser riktade mot flera nivåer i utbildningssystemet och som syftar till att förbättra tillgången på välutbildad arbetskraft inom områden där det finns en efterfrågan på arbetsmarknaden. Det rör sig bland annat om åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att öka rekryteringsunderlaget till tekniska utbildningar och om organisationen av den kvalificerade yrkesutbildningen så att denna i större utsträckning styrs mot arbetslivets behov av rätt kompetens med hög kvalitet.

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Precis som statsrådet antyder är det här inte en helt ny fråga. Vi har diskuterat den här frågan tidigare, men återigen har det kommit ny statistik som föranledde mig att skriva en interpellation. Verket för högskoleservice visar att det är en ökning med 13 procent av de sökande till höstterminen 2007 till universitet och högskoleutbildningar.

Det är i grunden något positivt. Högskoleverket har kommenterat det med att säga att orsakerna till det ökade söktrycket säkert är flera olika. Det ena är att det är en alltmer osäker arbetsmarknad. Unga människor vill bättra på sina utbildningar, eftersom det leder till jobb. Det handlar

*Svar på
interpellationer*

också om flera internationella studenter som söker till Sverige. Det är positivt att svensk högskoleutbildning har så pass bra kvalitet att internationella studenter vill söka sig hit. Det handlar också om växande ungdomskullar.

Universitetskansler Anders Flodström går ett steg längre och säger att han tror att det finns ett trendbrott i söktrycket, att söktrycket nu ökar på universitet och högskolor. Allt det här tycker jag i grunden är väldigt positivt. Jag tror att en välutbildad befolkning är något oerhört viktigt för Sverige när vi ska möta en internationell konkurrens.

Vi vet också nu när arbetsmarknaden vänder nedåt och osäkerheten ökar att de unga människor som väljer att studera på högskolor och universitet lättare får jobb, bättre jobb och högre betalt än andra grupper. Så det är klart att det är viktigt för Sverige och för de unga människor som får den chansen.

Vi har haft diskussioner tidigare om varför regeringen har valt att använda antalet platser som något slags sparbetning. Alla nya reformer har egentligen finansierats med färre platser. Det har varit den trend som vi har sett hittills.

Ett argument när vi har haft den här diskussionen tidigare har varit att om söktrycket ökar, om fler vill studera på högskolan och osäkerheten på arbetsmarknaden ökar är regeringen beredd att ompröva det här. För då kan det behövas fler högskoleplatser.

Jag tycker egentligen att det resonemanget är ganska kortsiktigt. Jag skulle önska att en högskoleminister i Sverige skulle se till industrins och den offentliga sektorns kompetensbehov och säga att vi tror att det här är viktigt för vårt land, att vi måste locka fler människor att studera på universitet och högskolor.

Det handlar inte bara om dem som säger sig vilja göra det i dag. Det är ganska många. 60 procent av dem som går på gymnasiet säger sig vilja gå till högre utbildning senare. Att dra ned på platserna som den här regeringen har gjort är, som jag ser det, en väldigt kortsiktig politik. Det har vi också pratat om förut.

Lars Leijonborg säger att på lång sikt är Socialdemokraternas inriktning rätt, men på kort sikt måste vi dra ned. Jag tror att det är farligt att bedriva kortsiktig utbildningspolitik. Jag tror att man ska tänka väldigt långsiktigt.

Men det finns positiva saker i det här svaret också. Vid sidan av att man inte gör någon omprövning, vilket är negativt, finns det diskussioner om att man nu ska börja titta på att rikta flera insatser mot att förbättra tillgången på arbetskraft där det finns en efterfrågan. Det är exakt det vår senaste budget innehåller: Riktade högskoleutbildningar till de branscher och sektorer som verkligen skriker efter arbetskraft i dag och där söktrycket är stort. Det går att göra mycket inom ramen för den högskolepolitik vi har i dag.

Vi har saknat de initiativen från regeringen. Vi har också inrättat en kompetenskommission från Socialdemokraternas sida. Vi lägger in 1 miljard kronor för att kunna jobba just med att klara bristyrkena i vårt land.

Det finns en liten hänvisning här till att man ska göra något på de tekniska utbildningarna för att öka rekryteringen. Jag tycker att det är

positivt. Det är en första liten signal om att regeringen ser att man kanske ska jobba förebyggande också med att öka rekryteringen.

Men min fråga kvarstår: När har vi nått ett sådant läge att högskoleministern de facto är beredd att förespråka en utbyggnad av antalet platser på högskolan?

Anf. 19 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Även om vi, som sagt, har haft den här debatten förut kan jag väl vara generös och säga, även om det är dagen före midsommarafton, att jag tycker att det är bra att Mikael Damberg då och då återkommer till den här frågan. Det är klart att den är fruktansvärt viktig. Det är viktigt att vi har en akademisk utbildning som når många och att de som vill studera på högskola har möjlighet att göra det om de har rimliga förutsättningar.

Mikael Damberg talar om ny statistik. Får jag nämna en siffra? Vi vill ju gärna tro att vi har nått ett trendbrott. Det var inget egenvärde att antalet sökande minskade under ett par år, även om vi från borgerligt håll påpekade att det finns ett samband när det gäller läget på arbetsmarknaden.

Det finns de som pluggar vidare för att de inte får ett jobb. Det är naturligtvis ingen stor nackdel om de slutar på högskolan och tar jobb i stället. Det är bättre för dem själva, för det är det de vill. Det kan vara bättre för samhället också. Så den nedgången var inget att bekymra sig över.

Men om intresset i största allmänhet vek vad gäller högre utbildning skulle det vara bekymmersamt. Nu finns det tecken på att det söktrycket ökar.

Nu ska jag komma till en intressant siffra i sammanhanget. Även för 2007, av naturliga skäl det sista året vi kan ha en fullständig bild av, är det ett större belopp än någonsin som högskolorna i det system vi har är återbetalningsskyldiga till staten för att de har fått pengar för att bedriva utbildning men inte har producerat den utbildningen. Det beloppet uppgick 2007 till över 1 ½ miljard.

Det är en bild av att det finns mycket tomma platser i systemet. Så bilden att vi har skurit ned mycket och att det hotar möjligheterna till högre studier stämmer i stort sett inte.

Det är en explosion av sökande från andra länder. Den explosionen har i huvudsak en teknisk orsak, nämligen att vi för första gången har möjliggjort sökande via Internet. Det sägs att Sverige är det enda land i världen där man kan söka via Internet enbart. Det har skapat en del svårigheter att hantera alla ansökningar, men det viktiga i det sammanhanget, och det är också det jag säger i svaret, är att vi vet av erfarenhet att en hel del av dem som söker från andra länder söker i många länder. I praktiken kommer de inte hit. Så siffran 13 procent är uppblåst. Den är inte reell.

Mikael Damberg sade i förbigående att vi har finansierat de flesta reformer med neddragning av högskoleplatser. Det är en våldsam överdrift. De neddragningar som har skett är mycket marginella. Vi gjorde en besparing nu för 2008, men till allra största delen drabbade den tomma platser. I realiteten var det ingen besparing.

Jag har i den delen en helt annan bild än Mikael Damberg. Däremot är vi överens om att vi ska dimensionera högskolan så att alla som vill och har rimliga förutsättningar ska kunna läsa på högskolan.

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag kan instämma i bilden att de internationella studenterna har gjort ett intåg i det svenska utbildningssystemet. Det är något överraskande. Dalarnas högskola hade väl inte räknat med alla de ansökningar som de fick tack vare att de beskrev sina svenskspråkiga kurser också på engelska. Det gjorde att alla trodde att man kunde söka alla kurser och läsa dem på engelska.

Det säger väl någonting om att Sverige ligger långt framme, om vi på något märkligt sätt är det första landet som har sökmöjligheter på Internet. Det verkar ganska självklart att ha det.

Men i grunden är det ganska positivt att internationella studenter vill studera i Sverige. Det säger något om att vårt utbildningssystem ändå har ett gott rykte. Där har vi ingen annan uppfattning.

Däremot har Anders Flodström varit ute och sagt att vi ser ett trendbrott nu. Jag skulle vara väldigt glad om det var ett trendbrott, inte på grund av den här diskussionen utan för Sveriges framtidsmöjligheter. Utan att vara allt för polemisk kan jag säga att med den skolminister vi har i vårt land, som i varenda diskussion säger att alla ska inte bli akademiker, är det inte några stora signaler som skickas ut om att välja ett akademiskt yrke framöver. Det verkar snarare vara något besvärligt för samhället att få ett större antal akademiker.

Det är ju lite märkligt mot bakgrund av att de stora teknikföretagen i vårt land har problem med att rekrytera viktig personal. Vi har stora medicinföretag som inte alltid kan rekrytera den personal de skulle behöva. Vi har vård- och omsorgsområdet och flera andra sektorer som skriker efter välutbildad arbetskraft. Jag tror att det är viktigt för vår nation att vi förser dem med tillräckligt duktiga människor som kan jobba vidare och skapa arbetstillfällen och tillväxt i vårt land.

Man kan ställa dessa faktorer mot varandra och säga att vi har tomma platser på högskolan. Det brukar alltid vara så att vissa sektorer av högskolan har tomma platser. Ibland använder man inte allihop, men det är då det politiska ledarskapet sätts på prov. Då gäller det att vara smart som politiker och säga att okej, vi har ett överflöd av utbildningsplatser på de här områdena, men vi har allvarlig brist på läkare, tandläkare, vårdutbildningar, teknikyrken, ingenjörkyrken – dyrare utbildningar som regering och riksdag faktiskt kan välja att prioritera i det här läget och där söktrycket fortfarande är stort.

Det är det vi gör i vår budgetmotion. Vi skruvar upp det ganska ordentligt och säger också att på ett antal utbildningar där det inte finns ett så stort söktryck i dag – förskollärare och andra områden – skulle kompetenskommissionen kunna gå in och beställa utbildningar, ungefär som SÄL-utbildningarna. Man ska kunna jobba kvar halvtid som barnskötare samtidigt som man går och studerar upp till förskollärare, detta för att klara rekryteringsbehovet men också fixa utbildningar som är viktiga för vårt land.

Här tycker jag att regeringen är väldigt passiv. De säger bara att vi har för lite sökande på vissa sektorer, så då gör vi ingenting på de sektorer där söktrycket är bra och där bristsituationen på arbetsmarknaden är stor. Jag tycker inte att det håller.

Jag tycker att det är klädsamt att ministern i dagens debatt inte talar så högt och tydligt om de stora kvalitetssatsningar som man påstår har genomförts. Argumentet har ju varit att vi måste dra ned på antalet platser för att göra kvalitetssatsningar. Den debatten har vi haft otaliga gånger här i kammaren, men i går kom nya besked från Höskoleverket som visar att det inte har blivit några mer pengar till forskningen. Det har i stället blivit mindre pengar till forskningen under senare år. Att därför motivera neddragningen av antalet platser med att det är en tuff medicin som måste tas för att ha råd med kvalitetssatsningar håller inte. Höskoleverket underkänner de argumenten, för de har inte sett några nya pengar. Kostnadsökningen har varit större än de satsningar som regeringen har gjort, så argumenten går inte ihop.

Innebär den sista antydningen i svaret att ni på allvar kommer att jobba med att få upp söktrycket på högskolorna med teknikutbildningarna och på andra områden för att faktiskt öka söktrycket och kunna bygga ut platserna på Sveriges högskolor?

Anf. 21 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Rapporten om forskningsanslag från Höskoleverket som kom i går har inte med det här att göra, men nu råkar det var så att jag läste den rapporten i går. Medierapporteringen var inte alldeles korrekt, och jag vill därför uppmana alla som tar del av den här debatten att läsa rapporten.

Mitt huvudargument mot rapporten är att den i huvudsak avser år som den socialdemokratiska regeringen regerade. Den slutar 2007, och jag har flera gånger sagt att för forskningsanslagen var 2007 ett mellanår. Den stora satsningen inleds i år, och jag hoppas att den ska fortsätta i och med den forskningsproposition vi lägger fram i höst. Men det hör som sagt var inte riktigt till dagens ämne.

Jag håller naturligtvis med om att vi ska titta på sektor för sektor och jobba med de här frågorna. Det är precis vad vi gör. En viktig tanke är att de invandrare som kommer till Sverige ofta har en stor kompetens på olika områden som vi behöver inom bristområdena. Där kan man genom att erbjuda dem särskilda kompletteringsutbildningar tillgodogöra sig en kapacitet. Det bör vi göra, och där satsar vi ganska mycket.

Vi har hela problematiken med obehöriga lärare. Särskilt om vi skulle gå vidare och förbjuda obehöriga lärare måste vi naturligtvis erbjuda mycket goda vidareutbildningsmöjligheter för dessa. I det vi kallar Lärarlyftet finns över huvud taget en hel del som staten betalar via kommunerna men som utförs i form av högskolestudier. Även där expanderar vi alltså högskolan.

Om jag för andra gången i dag får återropa Globaliseringsrådet så har de lagt fram en särskild rapport där man föreslår en kampanj för att öka intresset för naturvetenskapliga och tekniska utbildningar. Detta har regeringen tagit till sig och jobbar med. Även om vi där såg ett trendbrott nu i vår är behovet så oerhört mycket större. Jag tycker alltså att det är mycket motiverat att vidta alla möjliga åtgärder på det området.

Jag håller med om att högskolans dimensionering är en fråga som vi hela tiden måste följa tillsammans med hur behovet på arbetsmarknaden utvecklas. Att det finns tomma platser är inte något som bara med ett finansdepartementalt perspektiv ska ses som en fördel, utan det är naturligtvis ofta en signal om att behov på arbetsmarknaden inte tillgodoses.

Där krävs särskilda åtgärder, och dem vidtar vi och är redo att vidta i ännu högre grad om problemen skulle bli större.

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag kan inleda med att säga att jag inte tror att det finns några delade meningar kring att jobba med särskilda kompletteringsutbildningar för invandrare. Det tror jag är oerhört viktigt för att de inte ska hamna i ett lägre yrke än vad de faktiskt har utbildning för. Det är ett enormt resursslöseri.

Det är för övrigt samma kritik som vi har av regeringens politik när det gäller a-kassan: att man tvingar människor som bor i vårt land att ta arbeten som ligger långt nedanför deras kvalifikationer innebär faktiskt ett resursslöseri för samhället som är ganska gigantiskt. Men det är väl bra om det på invandrarsidan faktiskt finns en insikt hos regeringen att man slösar med kompetens om man gör på det sättet.

Det är bra att man funderar på satsningar på utbildning för obehöriga lärare och naturvetenskapliga och tekniska utbildningar. Vi har som sagt var den här kompetenskommissionen som jag tycker att regeringen borde snegla på. Det handlar om 1 miljard kronor för att jobba mot bristutbildningar, kunna beställa utbildningar och också kunna göra insatser för att öka rekryteringstrycket. Jag hoppas att regeringen kommer upp i de nivåerna när man nu vill göra insatser för att stärka Sveriges konkurrenskraft för framtiden. Jag välkomnar om det blir en miljardsatsning på att få upp söktrycket och klara bristutbildningar i Sverige framöver. Det vore väldigt bra.

Jag vill också säga att det som sägs om resurser inte är riktigt sant. Det verkar ju som om alla har förstått signalerna från regeringen. Varenda utredning som departementet har beställt har i princip finansierat sina förslag med färre platser. Vi har Resursutredningen, vi har Kårobligatorieutredningen. Yrkehögskolan ska också finansieras med färre platser på högskolan. Det finns liksom inget område i samhället som inte kan finansieras med färre platser på högskolan. Den signalen är ett tydligt besked; alla utredare har förstått vad regeringen vill.

Jag hoppas verkligen att statsrådet kan ge tydligt besked om att de här signalerna är feltolkade. Det blir inte de här stora neddragningarna på antalet utbildningsplatser, eftersom högskoleministern nu står här och antyder att det inte är det som är meningen.

Avslutningsvis när det gäller söktrycket är vi oroadе för en annan sak, nämligen att regeringens politik i övrigt minskar söktrycket. Det är färre platser till komvux, snårigare regler för att ta sig in på högskolan och återvändsgränder i gymnasieskolan – en kortsiktig politik som långsiktigt kommer att skada Sverige.

Anf. 23 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg preciserar sig lite nu. Det är inte regeringen som finansierar sina reformer med neddragningar, utan det är olika utredningar som föreslår detta. Det har även jag noterat, och jag kan säga att någon neddragning i den storleksordning som kunde bli aktuell om man följde alla de förslagen kommer definitivt inte att äga rum. Jag tolkar detta som en utväg som utredningarna tar till, för de har ju sin skyldighet enligt kommittéförordningen att alltid föreslå finansiering av sina förslag, och då tycker de att det här är enklast.

Det är naturligtvis inte några tankar som regeringen delar.

Det är alltid lite farligt att dra paralleller. Mikael Damberg säger att personer från utlandet jobbar i yrken med lägre kompetenskrav än vad de är kvalificerade för med a-kassepolitiken. Men i a-kassepolitiken handlar det om att se om det är bättre att en person inte jobbar alls än att personen jobbar i ett yrke under sin kompetensnivå. Där är vår uppfattning att man efter en övergångsperiod ska vara redo att ta ett jobb även under sin kompetensnivå när alternativet är arbetslöshet. Men det tycker jag inte har så mycket med den här debatten att göra.

Jag har läst det socialdemokratiska förslaget om en kompetenskommission – det är väl så ni kallar det – och det har naturligtvis intressanta inslag. Vi uppfattar att i huvudsak är regeringen en enda stor kompetenskommission. Vi arbetar dagligen med de uppgifter som den här kompetenskommissionen skulle ha. För dagen tror jag att regeringen räcker, men själva tankegången delar jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:779 om höjning av studiemedel

Anf. 24 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Lage Rahm har frågat mig om jag avser att verka för att regeringen ska höja studiemedlet och i så fall om jag kommer att verka för att en höjning kommer till hösten samt om jag avser att verka för att höjningen blir 900 kronor.

Den tidshorisont Allians för Sverige har talat om är att under mandatperioden se över studenternas ekonomiska villkor. Regeringen har därför tillsatt en studiesocial utredning (Studiesociala kommittén, U2007:13), där Lage Rahm för övrigt ingår som ledamot. Syftet med utredningen är bland annat att se över studerandes möjligheter till försörjning. Som jag också tidigare har redovisat i kammaren är en utgångspunkt att studiemedelssystemet långsiktigt ska säkerställa en skälig levnadsstandard för de studerande och ge förutsättningar att bedriva effektiva studier.

Jag vill avvakta den studiesociala kommitténs förslag och den följande remissomgången innan jag presenterar mer genomgripande åtgärder som kan förbättra studerandes ekonomiska och sociala situation. Kommittén ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2009. Kommittén har även möjlighet att lämna delbetänkanden.

Anf. 25 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Lars Leijonborg för svaret. Jag konstaterar att det egentligen inte hade så mycket innehåll. Lars Leijonborg sade att det ska ske under mandatperioden. Han hänvisade till den studiesociala kommitté som jag ingår i. Men jag vill minnas att när den här kommittén tillsattes var det väldigt tydligt att en höjning av studiemedlet skulle vara fullt möjlig att genomföra även utan att man behövde invänta kommittéförslaget. Jag utgår från att det står fast. Att den är möjlig att genomföra innebär förstås inte att den kommer att genomföras eller att regeringen anser att det är önskvärt att den genomförs. Jag vill ändå tydliggöra att det är ett val som regeringen gör – att införa den nu eller senare.

Om det ska göras under mandatperioden, som regeringen faktiskt har lovat, måste det göras antingen i höst eller till 2010 som är valåret och den sista möjligheten att genomföra det. Då undrar jag lite över regeringens prioriteringar. Om man väntar till sista stund och tycker att höjningen av studiemedlen ska komma sist undrar jag vad det sänder för signaler, hur man tänker sig att studenter ska reagera på det här. Alla andra reformer har kommit före eller precis samtidigt. Vad vill regeringen sända för signaler till unga som vill utbilda sig och som ser att det i dagsläget kan vara väldigt svårt att försörja sig på det studiemedel som finns? Vi har många som har det väldigt svårt, vilket också visas av den undersökning som Sveriges förenade studentkårer har gjort och som jag hänvisade till. Den visar att studenter i snitt går back 878 kronor per månad. Frågan är: Hur täcker man upp det? Många kanske arbetar, och det kan vara bra. Men frågan är om man ska vara tvungen att arbeta och om regeringen anser att man ska vara tvungen att arbeta samtidigt som man studerar för att ha möjlighet att studera, alternativt att man måste ha rika föräldrar för att kunna studera.

Jag tycker att en sak i Lars Leijonborgs svar var intressant, och det är att man långsiktigt ska säkerställa studenters möjlighet. Jag undrar lite om långsiktigheten innebär att man vet att studenter har det dåligt nu, men om kanske tio år kommer en student att kunna få ett drägligt studiemedel.

Anf. 26 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Skälet till att studiemedlen inte har höjts redan och att de inte är mycket högre är förstås att pengaresurserna är begränsade. Även i ett gott ekonomiskt läge måste man göra prioriteringar. Det behövs ingen utredning för att justera upp bidragsdelen eller lånedelen eller att för den delen höja fribeloppsgränsen. Så här långt har vi prioriterat ett antal andra åtgärder högre. Det har handlat om åtgärder för att säkerställa att studenter får jobb när de är färdiga med sina studier. Hela vår jobbpolitik har handlat om kvalitetssatsningar i högre utbildningar. Medan man pluggar och tar studielån ska man kunna vara ganska säker på att man får

en utbildning av sådan kvalitet att det är värt tiden och pengarna att studera.

Vi har genomfört ett antal andra reformer som studenter också har glädje av och efterfrågar. Det har skett mot bakgrunden av att studiemedlen höjdes 2006 och att de är indexreglerade så att de höjs kontinuerligt. Även den 1 januari 2008 kom en höjning. Till det kommer att vi har tillsatt den studiesociala utredningen, inte för att vi behöver någon utredning om beloppsjusteringar, men vi vill ta ett helhetsgrepp där vi ser på studenternas ekonomiska och sociala situation.

Av detta följer att det tekniskt är möjligt att höja studiemedlen redan i höstens budget. Jag vill inte utesluta att så kommer att ske. Men fördelen med att den studiesociala utredningen är tillsatt är att man får ett mycket bättre beslutsunderlag. Man kan, som jag sade, se helheten på ett annat sätt. Det är därför som jag är glad för det arbete som läggs ned i utredningen. Jag ser med mycket stort intresse fram mot ert slutbetänkande.

Vi jobbar med väldigt många frågor som berör studenternas situation. Vi har i detta sammanhang också kårobligatoriefrågan, där jag är glad för det samarbete som alliansen och Miljöpartiet har haft. Även den frågan måste lösas på ett sätt som gör att studenternas sociala situation inte försämras. Även där kommer krav på att en reform följs av ökade statsanslag, för det finns väldigt många önskemål. Men på längre sikt finns det starka skäl att höja även studiemedlen.

Anf. 27 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Det var ett något tydligare svar. Jag kan börja med att säga att jag naturligtvis också är glad för att vi förhoppningsvis kommer att kunna avskaffa kårobligatoriet.

Vi är givetvis glada över den studiesociala kommittén som vi tillsammans med de borgerliga partierna har drivit igenom. Det känns väldigt bra. Jag hoppas att vi kommer fram till många bra beslut.

Under tiden går studenter och väntar och har en tillvaro som borde vara bättre. När det gäller de olika satsningarna sade Lars Leijonborg att det gäller att säkerställa att studenter får jobb. Jag hoppas att han menar att de studenter som vill kan få jobb och framför allt att det ska vara möjligt under sommaren.

Man har ju gjort olika prioriteringar i regeringen. De prioriteringarna har framför allt varit att göra väldigt stora skattesänkningar. Det hjälper ju inte studenter som inte har jobb. Andra saker som man har gjort är att man har tagit vårdnadsbidraget. Det kommer inte att hjälpa särskilt många studenter, men det är tydligen mer prioriterat. Det finns mycket mer.

Vi är väldigt glada för höjningen 2006. Det var vi som lyckades driva igenom den och den var nödvändig. Men det räcker tyvärr inte med den höjningen. Den indexreglering vi har i dag är inte tillräcklig eftersom den inte räknas upp med de kostnader som studenter har. Den följer KPI, men studenter köper inte i enlighet med standard-KPI. Studenter måste ofta betala mer för bostäder och så vidare som har höjts betydligt mer. Det är alltså inte något som studenter kan tillgodoräkna sig. Det tror jag att Lars Leijonborg vet.

Jag ska också säga något kort om kvalitetssatsningarna i högskolan. Det berördes ju i den tidigare interpellationen. Jag tror att det är bra att vi

är tydliga med att kvalitetssatsningarna inte var så mycket till kvalitets-satsningar. Det har också högskolorna varit tydliga med. Man drar in pengar och lägger tillbaka dem, men det hör egentligen inte till interpellationen.

Jag tycker att det verkar som om Lars Leijonborg är medveten om de problem som studenter har. Många studenter är tvingade att jobba extra trots att de inte har tid, eller är tvingade att låna extra pengar av sina föräldrar eller dylikt. Det är inte ett bra system.

Jag uppfattar det som att Lars Leijonborg inte är intresserad av att göra något åt det nu, utan inväntar Studiesociala kommitténs resultat. I så fall hoppas jag att det sker något när den kommer och att det inte handlar om några futtiga hundralappar utan att det faktiskt handlar om rejäla tillskott.

Pengar är en begränsad resurs. Det är sant. Det handlar därför om prioriteringar. Jag är glad att representera Miljöpartiet som i varje budget sedan valet har lagt in och reserverat 900 kronor – alltså just den summa som SFS har visat behövs – i bidragsdelen, inte lånedelen, för att se till att studenter också kan leva på rimliga villkor. Man ökar alltså inte studenternas redan höga skuldbörda.

Det visar tydligt att det är möjligt att göra om man anser att det är prioriterat. Det verkar inte som om Lars Leijonborg anser att det är tillräckligt prioriterat. Det beklagar jag.

Anf. 28 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag vill återkomma till jobbpolitiken. Jag tycker att det inte nog kan understrykas vad det betyder också i ett högskoleperspektiv att den har varit så framgångsrik.

Om man befinner sig i riksdagens kammare kan man få bilden att en djup lågkonjunktur redan är här, men det kommer varje vecka arbetsmarknadsstatistik som visar att arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas mycket starkt. Nu delar också vi bedömningen att det förmodligen, på grund av den internationella konjunkturen, kommer en försvagning. Men det finns anledning att så här dagen före midsommarafton pigga upp riksdagen med att den försämringen inte har inträffat ännu.

Vad har det med studiemedlen att göra? Indirekt har det ju det. En person som tar studielån, kanske stora studielån, känner naturligtvis en oro för att den investeringen inte kommer att ge utdelning. När man ser att ens äldre kompisar som går ut året före verkligen får jobb i stor utsträckning betyder det väldigt mycket både för studiemotivationen och ens allmänna livssituation.

För några år sedan var det ju en ganska deppig stämning på många högskolor som jag besökte, för att arbetslösheten bland nyutexaminerade var så hög. Den bilden är ganska dramatiskt förändrad i dag.

Jag tycker inte att jag behöver skämmas för att regeringen har prioriterat jobbpolitik före en hel del annat.

Lage Rahm påpekar att den förra majoriteten genomförde en höjning 2006 som man är mycket stolt över. Den höjningen ligger ju kvar och indexregleras uppåt. Man kan ha synpunkter på att den indexregleringen inte är idealisk. Jag delar uppfattningen att det finns tekniska orsaker som gör att den är otillräcklig.

Det man jublade över 2006 kan ju inte vara en katastrof 2008. Läget för Sveriges studenter är inte riktigt så illa som man kan tro när man lyssnar på Lage Rahm.

Vi följer den här frågan noga. Vi har möjlighet att göra något redan i höstens budget. Vi kommer att med mycket stort intresse ta del av slutbetänkandet från Studiesociala kommittén i början på nästa år.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 29 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Jag blev lite förvånad när jag hörde Lars Leijonborg säga att man har möjlighet att göra något i höst. Då hoppas jag verkligen att regeringen tar chansen och faktiskt gör något för Sveriges studenter i höst. Då skulle jag bli mycket glad.

Jag hoppas också att det är mer än någon enstaka hundralapp, men även någon enstaka hundralapp är förstås bättre än ingenting.

Lars Leijonborg säger också att höjningen ligger kvar. Det är väl en väldig tur. Jag hade blivit fullständigt skräckslagen om Lars Leijonborg hade sagt att man tar bort höjningen.

Det som man jublade över 2006 kan ju inte vara så dåligt i dag, sade Lars Leijonborg. Det har ju gått två år. Många studenter är i en utsatt situation, men alls inte alla. Det är naturligtvis olika hur det ser ut för studenter. Vissa kanske klarar sig bra på det bidrag som finns, men för andra är det väldigt svårt.

Det som man var glad över då var att det blev en höjning över huvudet taget. Den var inte tillräcklig. Det påpekades också. Men det var ändå ett steg framåt som jag är glad att vi lyckades ta. Nu hoppas jag att vi kan ta fler steg framåt.

Jag blev först orolig att Lars Leijonborg bara skulle prata om jobbpolitiken och utmåla den som framgångsrik. Det är vad regeringen gör alltför ofta.

Jag jobbar inte med arbetsmarknadspolitik och kan inte gå in på några detaljer, men det finns ändå problem. De största skattesänkningarna har ju gått till dem med de högsta inkomsterna, vilka inte är studenter.

Jag vill ändå vara tydlig och återkomma till att jag hoppas att regeringen tar sitt ansvar i höst och höjer studiemedlen.

Anf. 30 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag har inte så mycket att tillägga.

Lage Rahm sade att han var orolig för att jag bara skulle tala om jobbpolitiken. Det är väl inte så mycket att vara orolig för. Vi måste väl ändå vara överens om att det faktum att det har tillkommit hundratusentals nya jobb är något väldigt viktigt för Sverige. Det som alliansen gick till val på var att det behövdes en uppgradering av jobbpolitiken. Att det har lyckats har ju positiva konsekvenser på många samhällsområden.

Bland annat innebär det längst ut i den yttersta kapillären att en student som kanske har fått problem med ekonomin under våren har större möjligheter att få ett sommarjobb och räta upp sin situation. Även där finns det alltså positiva konsekvenser.

Ännu viktigare är att hon eller han när studiemedlen kommer och vederbörande konstaterar hur stor lånedelen är ändå kan känna en viss trygghet förvisning om att man kommer att få inkomster som gör att lånet är en

vettig investering. Det betyder mycket för hela studie- och livssituationen.

Vi följer studiemedelsfrågan noga. Vi vill ha ett studiemedelssystem som är så bra att det inte avhåller någon från att välja högskolestudier. Det kräver naturligtvis att det så småningom blir en förbättring. När den kommer kan jag för dagen inte utlova.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:766 om tillgänglighet i boendet för äldre

Anf. 31 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Christina Axelsson har frågat statsrådet Mats Odell vad regeringen ämnar göra för att fram till 2010 skapa ett samhälle tillgängligt för alla.

Christina Axelsson frågar också vad regeringen gör för att förbättra tillgängligheten och undanröja fysiska hinder i och runt boendet för äldre personer med funktionsnedsättning.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

De frågor som Christina Axelsson ställt spänner över flera politikområden. Jag kommer att besvara dem som äldre- och folkhälsominister och utifrån mitt uppdrag att leda arbetet med att inom regeringen samordna handikappolitiken.

Den nationella handlingsplanen för handikappolitiken syftar till att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning, att förebygga och bekämpa diskriminering och att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självständighet och självbestämmande. Målen för arbetet är satta till 2010.

Regeringen kan konstatera att arbetet har gått alltför långsamt och att vi är längre ifrån målen än vad vi borde vara.

År 2000 fattade riksdagen beslut om den nationella handlingsplanen för handikappfrågor och har sedan följt upp den vid två tillfällen, december 2003 och mars 2006. När alliansregeringen tillträdde kunde vi dock konstatera att de åtgärder den tidigare regeringen vidtagit inte räckte för att nå målen.

Vi tillsatte därför en statssekreterargrupp med representanter från tre departement med strategiskt ansvar för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. I gruppen finns Socialdepartementet – det departement jag själv företräder – Näringsdepartementet, Finansdepartementet och Miljödepartementet representerade. Det är en kraftsamling inom regeringen som också kompletterats med att vi aktivt sökt ett fördjupat samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Vi manifesterade starten för vår gemensamma kraftsamling genom en debattartikel i Dagens Nyheter den 19 maj. Det faktiska arbetet tar nu vid i form av en gemensam strategi som vi kommer att presentera under hösten.

Lösningen kring otillgängligheten i boendet är en kombination av ett effektivt arbete för ökad tillgänglighet men också att vi som enskilda medborgare blir bättre på att planera vårt boende inför vår egen ålderdom.

Regeringen har tillsatt en boendedelegation med uppgift att följa och analysera behoven och utvecklingen av boendet för äldre. Utredningen kommer att lämna sitt betänkande den 31 december 2009.

Regeringen ser också för närvarande över vissa frågor i plan- och bygglagstiftningen (dir. 2007:136). I utredningens uppdrag ingår bland annat att undersöka möjligheten att effektivisera instrumenten för kontroll och tillsyn enligt bygglagstiftningen samt att utreda sanktionssystemets effektivitet och behovet av förändringar. Uppdraget ska redovisas den 30 juni 2008.

Resultatet av denna utredning kan få betydelse för att effektivisera arbetet med enkelt avhjälpta hinder men också för att nybyggnationer och upprustning av den byggda miljön sker på ett sätt som skapar tillgänglighet för alla.

En tredje satsning som jag gärna vill nämna är det investeringsstöd på 500 miljoner kronor per år som regeringen infört i syfte att öka antalet tillgängliga bostäder för äldre.

Att på nära håll ha tillgång till grundläggande service såsom försäkringskassa, apotek och posttjänster är viktigt för ett tryggt och kvalitativt boende. Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder för att öka tillgängligheten till dessa tjänster för alla medborgare, oavsett var man bor eller vilka förutsättningar man har. Den nationella handlingsplanen för e-förvaltning som regeringen beslutat om är också ett viktigt instrument för att öka tillgängligheten till och användbarheten av de offentliga myndigheternas information och tjänster.

Låt mig således avsluta där jag började. Regeringens politik syftar till att undanröja hinder för full delaktighet och ge förutsättning för självständighet och egenbestämmande. Det är en politik som kommer alla till del oavsett kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnisk bakgrund eller ålder.

Anf. 32 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret, även om det inte riktigt var det svar jag hade tänkt att jag skulle få eftersom det inte riktigt var det jag frågade om. Jag vände mig just till bostadsminister Mats Odell med min fråga eftersom den faktiskt handlar om bostadsanpassning. Det är inget personligt mot folkhälsoministern, men jag ville höra vad som händer på bostadsområdet.

Det är självklart att det är viktigt att alla ska kunna röra sig, även personer med funktionshinder, men det finns många äldre i dag som inte har funktionshinder i den bemärkelse som avses i svaret. Hög ålder är ingen sjukdom, men med dåligt planerade bostäder blir åldern lätt ett handikapp. Med riktigt illa planerade bostäder kan många bli begränsade på olika sätt.

Det handlar alltså om tillgänglighet och närhet men också möjlighet för fler att kunna klara sig själva längre. Vi behöver tänka på detta redan när vi planerar våra nya bostadsområden och bygger om gamla.

Tittar vi på statistiken blir vi fler äldre. Det är ju kul, för alternativet är inte särskilt roligt. Redan i dag är vi 1,6 miljoner över 65 år i landet. Det är bara ungefär 100 000 som finns i särskilt boende. En och en halv miljon bor alltså som de har bott förut. De bor i fastigheter som ofta inte har hiss eller som har en hiss som inte kan nås utan att gå i trappa. De bor i fastigheter där det finns trappsteg för att komma ut och i områden med centrum som har utarmats på kommersiell och offentlig service. De bor helt enkelt kvar där de har bott många år förut, men det är inte anpassat för äldre.

Jag vill veta vad regeringen gör för att dessa hyresgäster ska kunna bo kvar. Där har jag inte sett något initiativ från regeringen. Att sälja hyresrätter och omvandla dem till bostadsrätter tror jag inte kommer att medföra att vi kommer att få fler lägenheter som är anpassade till äldre.

Att bygga lägenheter för dem som är biståndsbedömda så att de kan flytta in och få stöd och bo bra är utmärkt, men var finns incitamenten för dem som vill kunna bo kvar även om de inte har någon biståndsbedömning?

Det finns bostadsanpassningsbidrag, men är det inte bättre att koncentrera sig på att bygga från början så att det passar alla?

Ministerns hänvisning till att ni har skrivit en debattartikel i Dagens Nyheter känns inte som någon särskilt kraftig åtgärd i sig. Jag frågar därför igen: Vad görs på bostadsanpassningsområdet?

Anf. 33 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Är det så att Christina Axelsson är besviken över att inte få träffa Mats Odell här i dag, tycker jag att Christina Axelsson ska formulera en fråga så att den passar in på Mats Odells område. Med den frågeformulering som var i interpellationen trillade den in på mitt område. Därför får vi också ha den typen av debatt.

När det gäller bostadsanpassningsstöd finns det, som Christina Axelson säger, en sådan reglering och en sådan lag sedan 1992. Det som vi har förändrat där är att vi gett möjligheten att återanvända exempelvis mer kostsamma installationer. När en brukare inte längre behöver den kan man installera den i en ny bostad. Det tror jag är en väldigt viktig åtgärd. Ur samhällsekonomisk synpunkt är det naturligtvis viktigt att hjälpmedlen används så länge som de är användbara.

Som jag berättade i mitt svar är det ganska många olika saker på gång. Vi försöker skynda på det tillgänglighetsarbete som tyvärr inte gick med någon större hastighet under den förra regeringsperioden. Tillgänglighetsarbetet gör vi i armkrok med Sveriges Kommuner och Landsting, för det är ute i kommunerna som förändringarna måste ske. Det är där som man måste ha en hög medvetandegrad när man beviljar bygglov, ser över anpassningen av sina egna fastigheter och också när man diskuterar med privata fastighetsägare, vilket man har en skyldighet att göra.

Tillsynen på kommunal basis är i dag inte tillräckligt väl fungerande. Att gå i armkrok med Sveriges Kommuner och Landsting när det gäller tillgänglighetsfrågor skulle jag vilja säga är en framgångsfaktor. Det missades tyvärr när planen för ett tillgängligt samhälle beslutades år 2000. Därför har vi försökt reparera en del av de brister på aktiviteter som tidigare har funnits. Och, som sagt var, vi ska återkomma med en

strategi under hösten. Då kommer Christina Axelsson att kunna få ännu tydligare besked.

Vi har också fått ett delbetänkande från Äldreboendedelegationen som just har uppgiften att inventera äldres boenden. Det är en fjärdedel av alla personer över 65 år som lever med en funktionsnedsättning. Det är många som blir mer rörelsehindrade och får en funktionsnedsättning i takt med stigande ålder.

Det här är naturligtvis ett delat ansvar. Det är ett ansvar för den enskilde att fundera över sin situation och försöka hitta bra lösningar, men det är också ett ansvar ur samhällsplanerarperspektiv. Det är därför som utredningen har uppgiften att se över vad det är som önskas av de äldre i dag och av dem som kommer att vara äldre i en nära framtid och se till att tillgänglighetsaspekterna vägs in i planeringen av byggande för äldre.

Äldreboendedelegationen har också till uppgift att se över vad det är för typ av bostadsanpassningar som behövs och vad som är möjligt. Det är saker som kommer i slutbetänkandet. Jag vet att man arbetar aktivt med det. Slutbetänkandet kommer som sagt i december i år. Men redan i det första delbetänkandet pekar man tydligt ut behovet av en ny typ av boende, trygghetsboende – ett eget boende men med gemensamma ytor. Det tror jag är ett boende som behövs i varenda kommun.

Anf. 34 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Äldreboendedelegationen är en delegation som den socialdemokratiska regeringen tillsatte. När ni kom till makten ändrade ni lite grann på sammansättningen i den. Det är så man gör, och jag har inga kommentarer till det.

Det var lite grann med utgångspunkt från Äldreboendedelegationens delbetänkande som jag hade velat ställa min fråga till bostadsministern, för de föreslår bland annat ett hissbidrag och säger att hissen är väldigt väsentlig. Jag undrar då: Blir det något hissbidrag för att öka tillgängligheten? Det behövs ett incitament, en liten morot, för att fler ska bygga om sina bostadshus.

De kommande åren, fram till 2015, kommer antalet personer över 65 år att öka med nästan en halv miljon. Då är det vi 40-talister som blir pensionärer, och jag kan lova ministern att vi kommer att ställa stora krav på både vårt boende och samhället. Vi är vana att ta för oss och fixa till det för oss. Därför är det viktigt och riktigt att redan nu börja planera för ett sådant samhälle, så att vi inte ska behöva flytta på någon annan för att få plats.

Här kommer det här med tillgänglighet in, alltså att hyresgästerna ska kunna leva och bo så länge som möjligt i sitt ordinarie boende. Därför är hissar, som jag har nämnt, en viktig sak. Men det handlar också om service, som jag tog upp i min interpellation till ministern, att kollektivtrafiken är anpassad och att det finns bra hållplatser. Det är också viktigt att det finns butiker, post, bank med mera i närheten av bostaden.

Ministern talar om den nationella handlingsplanen för e-förvaltning. Det är jättebra. Och jag lovar att vi som snart kommer att gå i pension är vana att sköta väldigt mycket via Internet, men då måste alla ha tillgång till bredband med väldigt hög överföringskapacitet. Så är det inte i dag. Därför måste takten i bredbandsutbyggnaden öka.

Fru talman! Den stora utmaningen inom bostadssektorn i fråga om den ökade andelen äldre är behovet av att verkligen få till nödvändiga anpassningsåtgärder, också i befintliga bostäder. Det finns i dag 75 000 trappuppgångar, säger utredningen i sitt delbetänkande, i flerbostadshus med tre våningar eller mer som saknar hiss. Avsaknaden av hiss är en av de vanligaste orsakerna till att äldre, mot sin vilja många gånger, tvingas att flytta. Där tycker också utredningen att staten måste ta ett större ansvar.

Jag vill ställa om frågan och rikta den till folkhälsoministern: Vilka olika former av bo-kvarstimulanser och hissbidrag kan vi nu hoppas på? Kommer det någonting från regeringen ganska snart – jag tänker på de statssekreterare som sitter och jobbar – på området att äldre ska kunna bo kvar hemma?

Anf. 35 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det som byggs med tillgänglighet blir bra för alla. Dessvärre ser vi att till och med nya bostäder i dag byggs med bristande tillgänglighet, vilket är ett oskick. Det är därför som vi nu också ser över om det behövs andra typer av sanktionssystem. Det är inte rimligt att det sker nybyggnation som inte är tillgänglig för alla.

De äldres situation i vårt land har varit mycket prekär, skulle jag vilja säga. Under den tidigare regeringen lades det ned 18 000 platser i särskilt boende mellan åren 2000 och 2005. Det har lett till en brist.

Mer än hälften av kommunerna säger i dag att de har en brist på platser i särskilt boende. Därför var en av våra angelägna åtgärder att inrätta ett investeringsstöd som kan ge rabatt vid byggandet för kommunala bostadsbolag, för privata byggherrar, för ideella idéburna verksamheter, föreningar, församlingar och också för personalkooperativ. Alla är välkomna att söka investeringsstödet.

Glädjande nog är det många som gör det. Det har kommit ansökningar från 85 kommuner, när stödet har varit på plats i ett år, om 3 800 nya äldreplatser. Det är nödvändigt. Det behövs mer. Därför låter vi stödet finnas kvar under resten av mandatperioden. Det är en mycket viktig del för att öka äldres trygghet och förhindra att många tvingas till ett kvarboende när man inte själv vill och har behov av en heldygnssomsorg men plats inte finns. Det ena som måste finnas på plats är betydligt fler platser inom särskilt boende.

Den ensamhet som har utbredd sig, beroende på hur situationen och utvecklingen har sett ut i många kommuner, är ett av de största problemen bland äldre i dag. Jag får så många brev till mitt departement som vittnar just om ensamheten bland äldre. Man kan inte komma ut.

Särskilt boende är en sak som måste komma på plats, trygghetsboende med en hög grad av tillgänglighet är en annan. För några veckor sedan besökte jag och fick vara med och inviga ett fantastiskt boende i Höganäs. Det är väldigt centralt beläget i samhället med praktiskt gångavstånd till alla de funktioner som man behöver – läkare, post och så vidare.

Det är centralt att man också tänker på samhällsplaneringen när man nybygger i kommunerna. Det är också anledningen till att vi tycker att det är så viktigt att vi samarbetar över departementsgränserna för att tydligt involvera övriga departement – de som har ansvar för plan- och

bygglagen och de som sköter kollektivtrafiken – så att vi tänker på tillgängligheten i alla dessa delar. Därför är detta etablerade samarbete på departementet som ska lägga grunden för en gemensam strategi för en ökad tillgänglighet en nödvändig del. Det borde egentligen ha kommit på plats redan 2000. Men den förra regeringen tänkte inte in denna möjlighet och tänkte inte på nödvändigheten av detta.

Anpassning av befintliga bostäder är en sak som utredningen har att titta på. Vi vet att hissinstallationer är väldigt kostsamma. Det har funnits ett hissbidrag som den tidigare regeringen inrättade. Det genererade tyvärr inte så många hissar. Det var ett ganska litet antal hissar, men de spelar naturligtvis en roll för de personer som bor i dessa fastigheter.

Men vi ska titta noga på de förslag som utredningen nu lägger fram om en möjlig ökad tillgänglighet också i befintligt bostadsbestånd. Hissar är en sak som jag vet att utredningen kommer att titta på alldeles särskilt. Man nämner det redan i sitt första delbetänkande, men man kommer att återkomma till det i sitt slutbetänkande.

Det är naturligtvis så att vi tittar på utredningsförslag innan vi tar ställning.

Anf. 36 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Det sägs i delbetänkandet när det gäller hissbidraget att det var bra att det faktiskt byggdes en väldig massa hissar. Det finns de som inte vill nyinvestera i sina fastigheter beroende på att de har krav på sig att bygga om och kanske installera hiss. Där får ministern nog läsa på lite mer.

Det är bra att man satsar på särskilt boende. Det är självklart att det behövs. Men det var inte det som min fråga handlade om. Min fråga handlade om – rätt eller fel formulerad – vad man gör för att anpassa bostäderna.

Ministern säger att ensamhet är ett stort problem, och det är ett stort problem, kanske särskilt här i Stockholms län som jag kommer från. I storstaden är anonymiteten stor redan för yngre personer. Jag tror inte att ensamheten blir bättre för att man säljer torg och centrumanläggningar och gör om dem så att det blir bara kommersiella ytor och att man måste betala för att få ta del av dem. Då finns det inte någon plats där människor kan träffas utan att det kostar. Det tror jag också är en viktig del att ta med sig när det gäller tillgänglighet. Vi måste tänka på det. Det handlar om hur man utformar plan- och bygglagen och annat. När man bygger nytt handlar det också om att man ser till att det finns icke-kommersiella möjligheter för folk att träffas. Men då kan man inte bara sälja ut alla hyresrätter, och då kan man inte bara sälja ut de torg och de centrumanläggningar som finns, utan då måste man se till att det finns ställen där vi också kan träffas och vara ideella.

Sedan vill jag passa på att önska ministern, talmannen och andra som arbetar här en riktigt trevlig midsommar och sommar.

Anf. 37 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Vi kan se ett ökat antal bostäder med en ökad tillgänglighet, och fler enkelt avhjälpta hinder har faktiskt avlägsnats enligt den senaste rapporten som vi fick från Boverket. Det görs framsteg när det gäller ökad tillgänglighet ute i våra kommuner. Det gäller bland annat

bostadsdelen. Fler fastighetsägare är i dag är medvetna om att dessa mål finns. Medvetandegraden har höjts betydligt under de två senaste åren. Fastighetsägarna är också beredda att åtgärda hinder.

65 procent av de privata fastighetsägarna säger att deras fastigheter kommer att ha en tillgänglighet år 2010 när målen ska gå i uppfyllelse. Det är fortfarande inget hundra procentigt resultat. Men jag märker att i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting har intensiteten i detta arbete ökat ute i kommunerna. Inom SKL har man också på olika utbildningar där man möter kommunala företrädare lyft fram denna fråga för att öka medvetandegraden och för att se till att budgetmedel avsätts när det gäller att göra vårt samhälle mer tillgängligt.

När det gäller äldre har vi en samsyn i fråga om denna problematik. Det finns en stor problematik kring att äldre har blivit mer isolerade i sina boenden. Det beror på en kvarboendepprincip som har drivits för långt. Det beror på att det har uppstått en brist på särskilt boende. Det är därför som vi vill åtgärda det genom att stimulera byggande också av särskilt boende. Men vi vill också se till att vi får en annan typ av boende på plats som kan vara en länk när man lämnar sitt ordinarie boende och flyttar till ett ställe där man både känner trygghet och har en social gemenskap.

Det som byggs tillgängligt och bra från början blir bra för alla parter. Därför är det naturligtvis självklart att nybyggnationen ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Men vi ska också titta på vad vi kan göra för att öka tillgängligheten i befintligt bostadsbestånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellationerna 2007/08:668, 724 och 727 om barnfamiljers ekonomi

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Monica Green har frågat finansministern om han avser att ta initiativ till en barnkonsekvensanalys av den förda ekonomiska politiken så att man kan jämföra hur barnfamiljerna lever ekonomiskt sett i dag, sett mot tidigare år. Monica Green frågar också om ministern har för avsikt att genomföra några ekonomiska beslut som syftar till att särskilt gagna vårt lands barn och deras familjer. LiseLotte Olsson har frågat socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson om hon avser att vidta åtgärder för att inkomstbortfallsprincipen ska återupprättas i föräldraförsäkringen samt om statsrådet avser att vidta åtgärder för att ensamstående föräldrar och deras barn inte ska missgynnas med regeringens politik. Matilda Ernkrans har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ för det ideella föreningslivet och dess verksamhet under sommarlovet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på dessa interpellationer, och jag har valt att besvara dem samtidigt.

Jag vill börja med att beskriva regeringens politik för varaktigt högre sysselsättning och minskat utanförskap. Det är en bred ansats som är långsiktigt syftande, inriktad på åtgärder inom både skatteområdet och ersättningsystemen. Regeringens målsättning är ett arbetsliv som gör det

möjligt för fler att använda sin förmåga, utan att behöva hamna i långtidssjukskrivning eller sjuk- och aktivitetsersättning. Att förhindra långvarig frånvaro på arbetsmarknaden är en central uppgift för regeringen, och för den enskildes trygghet är det viktigt med en väl fungerande socialförsäkring.

Barnfamiljernas viktigaste inkomstkälla är förvärvsarbete, vilket innebär att arbetslöshet är en vanlig orsak till dålig ekonomi. Att skapa goda förutsättningar till arbete är således den viktigaste åtgärden för möjlighet till god ekonomisk standard. Familjepolitiken ska utöver det bidra till att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. Det är också viktigt att betona att den ekonomiska familjepolitiken bara är en del av regeringens samlade familjepolitik.

Barn är en del av familjerna och därmed i hög grad beroende av sina föräldrars ekonomi och försörjningsmöjligheter. Mot bakgrund av att goda förutsättningar till arbete är avgörande för den enskilda familjens möjligheter till en god ekonomisk standard är utvecklingen av samhälls-ekonomi betydelsefull tillsammans med ett väl utvecklat stöd till barnfamiljerna. Vi har ett väl utbyggt trygghetssystem för familjer och barn. Såväl de behovsprövade bidragen som de generella bidragen verkar inkomstutjämnande. I detta sammanhang vill jag också informera om att regeringen redan i budgetpropositionen för 2008 redogjorde för sin uppfattning att man delar riksdagens bedömning och bereder frågan kring bidrag med mera som påverkar barn till särskilda föräldrar.

Regeringens uppfattning är att föräldraförsäkringens utformning vad gäller längd, antal pappamånader och tak ska ligga fast. Dessutom är det regeringens uppfattning att inkomstbortfallsprincipen fortsatt ska gälla. Däremot anser regeringen att den sjukpenninggrundande inkomsten, vilken i dag beräknas utifrån den förväntade inkomsten, ska beräknas utifrån historiska inkomster. Skälet för detta är att en sådan beräkning är mer rättvisande och riskerna för felaktiga utbetalningar minskar. Regeringen beslutade i mars i år att inrätta en arbetsgrupp i Regeringskansliet med uppgift att föreslå en ny beräkningsgrund för socialförsäkringar utifrån historiska inkomster.

Regeringens jobbpolitik med starkare drivkrafter till arbete genom jobbskatteavdrag och återupprättande av arbetslinjen i försäkringssystemen leder till bredare vägar tillbaka till arbetsmarknaden. Så motverkar vi utanförskap och lägger grunden för ett inkluderande samhälle.

Jag har ett flertal gånger i riksdagen redogjort för att ensamstående föräldrars situation är en fråga som är angelägen i regeringens arbete, och jag anser att denna grupp behöver stöd från stat och samhälle. När det gäller vårdnadsbidraget vill jag upplysa om att det inte finns några lagliga hinder för en ensamstående förälder att använda sig av det. Vårdnadsbidragets syfte är bland annat att möjliggöra för föräldrar att tillbringa mer tid med sina barn. Föräldern kan därför förvärvsarbete och samtidigt uppbära vårdnadsbidrag om barnomsorgen har ordnats på annat sätt. Vårdnadsbidraget är även så konstruerat att det ska kunna reduceras mot graden av nyttjande av offentlig förskoleverksamhet, vilket möjliggör en kombination av förskoleverksamhet och omsorg i hemmet. Jag vill betona att både vårdnadsbidraget och jämställdhetsbonusens syften särskilt gagnar vårt lands barn och deras familjer. Dessa reformer kommer att gälla från den 1 juli 2008.

Jag vill avslutningsvis informera Matilda Ernkrans om att när det gäller föreningslivet får olika typer av föreningar ekonomiskt stöd via ett antal olika bidragssystem. Därtill utbetalas särskilda projektbidrag till barn och ungdomsverksamhet.

Då LiseLotte Olsson, som framställt interpellation 2007/08:668, och Monica Green, som framställt interpellation 2007/08:724, anmält att de var förhindrade att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Kalle Larsson och Marina Pettersson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 39 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag får inleda med att tacka för svaret. Som redan är noterat fungerar det så att arbetet i Vänsterpartiet är så fördelat att jag i dag är den som mottar svaret på den interpellation som LiseLotte Olsson ursprungligen ställt.

Den ursprungliga titeln på interpellationen var ”Miljardbesparingar på småbarnsföräldrar”. Jag har full respekt för att riksdagens kammarskansli ville ha en mer neutral beteckning. Likväl är det detta som det här handlar om.

Taket i föräldraförsäkringen, föräldrapenningen och havandeskapspenningen är sänkt. Där sparar regeringen 322 miljoner kronor per år på höggravida vabbande föräldrar.

Den sjukpenninggrundande inkomsten för alla föräldralediga är sänkt från 80 procent till 77,6 procent. Regeringen sparar där 846 miljoner kronor enligt egna beräkningar.

Dessutom blir det sisådär ½ miljard i besparingar när man kräver intyg för att det ska gå att få ut pengar för tillfällig föräldrapenning.

Det här är miljardbesparingar som man kan säga just nu är lite av huvudnumret i regeringens familjeekonomiska politik. Detta får konsekvenser.

Enligt budgetpropositionen, alltså regeringens egna beräkningar, har andelen ensamstående föräldrar med låg ekonomisk standard – om man med det menar 60 procent av medianen i disponibel inkomst – ökat från 19 procent till 30 procent på några år. Det tycker jag stämmer till eftertanke.

Vad är det vi då talar om? Ja, det är färre utflykter på sommaren. Det är ensamstående föräldrar som inte har råd att köpa kläder till sina barn och som inte har råd att ge lika stor veckopeng, eller kanske ingen veckopeng alls. Det är ensamstående föräldrar som lever med en ständig oro för att ekonomin inte ska gå ihop. Det här är förstås någonting som vi alla på olika sätt och från olika utgångspunkter är oroad över.

Men i det svar som vi fått uppläst här i kammaren saknas den självkritiska insikten helt. Därför måste man nästan börja på en så grundläggande nivå att man frågar socialministern: Är allting bra? Är ni stolta, glada och lyckliga över situationen för ensamstående föräldrar i Sverige i dag, eller finns det saker som kan göras bättre? Vilka skulle det i så fall kunna vara?

Vi har gett några förslag under de senaste månaderna och också under de senaste åren. Det är väl begripligt om inte alla förslagen faller en på läppen. Men samtidigt ska man kanske ändå börja fråga efter just självinsikten, om det som nu sker är gott nog.

Det räcker inte riktigt att hänvisa till arbetslinjen, dels förstås därför att vi – det är delvis en annan debatt – inte anser att regeringen har en särskilt vettig arbetslinje över huvud taget, dels därför att flera av de saker som vi nu pratar om inte handlar om människor som när de berörs av de här systemen arbetar. I stället handlar det om att man är hemma för vård av sjukt barn eller därför att man har fått barn i familjen.

Därför räcker det inte att så att säga hänvisa till att människor ska ha egen försörjning och arbete. Man måste också titta på hur ersättningsnivåerna är formulerade och på hur de fungerar.

Ursprungsfrågan måste därför tyvärr vara detta med att backa ett steg. Är alltså socialministern nöjd med och glad och lycklig över den utveckling vi i dag ser när det gäller småbarnsföräldrar?

Anf. 40 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka socialministern för svaret.

När det gäller våra fattiga familjer i Sverige är det så att många barn trots att Sverige är ett ganska rikt land far illa. Barnfattigdomen har ökat. Nästan 150 000 barn bor i familjer som någon gång under det senaste året har sökt socialbidrag, försörjningsstöd, och levt på det. Ungefär en kvarts miljon svenska barn bor i familjer med *mycket* låga inkomster.

Vilka barn är det då som är fattigast? Ja, det är främst barn till ensamstående föräldrar, barn med utländsk bakgrund eller barn i familjer där bara en av föräldrarna har ett jobb att gå till.

Fattigdomen i de här familjerna leder till att barnen inte kan göra samma saker som andra barn. Barnen har inte råd att vara med på skolresan. Man kan inte betala dräkten till fotbollsspelet. Barnen får inte åka på semester med familjen.

I dag är det synliga mycket viktigt. Man ska som barn ha de rätta kläderna när man växer upp. Man ska ha rätt frisyr och rätt mobiltelefon. Även om vi vuxna tycker att man kan stå över det är det väldigt svårt för de barn som lever i familjer med väldigt dålig ekonomi. Barns självförtroende bygger i mångt och mycket på att inte sticka ut från mängden. Familjen har inte råd att åka på semester. Barnen blir kvar i stan. Allting kostar – till exempel att gå in på badet, att fika, att gå på museum eller att besöka en djurpark.

Om några veckor kommer jag att befinna mig på kurs på Frykens strand i Värmland. Det är LO som anordnar en kurs för ensamstående mammor. Det har de gjort ganska många år i rad. Men illavarslande är att de människor – ensamstående mammor – jag möter där får det sämre och sämre.

Enligt vittnesbörd har en del av de här föräldrarna inte råd att få mat på bordet i slutet av månaden. De får knacka dörr, och då inte vilken dörr som helst. De får gå till kyrkan för att få matkassar så att barnen ska få mat på bordet även sent i månaden.

När det gäller regeringens politik och det här med barnkonsekvensanalyser fick vi i går genom Barnombudsmannen reda på att länsstyrelserna inte jobbar enligt barnkonventionen. Arbetet går sakta.

Jag tänkte fråga om socialministern tänker ta något initiativ här. Det är ju väldigt viktigt hur man skriver i regleringsbrev och så vidare. Vi behöver barnkonsekvensanalyser på varje politisk nivå, allra helst i Regeringskansliet. Jag vet att en grupp i Regeringskansliet jobbar med de

här frågorna. Men vad har kommit ut av deras jobb? Hur ser de på effekterna av regeringens politik?

Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Statsrådet Hägglund! Jag får tacka för svaret men måste samtidigt säga att jag inte är nöjd med hur min interpellation och mitt engagemang i debatten behandlats i svaret från statsrådet Hägglund. Man kan tycka att i ett svar som är mer än tre sidor långt borde de ideella organisationernas engagemang i barns sommar – det gäller speciellt de barn som inte har de goda ekonomiska möjligheterna – ha renderat mer än några rader från statsrådet.

Den politik som statsrådet är ansvarig för förändrar vardagen för många barn den här sommaren. Den 1 juli kommer 70 000 människor att få besked om sänkt sjukförsäkring, och det är klart att även dessa människor har barn. Det är klart att det finns föräldrar som är sjuka och barn som har föräldrar som är arbetslösa. Sommargåvan från den borgerliga regeringen till barnen i just dessa familjer är sänkt sjukersättning från den 1 juli. För dem kommer det att bli ännu tuffare att göra något roligt, spännande, sådant som andra barn får göra på sommarlov – vara lediga, göra utflykter, upptäcka nya saker. Det blir ännu svårare och ännu hårdare för många barn i Sverige.

Med tanke på att den borgerliga regeringen plockat bort målet i den ekonomiska familjepolitiken – att den ekonomiska familjepolitiken inom den generella välfärden ska verka utjämnande för familjer med barn och familjer utan barn – kan man inte längre sätta sin tilltro till en solidarisk omfördelning av en generell välfärd. Även om man inte tror på den generella välfärden och den solidariska omfördelningen, eftersom man plockat bort det målet i den ekonomiska politiken, hade jag önskat att jag fått ett engagerat svar åtminstone beträffande de ideella organisationernas betydelse för att göra barns sommar något bättre, något roligare, något mer spännande.

Traditionellt har föreningslivet varit ett stöd för de barn som behöver något annat att göra under sommaren. Lägerliv, kollo, övernattningsaktiviteter i bostadsområdena är sådant som föreningslivet kunnat anordna, men i dag är det hårdare och tuffare. Det är faktiskt fler barn som har det sämre i dag än tidigare. Alla barn finns ju inte i de familjer där föräldrarna råkat få ett jobb, utan det finns barn också i familjer som är drabbade av arbetslöshet eller har sjukersättning.

Statsrådet skriver i sitt svar att barnfamiljers viktigaste inkomstkälla är förvärvsarbetet, vilket innebär att arbetslöshet är en vanlig orsak till dålig ekonomi. Vad har du gjort åt det, Göran Hägglund? Jo, du har gjort det ännu lite sämre genom att sänka nivån i arbetslöshetsförsäkringen. Det är dags att ta ansvar för den politik du driver, och inte minst för de barn som inte finns i de väletablerade och välordnade familjerna.

Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för betydelsefulla frågor som det finns all anledning att diskutera.

Först till det som Kalle Larsson tar upp i sitt inlägg. Han beskriver – det ligger i sakens natur – de problem som finns, och de finns verkligen i stor utsträckning. Det är ingen tvekan om att många barnfamiljer har små

ekonomiska marginaler och att situationen generellt sett är betydligt tuffare för enföräldersfamiljer eftersom de, av naturliga skäl, endast har en inkomst. Det blir mindre pengar till sådana kostnader som är oundvikliga i ett hushåll.

Vad gör vi för att förändra detta? Jag har i mitt inledande svar försökt beskriva att jobbpolitiken, arbetslinjen, är av allra största vikt. Kalle Larsson efterlyser ett mått av självkritik från min sida, och jag ska gärna idka det lite senare i mitt inlägg. Jag vill samtidigt påminna om den situation som rådde när vi tog över, en situation där Kalle Larsson och hans kamrater styrde Sverige. Den ledde till att många barn hade föräldrar som var arbetslösa.

Vår viktigaste uppgift har varit att långsiktigt förändra den situationen genom att ge bättre förutsättningar för människor att kunna försörja sig på eget arbete. Det har varit, och är, en huvuduppgift för regeringen. Vi vet nämligen att när man kan försörja sig själv ökar också, självklart, förutsättningarna för att kunna ge sina barn så bra förutsättningar som möjligt under uppväxttiden.

Så till självkritiken. Som jag var inne på tidigare lever många familjer med små marginaler. Det gäller särskilt när det bara finns en försörjare. Därför pågår inom Regeringskansliet ett arbete för att hitta vägar för att kunna hjälpa just dessa grupper. Det har efterlysts konsekvensanalyser, och en del av er kanske redan vet att det genomförs ett stort arbete, bland annat av Statistiska centralbyrån, för att få ett bra statistikunderlag.

Det är viktigt att säga att vi naturligtvis har ett barnperspektiv; det gäller alla våra åtgärder. Det pågår också en dialog med SCB om möjligheterna att förbättra det statistiska underlaget för att kunna följa omfattningen av utanförskapet och hitta så precisa åtgärder som vi någonsin kan för att underlätta för dessa barnfamiljer.

Är allt bra eller kan saker göras bättre, frågar Kalle Larsson. Tyvärr kommer ingen minister någonsin, oavsett partifärg, att kunna stå här och säga att allt är bra. Den situationen kommer inte att inträffa, utan vi kommer hela tiden att behöva arbeta målmedvetet för att förbättra situationen för grupper som riskerar att hamna, eller har hamnat, efter. Det är regeringens linje att verkligen göra det.

Matilda Ernkrans är inte nöjd med det svar hon fått. Hon tycker att jag behandlat hennes fråga lite styvmoderligt och kort. Jag kan möjligen ge henne rätt i att det hade kunnat utvecklas oändligt mycket mer, för det görs fantastiska insatser genom en mängd olika organisationer och ideella krafter, vilket betyder mycket. Men också det offentliga ger i olika former stöd för sådant som betyder mycket för de barn som annars kanske inte får den möjlighet till rekreation som är självklar för andra barn.

Anf. 43 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det är två fraser som oftare än andra återkommer i dessa debatter. Den ena är att man tackar för svaret, och den andra att man inte är nöjd med svaret. Så är det förstås, och det har sina förklaringar.

Det är värt att notera att socialministern får använda i det närmaste hela sitt inlägg till att erkänna, medge, att det finns problem. Jag ska gärna göra socialministern gladare på den punkten och erkänna att det är alldeles sant att det även tidigare fanns problem. Det fanns stora problem

*Svar på
interpellationer*

både beträffande generella inkomstnivåer, den höga arbetslösheten och situationen för föräldrar, också ensamstående föräldrar. Den verklighetsbeskrivningen är riktig.

Skillnaden är väl möjligen att när det gäller den situation som vi nu diskuterar, ensamståendes och barnfamiljers ekonomi, gick utvecklingen i rätt riktning. Det som hänt under de senaste åren, med en borgerlig regering, är att utvecklingen accelererat och gått åt fel håll. Klyftorna minskar inte, utan de ökar. Det är det allvarliga i situationen, och därför måste man inte bara medge att det finns problem – även om det är ett viktigt första steg som nu är uppnått i denna diskussion – utan också titta på de verktyg man använder och se om de verkligen är de bästa för att komma till rätta med det man påstår sig vilja göra någonting åt.

Vi har några exempel på åtgärder som den här regeringen har vidtagit.

Man har sänkt taket för den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen. På vilket sätt har den åtgärden hjälpt föräldrar att få en bättre ekonomi?

Man har sänkt den sjukpenninggrundande inkomsten för alla föräldralediga. På vilket sätt har den åtgärden hjälpt föräldrar och familjer att få en bättre ekonomi?

Man vill spara ungefär ½ miljard per år de kommande åren på att inte betala ut lika mycket pengar i tillfällig föräldrapenning. På vilket sätt hjälper och stärker det ekonomin för barnfamiljer?

Det här är de ekonomiska verktyg som regeringen använder sig av. Då måste man, tycker jag, från regeringens sida fundera på om det verkligen är rätt verktyg om nu målet är att man ska minska skillnaderna. Det är alldeles rätt beskrivet av tidigare interpellanter att man har tagit bort och förändrat de familjepolitiska målen, så att man inte längre har samma ambition att minska skillnaderna mellan de familjer där det finns barn och dem där det inte finns barn. Det är delvis en annan debatt, men visst har det bäring på detta. Har man en sådan ambition kvar, eller har man det inte?

Herr talman! Visst kunde mycket ha gjorts bättre tidigare. Men att det har varit dåligt tidigare är inte ett argument för att göra det sju resor sämre nu. Därför är socialministern än så länge svaret skyldig när det gäller varför de åtgärder som genomförs är de rätta och om det inte snarare är så att man med de åtgärder man genomför ökar klyftorna och gör det svårare för barnfamiljer att få råd med de saker som alla borde kunna ha råd med.

Anf. 44 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Nu när regeringen försämrar för vanligt folk drabbar det barnen. Om man är sjukskriven men inte får vara det längre trots att man inte känner sig frisk blir det en oro för morgondagen som också drabbar barnen. Om en förälder tvingas söka jobb och tar ett jobb väldigt långt hemifrån blir familjesituationen väldigt otrygg också för barnen. Detta är mycket enkelt att förstå.

Men vad ska familjen göra som råkar ut för det här i praktiken? Socialministern säger att vi ska hitta vägar och hjälpa dessa grupper och att det är ett stort arbete som pågår. Regeringen har ett barnperspektiv. Man vill underlätta för barnfamiljerna, säger socialministern.

I det svar vi har fått står det: ”Vi har ett väl utbyggt trygghetssystem för familjer och barn. Såväl de behovsprövade bidragen som de generella bidragen verkar inkomstutjämnande. I detta sammanhang vill jag också informera om att regeringen redan i budgetpropositionen för 2008 redogjorde för sin uppfattning att man delar riksdagens bedömning och bereder frågan kring bidrag med mera som påverkar barn till särlevande föräldrar.”

Redan i budgetpropositionen visste regeringen alltså hur sanningen ser ut utanför detta hus. Riksdagens utredningstjänst har räknat ut att inom två år kommer nära 27 procent av de barn som lever med ensamstående föräldrar att leva i fattigdom. Min fråga är här och nu: Vad är regeringen beredd att göra för att avhjälpa den akuta situation som uppstår under en så kort tid, som ligger framför oss och som till ganska stor del beror på regeringens politiska beslut och dess effekter?

Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Statsrådet Hägglund! Historia är viktigt. Man måste kunna sin historia för att kunna ta sig an framtiden. Men historieskrivningen skiljer sig nog något beroende på vem som berättar historien. Det skiljer sig ännu mer åt hur man tar till sig historien och använder den inför framtiden, vilken analys man gör och vilka angreppssätt man använder för att förändra samhället. Den regering som du företräder ökar medvetet klyftorna mellan människor i Sverige. Det tycker jag är upprörande, inte minst för de barn som finns i familjer som nu offras för att andra ska få det bättre.

Målet om den solidariska omfördelningen inom den generella välfärden för att utjämna skillnader mellan familjer med barn och familjer utan barn har ni plockat bort. Man tillåter att klyftor ökar.

I mitt välfärdsland känner vi engagemang för alla barn. Vi låter inte offra några barn. Vi låter inte offra barnen till arbetslösa och sjuka.

Min fråga kvarstår. Man har nu gett upp omfördelning och generell välfärd. Ministern säger att det ideella föreningslivet gör fantastiska insatser. Det har du rätt i. De gör fantastiska insatser – det stämmer. Men det finns också andra sidor av verkligheten. Det ideella föreningslivet får det allt tuffare att göra dessa fantastiska insatser. Det blir svårare och svårare att rekrytera ledare, och man får mindre och mindre ekonomiska möjligheter.

Det gör att kommuner har fått gå in och ta över en del av ansvaret. Men också kommunerna ligger nu på den lista dit ni vältrar över kostnader, så frågan är hur det kommer att se ut i framtiden. I den kommun jag kommer från har det i alla fall blivit så. Den socialdemokratiska majoriteten i kommunen vill ge ungdomar någonting roligt och spännande att göra på sommaren, även ungdomar i familjer där man inte har de bästa ekonomiska förutsättningarna. Kommunen går in och anordnar kollo under sommarveckorna i nära samarbete med fritidsgårdarna.

Men kommunen har fått prioritera. De som har fått det mindre fördelaktigt är fritidsbarnen. De kunde tidigare vara i väg i en vecka, till och med två veckor, på sommarfritids och göra något spännande och roligt i kommunen. Men det har reducerats kraftigt. Trots att man prioriterar och vill göra det bästa för barnen räcker inte de ekonomiska möjligheterna till.

Jag vill också tillägga att vi i min kommun har väldigt låga arbetslöshetssiffror, om det nu kan bidra till att göra det klarare.

Min fråga är: Vem i den borgerliga regeringen tar ansvar för de ekonomiskt utsatta barnen? Jag tycker att du kan lämna besked om det, och jag tycker att barnen förtjänar att få det beskedet nu inför sommaren.

Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tackar debattörerna för inläggen. Kalle Larsson börjar med att säga att han vill göra mig glad och medger brister hos tidigare regeringar och regeringsunderlag. Nu gör det mig inte särskilt glad. Jag hade varit ännu gladare om de inte hade inträffat.

Vi befinner oss i en situation där många har hamnat illa till genom långvarig arbetslöshet. Detta är ett stort bekymmer. Det har varit en huvuduppgift för regeringen att vända den utvecklingen. Vi ser glädjande nog att vi har en förbättring på arbetsmarknaden. Det är betydelsefullt.

Det stämmer att vi har gjort en del justeringar i ersättningssystemen. Kalle Larsson kritiserar det faktum att vi vidtar åtgärder för att komma åt missbruk av den tillfälliga föräldrapenningen. Det var en av de punkter som Kalle Larsson tog upp. Det tycker jag är ett illa valt exempel. Vi borde egentligen vara överens om att vi ska ha ersättningssystem som fungerar för dem som behöver dem men att den som fuskar sig till ersättning inte ska ha ersättning. Vi behöver ha system som gör att vi kan ha förtroende för att systemen fungerar.

De andra förändringar som Kalle Larsson beskriver har vi gjort för att få ekonomiskt utrymme för att kunna genomföra förbättringar som innebär att fler människor kommer i arbete. Det är väldigt olyckligt om man framställer det som att andra är ute efter att göra det besvärligt för människor. Jag tror inte att människors tilltro till politiken vinner på det.

Vi har olika lösningar, men jag tror att vi alla vill nå situationer där vi vill förbättra för enskilda människor. Sedan kan vi kritisera varandras metoder. Men misstänkliggör vi varandras vilja att åstadkomma förbättringar tror jag att vi är fel ute. Det senare är mest sagt till Matilda Ernkran när det gäller hennes senaste inlägg.

Marina Pettersson säger i sitt inlägg att regeringen försämrar för vanligt folk. Jag tror inte att det är den upplevelse som människor har som nu efter långvarig arbetslöshet kan komma tillbaka i jobb. De upplever att de kan få en bättre ekonomi när de kan få en arbetsinkomst, och vi får en bättre stabilitet i de ersättningssystem vi har. Det är av väldigt stor betydelse.

Marina Pettersson säger att det är människor som inte blir sjukskrivna fastän de är sjuka. Inträffar det är det fel. Människor som är sjuka ska ha ersättning för att de inte kan jobba. Det är vad sjukförsäkringen är till för. Sedan begås det misstag. Det görs fel av enskilda läkare, eller systemet kan diskuteras eller kritiseras. Det görs fel på vissa punkter. Men det sker oavsett vilken regering vi har. Det är självklart att den som inte kan utföra sitt arbete på grund av sjukdom ska ha ersättning för det.

Matilda Ernkran var inne på att regeringen medvetet ökar klyftorna, vissa offras för att andra ska få det bättre och så vidare. Det kunde man läsa i strategidokumentet från Socialdemokraterna i Aftonbladet häromdagen. Man vet precis hur man ska lägga orden för att det ska passa in i den mall och den bild som Socialdemokraterna vill sätta upp. Detta blir

fullständigt löjeväckande när man ordagrant kan läsa det. Vi bör ändå föra ett hederligt resonemang utifrån sakernas förhållanden.

Jag går åter till grunden för diskussionen. Vi genomför ett större arbete som siktar på att identifiera problemen och hitta rätt metoder för att rätta till dem. Det finns bekymmer och har funnits bekymmer under en lång följd av år under de år ni har haft ansvar, och vi försöker rätta till det på bästa sätt.

Men det gäller att göra det på ett sådant sätt att vi inte skapar andra problem som innebär att fler människor hamnar i arbetslöshet eller utanförskap av andra skäl. Det gäller att vi riggar systemen så att vi gör det möjligt för människor med små marginaler att klara sig bättre framöver.

Anf. 47 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag tror att vi kommer att ha flera debatter framöver om det som kallas fusk. Det är alldeles riktigt att det inte finns någon i denna kammare och väldigt få utanför som försvarar oegentligheter och missbruk av systemen. Men att tro att man kan spara ½ miljard kronor på tillfällig föräldrapenning är att tro för mycket.

Det handlar också om att man bygger upp ett system som är byråkratiskt och ett kontrollsystem. Den debatten har vi i denna kammare nyligen haft i andra avseenden. Faktum är att den här regeringen sätter något slags rekord i att bygga upp kontrollsystem och överbyråkratisera modeller för att hålla medborgarna i schack. Jag tror att man ska vara varsam på den punkten.

Vi fick nu ändå ett svar på varför man gör nedskärningar för föräldrar, gravida och VAB-föräldrar. Det tycker jag är ganska bra. Skälet är att man måste ha de pengarna för att använda dem till något annat. Det är ett sätt att resonera. Det finns i varje fall en viss logik i det. Det är ingen öppen elakhet. Jag kan ge Göran Hägglund rätt på den punkten.

Däremot är det en märklig prioritering att man ska skära ned på ersättningen till dem som har det svårast för att i första hand sänka skatten med flest kronor för dem som har det bäst. Jag ska inte säga att det är en hjärtlös politik. Men det är i varje fall en politik som gynnar dem som redan har det ganska hyfsat och missgynnar väldigt mycket de grupper vi nu talar om.

Det är också därför som statistiken trots allt visar att vi har ökande klyftor just nu. Om man vill minska de klyftorna vore det smartare att göra precis tvärtom. Om vi ska vara helt ärliga innebär det att man tar pengar i de plånböcker där det finns mest av pengarna och ser till att de omfördelas till dem som har betydligt mindre.

När regeringen gör precis tvärtom är nog den beskrivning av regeringen som fanns i Socialdemokraternas strategidokument som en regering som inte ser till de sämst ställda i första hand tyvärr alldeles riktig. Även om den upprepades i Aftonbladet kan det vara sant.

Anf. 48 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag har ställt frågor angående ökning av kommunernas utgifter för försörjningsstöd till ett antal ministrar återkommande gånger. Regeringens företrädare har alltid sagt: Det förekommer ingen markant eller större ökning av försörjningsstöden.

Nu börjar siffrorna öka. Jag anar att det bara är toppen på ett isberg. Det kommer att drabba många fler människor och barnfamiljer. Det är neddragningarna i trygghetssystemen som har gjort att människor har fallit mellan stolarna.

De har gått från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen. Det har blivit bedömt från ena dagen till den andra att de har en 100-procentig arbetsförmåga och att de ska prövas mot hela arbetsmarknaden. Men på Arbetsförmedlingen har handläggaren sagt: Du är för sjuk för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Sedan har de knackat dörr hos socialförvaltningarna för att i stället få försörjningsstöd. Många barnfamiljer har blivit drabbade genom detta.

Nu säger ministern att den som inte kan utföra sitt arbete naturligtvis ska kunna vara sjukskriven. Det vore intressant om ministern här ville förtydliga det svar han har gett. Det är ändå så att många människor har ramlat mellan stolarna och farit väldigt illa.

Kommer ministern att se till att man utreder följderna av förändringarna i alla trygghetssystemen utifrån ett barnperspektiv? Många barn i Sverige möter en sommar utan semester och utan att kunna köpa det där lilla extra.

Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Vi går mot sommar med kanske lite mer ledighet och lugnare tempo, och förhoppningsvis bad och sol, utflykter och upplevelser. Problemet är att inte alla barn går den sommaren till mötes. Jag upplever det som att Göran Hågglund inte ens känner ansvar eller engagemang i frågan att ge den möjligheten till alla barn i Sverige.

Du säger att huvuduppgiften är att minska arbetslösheten. Där är vi överens. Det är oerhört viktigt att människor har ett arbete. Men för din regering betyder kampen mot arbetslösheten att det måste ske på bekostnad av arbetslösa och sjuka.

Det är de mest utsatta som får mindre. Samtidigt sänks skatter med 80 miljarder med mest till dem som redan är välbärgade. Det är ett val och en prioritering som du har gjort.

Jag skulle önska att du här hade kunnat ge besked om att du tänker prioritera annorlunda, och att du för de ekonomiskt utsatta barnen och det viktiga ideella föreningslivet skulle ha prioriterat annorlunda.

Du skulle ha slutat att tacka nej till skattepengar från dem som har råd att bidra och säga att du var beredd att ta initiativ för bättre villkor för det ideella föreningslivet för att Sverige och barnen tjänar på rättvisa.

Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd):

Herr talman! Kalle Larsson säger att det inte går att hämta hem eller spara ½ miljard kronor genom det nya arrangemanget för tillfällig föräldraförsäkring. Verkligheten kommer att visa hur det är. De beräkningar som har gjorts vilar på ett hyggligt starkt underlag. Sedan får vi se hur det blir.

Det är inte så att regeringens hela ekonomiska politik står och faller med detta. Jag tror att det finns ett värde utöver det rent ekonomiska i att ha system som man kan känna en viss tilltro till. Man ska veta att de fungerar, och andra ska inte tro att de fungerar fel. Vi måste ha robusta system som människor litar på. Det tror jag är av stor betydelse.

Kalle Larsson har synpunkter på fördelningspolitiken. Det ska han naturligtvis ha. Jag har förstås också synpunkter på den. Vi har en grupp som befinner sig, och har befunnit sig under lång tid, vid sidan om. De har alldeles för låga inkomster genom att de inte har kunnat försörja sig själva. Däri ligger den stora skiljelinjen. Vi för en politik som gör att fler människor kan komma i arbete och klara sig genom egna inkomster.

Framtiden ligger inte i att vi får fler personer som lever på ersättningsar eller bidrag. Den måste ligga i att vi ger människor en möjlighet att försörja sig själva. Där ligger den stora förändringen i och med valet.

Marina Pettersson är orolig över försörjningsstöden. Det är precis som hon säger; hittills har det varit en och annan som har varnat för en viss utveckling. Men hittills har vi inte sett den, utan försörjningsstöden har legat på en stabil nivå. Fortfarande är det alldeles för många som lever utan eller med alldeles för små marginaler. Regeringen är helt inriktad på att se till så att fler människor får möjlighet att försörja sig själva och att de som inte kan det kan leva på trygga ersättningssystem.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:684 om ambulansförarnas behov av kompetenslyft

Anf. 51 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Marina Pettersson har frågat mig om jag för det första är beredd att verka för att införa en ny nationell och likvärdig utbildning som ger behörighet att framköra ambulans och som ger ökad behörighet att ge akutvård, för det andra att se till så att ambulansförare med lång erfarenhet ska kunna få validering och för det tredje att verka för att införa ett nationellt körkort för utryckningspersonal.

Landstingen ska enligt hälso- och sjukvårdslagen svara för att det finns en ändamålsenlig organisation för att till och från sjukhus eller läkare transportera personer vilkas tillstånd kräver att transporten utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet. Under transporten i en ambulans gäller samtliga de övergripande krav på en god och säker vård som följer av hälso- och sjukvårdslagen. Dessutom gäller Socialstyrelsens föreskrifter på hälso- och sjukvårdsområdet, till exempel i fråga om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet och i fråga om läkemedelshantering.

Detta innebär att det i dag finns högt ställda krav på patientsäkerhet och kvalitet även när vården ges akut i samband med en ambulansutryckning.

Socialstyrelsen kommer under året att meddela nya föreskrifter när det gäller ambulanssjukvården. Avsikten är att det ska vara vårdgivarens ansvar att tillse att den hälso- och sjukvårdspersonal som ingår i ambulanssjukvården har den kompetens som behövs för att kunna utföra kvalificerad prehospital akutsjukvård och behörighet att administrera läkemedel. Utifrån dessa grundläggande krav får varje landsting närmare avgöra hur bemanningen i en ambulans ska se ut. Möjligheten finns alltså för landsting att ha fler ur den legitimerade personalen med i ambulansen om man bedömer att det är nödvändigt. Det kan handla både om sjuksköters-

kor och läkare. Jag är övertygad om att detta på ett tillfredsställande sätt tillgodoser patientens behov av kvalificerad vård.

Att köra under utryckning ställer stora krav på utryckningsförarens omdöme och körprestation. Kännetecknande för goda utryckningsförare är att de inte bara kan manövrera sitt fordon bättre än normalförare utan också förstår, värdesätter och accepterar de värderingar som gäller för god, effektiv och säker utryckningskörning.

När det gäller kompetensen hos ambulansförare och annan utryckningspersonal har Vägverket i början av året publicerat ett dokument med förslag på grundläggande kompetensmål för alla utryckningsförare. Dokumentet har utarbetats i samarbete med Arbetsmiljöverket, Räddningsverket, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen. Syftet är att ge både utbildare av utryckningsförare och de berörda organisationerna incitament att så långt det är möjligt säkerställa att svenska utryckningsförare har god förarkompetens vid utryckningskörning. I dokumentet betonar myndigheterna att det är varje arbetsgivares ansvar att säkerställa en god arbetsmiljö och att se till att arbetstagaren har nödvändig utbildning och kompetens för uppgiften.

När det särskilt gäller ambulanssjukvårdarnas förarkompetens är avsikten i Socialstyrelsens kommande föreskrifter att förtydliga att vårdgivaren ansvarar för att föraren av en ambulans efter utbildning har den kompetens som krävs för att på ett säkert och effektivt sätt kunna framföra ambulansen. Jag utgår från att sjukvårdshuvudmännen tar sitt ansvar i den frågan.

Mot bakgrund av det nu nämnda arbetet inom berörda myndigheter har jag för närvarande inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 52 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka socialministern för svaret. Jag ska försöka ge en inblick i hur verkligheten ter sig i Sverige just nu, i denna ljuva sommartid med midsommarhelgen framför oss. Det är en midsommarhelg som tyvärr också innebär att det kan förekomma ett antal trafikolyckor – en del med mycket svårt skadade människor.

Jag vill berätta för Göran Hägglund hur det ser ut med ambulansförarnas kompetens. De själva vill ju att patientvården ska bli bättre, att deras erfarenhet bättre ska tas till vara, att de ska kunna få validering och att de ska kunna ge läkemedel. De vill helt enkelt kunna ge en bättre akutsjukvård ute på plats.

Jag ska berätta om ett antal ambulansförare. En är från Halland. Han har varit i 29 år på ambulansen. Han har undersköterskeutbildning och vidareutbildning på ambulans just i medicinbiten. På ambulansen i Jönköping finns en person som har varit där i 22 år. Han har en sjuveckorsutbildning, och inget annat. I Jönköping finns också en person med 22 år på ambulansen. Han har undersköterskekompetens, är brandman och är utbildad i hjärt- och lungräddning. I Tranås har en person jobbat sedan 1997. Han är brandman. En person är undersköterska med 25 år på ambulansen, men ingen medicinutbildning. En annan ambulansförare har jobbat i 17 år på ambulansen. Han är mentalskötare och har en 20-veckors ambulanskurs. En annan har sju veckors ambulanskurs från 1974 och tio poäng i farmakologi efter det.

Jag kan ta upp fler exempel. Så här ser många gånger kompetensen ut på våra ambulanser i dag. När man kommer fram till en olycka som ambulansförare ligger inte de skadade på rad, utan de kanske finns några hundra meter ifrån varandra. En kanske har livshotande skador och en annan mycket svåra smärtor och dödsångest men kanske bara ett brutet ben. Sjuksköterskan som har kompetens för att ge läkemedel måste rädda liv, och får uppehålla sig vid den livshotande skadan. Ambulansföraren kan sätta en nål, men han kan inte ge något läkemedel.

Det här är viktigt. Jag tror att det är en aktuell fråga att se över hela insatsbiten när det gäller akutsjukvården i Sverige.

Anf. 53 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Jag lägger mig i den här debatten därför att jag tycker att ministern inte tar utbildningen för ambulansförare på allvar.

I dag behöver en ambulansförare bara ha ett vanligt B-körkort för att köra en ambulans som ibland väger upp till tre ton. Det är inte som att köra en vanlig personbil, en Volvo till exempel. Det ska gå fort, och det ställer stora krav på förarna.

Det är riktigt att Vägverket har tagit fram kompetensmål, som ministern säger i svaret. Problemet med det är att dessa mål är till intet förpliktande. Det är inte heller någon som följer upp dem. I dag har vi många olika ägare till ambulanser och därmed också många olika arbetsgivare. Det är upp till dem att se till att ambulansförarna har adekvat utbildning, men det kan man inte göra på något annat sätt än att förlita sig på att så är fallet.

Vi hörde Marina Pettersson läsa upp hur länge folk hade varit anställda inom ambulansvården. Av det ser vi också att det kommer en stor generationsväxling. Det betyder att det kommer många som har nya B-körkort och ska framföra dessa fordon väldigt fort utan att ens ha gått någon särskild halkbaneutbildning eller något annat med just den typen av fordon.

Vägverket saknar i dag möjligheter att föreskriva särskilda kompetenskrav. För att de skulle ha dessa möjligheter krävs det alltså en lagändring. Man skulle behöva ha kompetenskrav och ett prov.

Jag tycker att det vore i nollvisionens anda att ha denna typ av utbildning för ambulansförare. Jag vill fråga ministern om inte ministern vill verka för att vi också ska få en sådan lagändring till stånd som kräver att ambulansförare också behöver ha en särskild utbildning.

Anf. 54 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det här är egentligen två olika delar. Det handlar dels om sjukvårdskunnandet hos personalen på ambulanserna, dels om förarskickligheten, om vi uttrycker det på det viset. Båda de här delarna är av väldigt stor betydelse.

När det gäller sjukvårdskunnandet och frågan om läkemedel har det under lång tid funnits ett arbete med sikte på att uppgradera kunskan- det hos personalen på ambulanserna. Om vi går tillbaka till 80- och 90-talen hade ambulanssjukvårdarna möjlighet att under vissa omständigheter ge läkemedel. Sedan bestämde sig Socialstyrelsen för att strama upp detta och inskränka möjligheterna för läkarna att delegera hantering av läkemedel till ambulanssjukvårdarna. Man sade att här skulle vi ha en över-

gångsperiod som skulle sträcka sig ända fram till slutet av 2005. Efter den tidpunkten skulle det inte längre vara möjligt för läkarna att delegera bedömning och administrering av läkemedel till ambulanssjukvårdare.

Tanken med detta var att man under de här sex åren skulle göra det möjligt för ambulanssjukvårdarna att utbilda sig till sjuksköterskor och att landstingen skulle få gott om tid att omorganisera sin ambulanssjukvård.

Min grundläggande hållning är fortsatt att det är en sak för arbetsgivaren, landstinget, att organisera sin verksamhet när det gäller sjukvården på ett sätt som leder till bästa möjliga resultat.

När det gäller förarskickligheten nämnde jag tidigare att Vägverket har tagit fram ett förslag till grundläggande kompetensmål som ska gälla för alla utryckningsförare. I det dokumentet från Vägverket betonas väldigt tydligt att det är varje arbetsgivares ansvar att säkerställa en god arbetsmiljö och se till att arbetstagaren, alltså ambulansföraren, har nödvändig utbildning och kompetens för att kunna sköta sin uppgift.

Här är det väl rimligt att man får en möjlighet att se vad det här leder till, eftersom det här är förhållandevis nytt, och att man kan se effekterna av de här nya kompetensmålen innan man bestämmer sig för eller vill överväga om ett nationellt körkort eller kompetensbevis ska införas för ambulansförare och utryckningsförare.

Jag vet i dag inte på vilket sätt den här uppföljningen ska ske. Den frågan ligger hos Vägverket. Jag tror att vi alla är överens om att det är bra att vi har så skickliga förare som man över huvud taget kan tänka sig så att de kan framföra sitt fordon säkert och att vi har duktig personal på ambulanserna. Men det bör vara upp till landstingen och regionerna själva att avgöra hur man bemannar de här fordonen.

Anf. 55 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Nu är det ju så att landstingen inte har uppfyllt våra intentioner. De här ambulansförarna finns ju kvar i verksamheten. Jag undrar om ministern inte skulle kunna tänka sig att se över den här frågan.

I svaret står det att Socialstyrelsen kommer att meddela nya föreskrifter när det gäller ambulanssjukvården under det här året. Avsikten är att det ska vara vårdgivarens ansvar att tillse att den hälso- och sjukvårdspersonal som ingår i ambulanssjukvården har den kompetens som behövs för att kunna utföra kvalificerad prehospital akutsjukvård och behörighet att administrera läkemedel. Det som står här är jätteviktigt.

Jag ser positivt på detta och skulle gärna vilja ha ett förtydligande av socialministern angående detta.

Anf. 56 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Ministern säger att det är rimligt att se vad den här målsättningen och dokumentet från Vägverket leder till. Men ministern säger samtidigt att han inte vet vem som ska göra uppföljningen och hur den ska ske. Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt. Det är viktigt att vi ser till att förarna av utryckningsfordonen har den kunskap och kompetens som de behöver ha för att framföra de här tunga fordonen.

Ministern, som är socialminister, måste väl ändå känna att det är viktigt ur folkhälsosynpunkt att ambulansförare och andra utryckningsförare

har en ordentlig utbildning. Jag vill uppmana ministern att ta upp den här angelägna frågan inom regeringen och föra upp den på bordet och se till att det händer någonting mer än att man säger: Nu har de kommit med ett dokument. Nu får vi se vad det blir av det.

Jag tror att det är en angelägen fråga att göra något innan det händer något. Det är en stor generationsväxling på gång. Det kommer många unga förare, och med ett godkänt B-körkort är man också berättigad till att köra en ambulans, och det tycker inte vi socialdemokrater är bra. Jag hade hoppats att ministern skulle ha något annat svar att ge på den här frågan än vad ministern just har presterat.

I övrigt ber jag att få önska en trevlig sommar.

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det är väldigt många problem som jag ska lösa på kort tid som Socialdemokraterna inte har löst under sina tolv år. Jag tackar för det förtroendet.

Låt oss ta en fråga i taget igen. När det gäller sjukvårdsdelen kommer Socialstyrelsen med nya föreskrifter.

Fortfarande kommer det att ligga ett ansvar på landstingen. Jag tror att Marina Pettersson gör klokt i att avvakta de föreskrifterna, och om hon inte är nöjd med dem återkommer med en ny fråga eller interpellation så får vi ta en diskussion utifrån det. Det är nog oklokt av mig att nu precisera hur det kommer att se ut.

Christina Axelsson hade hoppats att jag skulle lämna tydligare besked. Men det tydliga besked som jag kan lämna är att vi nyligen har fått ett dokument som handlar om grundläggande kompetensmål för utryckningsförare, och jag vill se hur det kommer att fungera i praktiken, vad det kommer att leda till och att det är fortsatt tydligt när det gäller vem som har ansvaret, nämligen arbetsgivaren.

Sedan säger jag att det här behöver följas upp. Det är Vägverket som äger frågan, och jag kan inte i detalj redogöra för i vilken form och när uppföljning kommer att ske. Men det är självklart så att det ska följas upp, för ambulanssjukvården är en oerhört betydelsefull del. För en del olyckligt lottade, som har drabbats av en olycka, är det här första mötet med sjukvården. Vi vet att snabba insatser och korrekta insatser kan vara en fråga om liv och död. Därför handlar det både om sjukvårdskunnandet och om förarskickligheten när den här personen ska föras till sjukhus eller läkare eller att det i samband med andra transporter fungerar så väl som det någonsin kan.

Jag vill förstås återgälda önskan om en trevlig midsommar.

Anf. 58 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Det handlar inte bara om liv och död. Det handlar också om chansen att återgå till ett normalt liv, minskat lidande och en snabbare rehabilitering.

Man kan se att vi kan göra mycket mer när det gäller akuta insatser och hur vårdkedjan ser ut. Jag tänker återkomma med flera interpellationer i detta ämne, för det är ändå så att vi dels kan rädda många fler liv, dels kan få människor att återgå till ett normalt liv. Många blir faktiskt väldigt krävande vårdpaket som behöver mycket stora insatser just på

grund av att de inte fick rätt insats i rätt tid eller att hjälpen kom för sent. Så jag tänker återkomma med flera interpellationer i det här ämnet.

Sedan vill jag önska er alla i kammaren en riktigt bra, härlig och ljuvlig sommar.

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror inte att vi har olika uppfattningar vare sig när det gäller önskan om en trevlig sommar eller om de mål som vi har när det gäller ambulansverksamheten. Vad det delvis handlar om är om vi tror att det är bättre att vi reglerar fullt ut vilken kompetens som personalen i ambulanserna ska ha eller om vi ska lägga ansvaret för att göra det på arbetsgivaren.

Christina Axelsson pratar om det generationsskifte som sker på många håll. Det ger också en möjlighet att gradera upp sig kompetensmässigt. När man rekryterar kan man rekrytera personer med båda de viktiga egenskaperna som vi har talat om, alltså personer som säkert kan framföra fordon men också personer som kanske själva har en sjuksköterskeutbildning. Därmed höjer vi kompetensen och ökar möjligheten att göra en ännu bättre första insats för de personer som har drabbats av en olycka eller sjukdom.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellationerna 2007/08:751, 760, 761 och 786 om vårdnadsbidrag

Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att inte denna trippelsubvention realiserar vid ett eventuellt införande av ett vårdnadsbidrag. Peter Jeppsson har frågat integrations- och jämställdhetsministern vad hon avser att vidta för åtgärder för att ett vårdnadsbidrag inte ska få som effekt att barnen i Sverige får än mindre tid tillsammans med sin förälder eller sina föräldrar. Birgitta Eriksson har frågat arbetsmarknadsministern vad han avser att vidta för åtgärder för att ett vårdnadsbidrag i Sverige inte ska få samma effekt som i Norge och bli ett avsteg från arbetslinjen för kvinnor. Hillevi Larsson har frågat integrations- och jämställdhetsministern vad hon avser att vidta för åtgärder för att inte Sverige ska hamna i samma situation som i Norge och så att barnens språkutveckling garanteras.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som svarar på alla interpellationerna.

Jag vill börja med att tacka för frågorna och tillfället att framföra mina och regeringens värderingar inom familjepolitiken.

Regeringen anser att en modern familjepolitik bör sträva efter att ge alla familjer goda förutsättningar att skapa en fungerande vardag som utgår från familjens önskemål och behov. Eftersom varje familj är unik och har olika önskemål och behov är det viktigt med flexibilitet och valfrihet. Regeringen strävar efter att utöka familjernas valfrihet och respektera

och stödja de enskilda familjernas val. Vårdnadsbidraget är ett led i denna strävan.

Barns tid med föräldrar har minskat under 1990-talet. Minskningen gäller barn i alla åldrar. Störst är minskningen gällande de yngsta barnen, och småbarnsföräldrar uppger att de behöver mer tid tillsammans med sina barn. Regeringen vill förbättra föräldrars förutsättningar att kombinera yrkesliv och familjeliv, och vårdnadsbidraget införs för att underlätta för föräldrar som vill tillbringa mer tid med sina barn.

Vårdnadsbidraget är inte villkorat med krav på en reduktion av arbetstiden. Att hindra föräldrar från att arbeta i den omfattning de själva önskar är främmande för regeringen. Det är avgörande att familjepolitiken utformas så att barnfamiljernas handlingsutrymme och möjligheter att själva påverka sin ekonomiska situation är stort. Vårdnadsbidraget är därför utformat så att det går att kombinera med arbete.

Både kvinnor och män ska kunna kombinera familjeliv och arbetsliv. Regeringen vill förbättra förutsättningarna för ett aktivt och jämlikt ansvar för föräldraskapet utan att ta ifrån familjerna deras självbestämmande. Vårdnadsbidraget ger föräldrar – män och kvinnor – möjlighet att vara tillsammans med sina barn mer.

Beträffande kvinnors arbetskraftsdeltagande bör perspektivet vidgas. Vårdnadsbidraget är bara en del i regeringens familjepolitiska reform. Reformen inkluderar även en jämställdhetsbonus som premierar en jämställd fördelning av föräldraledigheten. Därmed får föräldrar bättre ekonomiska förutsättningar och incitament till en jämställd fördelning av föräldraledigheten. Incitamenten förstärks ytterligare av regeringens politik i övrigt, till exempel jobbskatteavdraget, åtgärder för kvinnors företagande och sänkt skatt på hushållsnära tjänster.

Barnfamiljer kan välja att utnyttja en eller flera delar av den familjepolitiska reformen och samtidigt dra nytta av regeringens politik i övrigt. Det är exempelvis möjligt att kombinera vårdnadsbidrag, avdrag för hushållsnära tjänster och nedsättning av socialavgifter för personer mellan 18 och 25 år. Detta ligger i linje med regeringens strävan mot en familjepolitik som ger alla familjer goda förutsättningar att, utifrån familjens önskemål och behov, forma en fungerande vardag.

Vad gäller språkutveckling och integration av barn med invandrarbakgrund är jag övertygad om att föräldrarna är de som, utifrån familjens livssituation och barnets behov, har de bästa förutsättningarna att fatta beslut som är till barnets bästa. Detta gäller i de allra flesta fall, oavsett om föräldrarna kommer från Sverige eller något annat land. Utrymmet för flexibilitet och valfrihet bör också vara detsamma för alla familjer, oavsett nationalitet och bakgrund.

Barnets språkutveckling och integration ligger i barnets och föräldrarnas intresse oavsett nationalitet och bakgrund. En faktor av betydelse i detta sammanhang är deltagande i förskoleverksamheten, en verksamhet vars kvalitet kommer att förstärkas i och med regeringens satsning på att stärka förskolans pedagogiska uppdrag samt utvidga avgiftsfri allmän förskola till att omfatta även treåringar. Därmed har föräldrar möjlighet att välja plats i en högkvalitativ förskola på hel- eller deltid. Det senare alternativet kan kombineras med ett reducerat vårdnadsbidrag. Oavsett om föräldrarna uppstår vårdnadsbidrag eller inte kvarstår också möjligheten till obegränsat deltagande i den öppna förskolan.

En annan viktig faktor för språkutveckling och integration av barn med invandrarbakgrund är föräldrarnas språkkunskaper och integration, som i sin tur påverkas av möjligheten till arbete och egen försörjning. Regeringens mest prioriterade fråga är att sätta fokus på jobben och minska utanförskapet. Min bedömning är att arbetslinjen och regeringens åtgärder på det arbetsmarknadspolitiska området kommer att bidra till förbättrade språkkunskaper och ökad integration för såväl barn som föräldrar med invandrarbakgrund.

Vad gäller de norska erfarenheterna av införandet av *kontantstøtte* går det inte att applicera dessa på svenska förhållanden. De samhälleliga förutsättningarna skiljer sig åt och vårdnadsbidraget och *kontantstøtten* har olika konstruktion. *Kontantstøtten* kan exempelvis inte kombineras med arbete. *Kontantstøtten* har således kommit att ges till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, en grupp där kvinnor och personer med invandrarbakgrund är överrepresenterade. Vårdnadsbidraget har dock utformats så att det kan kombineras med arbete, och det är ett av flera skäl att anta att vårdnadsbidraget kommer att ge andra resultat än *kontantstøtten*.

Då Peter Jeppsson, som framställt interpellation 2007/08:760, Birgitta Eriksson, som framställt interpellation 2007/08:761, samt Hillevi Larsson, som framställt interpellation 2007/08:786, anmält att de var förhindrade att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Ann-Christin Ahlberg fick ta emot svaret även på interpellation 2007/08:760 samt att Matilda Ernkran och Eva-Lena Jansson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 61 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret på både min interpellation och Peter Jeppssons interpellation, som tyvärr inte kan vara här i kammaren i dag. Vi har fått ett gemensamt svar.

Göran Hägglund säger att regeringen vill förbättra föräldrarnas förutsättningar att kombinera yrkesliv och familjeliv och att vårdnadsbidraget införs för att underlätta för föräldrar som vill tillbringa mer tid med sina barn. Om han menar vad han säger, varför ställs inga krav på att det ska bli mer tid för barnen med sina föräldrar? Vårdnadsbidraget är utformat så att man kan få betalt för att slippa ta sig tid med sina barn. Är det att värna om barnen och familjen?

Det här är ett bidrag som är orättvist eftersom det slår hårt mot kvinnors möjligheter att försörja sig. Det slår hårt mot pappor, som får mindre tid med sina barn, och det slår hårt mot barnen, som kanske inte får tillgång till båda sina föräldrar och som får växa upp i ett gammalt omodernt familjemönster. Men det slår inte hårt mot redan välbärgade, som kan få ytterligare mer pengar i form av trippelbidrag. Först är det ett bidrag på 3 000 per barn, om man inte använder sig av kommunal förskola, samtidigt som man kan få ett bidrag för att anställa någon att utföra hushållsnära tjänster – som innebär skattelättnader på 50 000 per förälder – och som inte det är nog kan man få ett ytterligare bidrag om personen som utför de hushållsnära tjänsterna är under 25 år i form av 25 procents rabatt på arbetsgivaravgiften.

Alla dessa bidrag ges utan ett enda krav på mer tid med barnen. Det kan till och med innebära att man träffar sina barn mindre. Det kanske blir en barnflicka som får den tiden och som tar ansvar för barn och hem. Den välbärgade familjen betalar kanske ingenting för det.

Herr talman! Sverige har varit ett föregångsland när det gäller att även pappor ska och kan ta ut föräldraledighet, även om uttaget är ojämsställt. I genomsnitt tar papporna ut ca 58 dagar och mammorna ca 350 dagar upp till det att barnet är åtta år enligt Försäkringskassan.

Även om det är ojämsställt har det gått framåt, men det har gått alldeles för sakta. Nästan 60 procent av männen tar fortfarande inte ut någon föräldraledighet alls under barnets första levnadsår. Tidigare ökade uttaget för papporna, men nu har det stannat upp markant. Enligt TCO:s beräkningar kommer det att ta 211 år innan föräldrarna delar lika.

Om papporna fortsätter att ta ut ledigheten i dagens takt är det fråga om 211 år, Göran Hägglund. Just då inför regeringen ett vårdnadsbidrag som vi vet att papporna i mycket mindre utsträckning kommer att utnyttja. Med största sannolikhet kommer det att innebära att papporna får ännu mindre tid med sina barn. Däremot kommer troligtvis en del pappor att ta till vara alla de bidrag som kommer att ges i alla deras former.

Kan ministern förklara hur trippelbidraget kan ge alla familjer goda förutsättningar att utifrån familjens önskemål och behov forma en fungerande vardag? Vad kommer Kristdemokraterna att göra för att få fler pappor att ta mer ansvar för barnen och ta ut mer föräldraledighet eller VAB-dagar?

Anf. 62 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman och statsrådet Hägglund! Birgitta Eriksson har väckt en interpellation om vårdnadsbidraget och arbetslinjen. Eftersom Birgitta inte själv kunde ta debatten sade jag glatt att jag gärna kunde ta den. Jag finns också i socialförsäkringsutskottet, det utskott som har debatterat och hanterat förslaget om vårdnadsbidrag som statsrådet har lagt fram. Ministern valde att inte delta i den kammardebatt vi hade om vårdnadsbidraget, trots att det här är Kristdemokraternas paradgren. Därför tackade jag glatt ja till att ta över Birgitta Erikssons interpellation. Nu får jag ju chansen att ändå diskutera och debattera vårdnadsbidraget ännu en gång.

Nu är det verkligt. Nu har en borgerlig regering och en borgerlig riksdag beslutat att den 1 juli införa ett ofinansierat kommunalt vårdnadsbidrag. Då börjar det bli dags att ta ansvar för konsekvenserna av ett vårdnadsbidrag.

Ministern valde ett tårtkalas i stället för kammardebatten. Ett problem var väl, som alltid i den borgerliga politiken, att alla barn inte var bjudna. Så är det. 24 procent av alla hushåll är redan från början exkluderade från vårdnadsbidraget. Fler är det om man tittar på de praktiska möjligheterna att använda det. Jag hoppas att man inte kommer att jämföra det här med vår föräldraförsäkring och inkomstbortfallsprincipen. Där ligger taket på 33 500 i månaden. Här handlar det om 3 000 spänn som kvinnor – lär det väl bli – kommer att få för att hålla sig borta från arbetsmarknaden under minst tre år.

Vårdnadsbidraget förstärker orättvisorna mellan könen. Det är oomtvistat. Utvärderingen av vårdnadsbidraget i Norge och våra egna erfa-

renheter av vårdnadsbidraget sedan borgarnas tid vid makten 1991–1994 samt de experiment som ett antal borgerliga kommuner har genomfört visar tydligt att det är kvinnor som redan står långt från arbetsmarknaden som tar ut bidraget. I Norge har det visat sig dessutom att i familjer med annan etnisk bakgrund har kvinnorna fått ännu svårare att komma ut på arbetsmarknaden. De och deras barn har marginaliserats ytterligare.

Det är bara att konstatera att ett ofinansierat kommunalt vårdnadsbidrag är orättvist, och det är att slösa med våra gemensamma pengar. Det är barnen i förskolan som kommer att få betala kalaset.

I Norge kan man se att vårdnadsbidraget har påverkat arbetsutbudet. Enligt det svenska konjunkturinstitutet har vårdnadsbidraget i Norge lett till att 11 000 jobb har försvunnit. Hur många jobb kommer att försvinna i Sverige? Hur många kvinnor kommer att stanna hemma och successivt glida bort från arbetsmarknaden? Det är dags för statsrådet att svara på detta.

Därutöver vill jag gärna ha svar på frågan hur Sverige kommer att bli mer kreativt, hur vi får fler personer på rätt jobb genom att ställa kvinnor i barnafödande ålder utanför arbetsmarknaden. Tycker den borgerliga regeringen att dessa kvinnor inte behövs för ett mer företagsamt och kreativt Sverige? Hur ser du på det samhälle som du skapar om du säger att kvinnor i barnafödande ålder kan stanna hemma under minst tre års tid för att ta hand om barnen – borta från arbetsmarknaden? Det börjar bli dags att svara på frågorna, Hägglund.

Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Hillevi Larsson har inte möjlighet att delta i denna debatt. Därför har jag tagit på mig att ta debatten i stället för henne.

Hillevi Larsson har ställt en fråga till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni. Bakgrunden till interpellation är den fara Hillevi Larsson ser för sämre språkutveckling för barn i framför allt invandrarfamiljer. De riskerar att nu inte komma in på den allmänna förskolan i Sverige.

Det finns en risk för att det vårdnadsbidrag som man nu inför, precis som Matilda Ernkrans pekar på, kommer att gå till framför allt kvinnor med invandrarbakgrund. Det man har sett i Norge visar också på det.

Jag har några frågor till statsrådet utifrån det svar som han har gett till Hillevi Larsson.

Statsrådet pekar på att regeringen har en arbetslinje, och då blir min fråga: Varför inför man ett bidrag? Man har anklagat den socialdemokratiska regeringen för att ha en bidragspolitik när vi pratar om socialförsäkringar. Jag är ganska säker på att de som har arbetslöshetsförsäkring, akassa eller sjukförsäkring inte uppfattar att de går på bidrag utan menar att de tar del av en försäkring som de själva har varit med och bidragit till.

Varför införa ett vårdnadsbidrag om ni nu påstår att ni har en arbetslinje? Det har ju precis motsatt effekt.

I svaret står det att vårdnadsbidraget har ”utformats så att det kan kombineras med arbete, och det är ett av flera skäl att anta att vårdnadsbidraget kommer att ge andra resultat än *kontantstøtten*”, det vill säga det norska vårdnadsbidraget. Då vill jag veta: Vilka fler skäl anför statsrå-

det? Om man nu har så god argumentation för det här förslaget borde man tala om det för oss här i Sveriges riksdag.

Det regeringens politik visar är att vårdnadsbidraget tillsammans med möjligheten att öppna privata förskolor utan pedagogisk personal kan innebära att barn med invandrarbakgrund inte får tillgång till det svenska språket förrän de börjar sexårsverksamheten. Är statsrådet medveten om den möjligheten, det hot det innebär för de barnens språkutveckling och deras chanser att ta till sig det svenska språket? De här barnen ska integreras i det svenska samhället, och det är viktigt att de kan det svenska språket för att sedan kunna få arbete. Är statsrådet medveten om att man riskerar att orsaka ett stort utanförskap för de här barnen genom att medverka till att de kanske aldrig får ta del av det svenska språket förrän de börjar skolan?

De frågorna skulle jag vilja ha svar på, herr talman.

Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tycker att det här är en riktigt rolig debatt. Resonemang om att jag inte var här när det var vårdnadsbidragsdebatt ger mig tillfälle att säga att jag är väldigt glad att några socialdemokrater som har interPELLERAT valde att vara här i kammaren i dag. Av de elva interpellanterna, socialdemokrater och vänsterpartister, är det fem som uppenbarligen inte har funnit sina interpellationer tillräckligt viktiga för att vara här och debattera i dag. Det gör mig lite dyster. Men jag är glad att några finner skäl att ta debatten.

Först och främst: Vårdnadsbidraget är en del av en större familjepolitisk reform som innehåller fyra olika delar. Det handlar om barnomsorgspong, förstärkt pedagogiskt innehåll i förskolan och jämställdhetsbonus. Man behöver se det här paketet som ett gemensamt paket.

Jag blir lite ledsen när jag efter att med viss möda ha läst upp ett väldigt långt svar inser att ni uppenbarligen inte har lyssnat på det svaret över huvud taget.

Det gäller till exempel Ann-Christin Ahlberg, som beskriver att det enligt TCO:s beräkningar kommer att dröja 211 år innan vi har ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Men det är ju innan jämställdhetsbonusen är genomförd. Vi kan inte säga exakt vilka effekter jämställdhetsbonusen kommer att ha, men att den kommer att ha effekter för fädernas uttag av föräldraförsäkringen torde vara alldeles glasklart.

Jag har i tidigare debatter upplevt att socialdemokrater har sagt att det här är en rätt bra idé. Man kanske inte har gillat varje detalj men har sagt att det ändå är en rätt bra idé. Då måste man sätta in det här i verkligheten och se att det sannolikt kommer att leda till rätt påtagliga förändringar när det gäller fädernas uttag.

När det gäller vårdnadsbidraget går Socialdemokraterna, precis som varje parti som uttrycker tveksamhet omkring vårdnadsbidraget – det är självklart en legitim uppfattning – i otakt med sina egna väljare. I de mätningar som Göteborgs universitet för en tid sedan presenterade visade det sig att sympatisörerna för varje i riksdagen förekommande parti har en positiv balans när det gäller införande av vårdnadsbidrag för åldersgruppen ett-tre år, precis det som vi nu gör.

Det är klart att ni kan strunta i vad era väljare tycker eller säga att ni vet bättre – det är helt all right; det kan ni gärna göra. Men jag vill bara

peka på att detta svarar mot ett behov och en önskan som väldigt många barnfamiljer känner.

Ann-Christin Ahlberg tar upp frågan om det som hon kallar trippel-subventionering. Det blir ett mer än lovligt fånigt resonemang.

Jag kan säga att när jag gör avdrag för resor till och från arbetet är det i Finansdepartementets mening en subvention. Jag har då vissa pengar, och för dem köper jag en bok. En bok har lägre moms än andra varor, och därmed är jag också subventionerad. När jag sedan går och sätter mig i en park som kommunen har ansvaret för kan man säga att jag är trippelsubventionerad.

Detta är inte någon särskilt intressant fråga i sig. Om man ogillar de åtgärder vi vidtar – och det vet jag att Ann-Christin Ahlberg gör – får man kritisera dem. Men det här blir ett lite fånigt resonemang, om jag tillåts använda det uttrycket.

Matilda Ernkrans säger att vårdnadsbidraget är ofinansierat. Men om det är ofinansierat kommer det inte att genomföras. Självklart kommer varje kommunpolitiker att se till att det är finansierat om det genomförs. Har man inte pengar att betala ut blir det inget vårdnadsbidrag. Det ligger i sakens natur.

Hur blir Sverige mer kreativt? Nu vill man få det till att i all olycka som drabbar mänskligheten när vårdnadsbidrag införs kommer också kreativiteten att drabbas.

Jag tycker att argumenten här spretar och drar, och man hamnar i pinsamheter när en del av argumenten blir så sökata att knappast någon människa hänger med i resonemanget.

Anf. 65 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Det är inte så, ministern, att vi diskuterar jämställdhetsbonus. Vi har inte ens ställt frågan om det i våra interpellationer.

Det är inte bara vi socialdemokrater som tycker att det finns viktigare saker att satsa våra gemensamma pengar på än ett vårdnadsbidrag, utan det tycker fler bland svenska folket.

Fackförbundet Kommunal har gjort en undersökning, som ministern säkert har läst, som visade att om svenska folket skulle få välja mellan att skattemedel satsas på att införa ett vårdnadsbidrag eller satsas på att stärka kvaliteten i förskolan väljer en väldigt klar majoritet att stärka kvaliteten i förskolan. En mycket klar majoritet svarar nej på frågan: Tycker du att en kommun ska välja att införa ett vårdnadsbidrag även om kostnaden för det innebär att kvaliteten i förskolan måste försämrats?

Sammanfattningen är att svenska folket vill att det ska satsas på förskolan i stället för vårdnadsbidrag.

Då undrar jag: Kan Göran Hägglund garantera att kvaliteten i förskolan inte försämrats?

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting beräknas vårdnadsbidraget kosta ca 3 miljarder kronor. Det är lika mycket som kostnaden för 9 000 förskollärare och barnskötare, eller att alla barngrupper utökas med ytterligare två barn – och just nu i en tid då kommunerna ser att ekonomin kommer att försämrats, och just nu när personal och föräldrar säger att barngrupperna redan är för stora.

Kan verkligen Göran Hägglund garantera att kvaliteten i förskolan inte försämrats när man inför kommunala vårdnadsbidrag?

Förskolan och föräldraförsäkringen är oerhört viktiga för att kvinnor och män ska kunna förena arbetsliv och familjeliv och är en förutsättning för ett jämställt familjeliv och samhälle. Det är inte vårdnadsbidraget. Vi vill utveckla förskolan, men vi vill absolut inte ta resurser från förskolan till ett vårdnadsbidrag. Det säger sig självt att det är heltokigt.

Vi socialdemokrater tycker också att det är bättre att man ser till att förändra och förbättra föräldraförsäkringen så att fler pappor tar ut fler dagar. Det kanske ger bättre förutsättningar för att det ska gå snabbare än 211 år till ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Det hjälper inte vårdnadsbidraget till med. Det kommer säkert att bli många fler år än 211 år om vårdnadsbidraget får finnas länge.

Herr talman! Det är ett typiskt borgerligt beslut som har tagits, som innebär att ett trippelbidrag ges till de redan rika, där båda föräldrarna kan arbeta och där det inte finns någon endaste garanti för att det blir mer tid för barnen. Det är inget som hör hemma i modern familjepolitik. Den håller bara fast vid gammalmodiga familjebilder där både mammor, pappor och barn är stora förlorare.

Bidrag är för oss socialdemokrater något som är till för människor som behöver stöd för att de inte har det så bra ställt – inte för dem som redan har.

Små barn har behov av kontakt med sina föräldrar, och föräldrarna har behov av kontakt med sina barn: Det gäller såväl flickor som pojkar, mammor och pappor, och det är papporna som blir de stora förlorarna. De kommer att förlora mest tid med sina barn med ett så dumt beslut som vårdnadsbidraget.

Anf. 66 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Statsrådet Hägglund, det är ju du som har infört vårdnadsbidraget. Det här är din paradgren. Det var du som vann förhandlingarna med partiledarna om familjepolitiken. Nu är det på plats och beslutet är fattat. Det börjar kännas angeläget att du faktiskt berättar för oss om din framtidsvision.

När vi behandlade detta i utskottet sade en av de kristdemokratiska ledamöterna att hon kände en euforisk glädje över att vårdnadsbidraget nu skulle komma på plats. Men ni kan väl inte seriöst mena att det här är er framtidsvision?

När ni talar med era döttrar, söner eller barnbarn, målar ni då upp en framtid med vårdnadsbidraget? Säger du till dina flickor: Du ska vara dukig och studera, det är viktigt med skolan, det är viktigt att lära, läs så mycket du kan och gärna också på universitetet – men sedan, lilla vän, när barnen kommer, är det bara för dig att stanna hemma. Minst tre år går bra, längre går också bra om du vill ha fler barn. Din utbildning eller ditt yrke behöver du inte bekymra dig om. Det är bara att ta vid där du slutade. Nej, nej, att du är borta från arbetsmarknaden mer än tre år är inget att bekymra sig för. Du, min dotter, har din plats hemma med barnen. Jobbet fixar sig, ska du se. Se nu bara till att studera ordentligt, så att du är högt utbildad och väldigt kompetent när du går hemma med barnen. Tänk inte på pensionen. Det löser sig. Du har ju en man att luta dig mot, och han kommer aldrig att svika dig.

Till era söner säger ni: Familjen behöver du inte bry dig så mycket om. Den tar din fru hand om, vet du. Se nu bara till att utbilda dig och

jobba, för jobba kommer du att få göra extra mycket när dina barn är små. Barnen behöver inte dig som pappa. Dem sköter mamma om. Barnen behöver bara dina pengar och inte så mycket mer.

Nej, Göran Hägglund, jag tror faktiskt inte att ni tror på det här själva. Jag tror att ni vet att ett vårdnadsbidrag aldrig kommer att gälla era döttrar, söner eller barnbarn. Jag tror att ni vet att det handlar om något helt annat. Det handlar om att privatisera omsorgen om våra barn för dem som har råd att välja och om att glömma de kvinnor som redan nu lever isolerat med lång väg in på arbetsmarknaden. Man glömmer de barn som inte lever i en väletablerad kärnfamilj, och sist men inte minst glömmer man och gömmer man det faktum att både kvinnor och män behövs på arbetsmarknaden och i familjen.

Detta kanske kan vara en borgerlig politik som du kan känna dig stolt över, men det kommer aldrig att bli en socialdemokratisk. Därför tar vi bestämt avstånd från ett borgerligt ofinansierat kommunalt vårdnadsbidrag, för barnens skull, för kvinnornas skull, för familjens skull och för framtiden. Ökade orättvisor är inte lösningen, och jag tror inte att ett vårdnadsbidrag är vad nutidens föräldrar efterfrågar eller vad våra barn behöver.

Vi tycker att det är fel väg att gå. Jag vill gärna att statsrådet svarar på frågan. Hur blir Sverige ett bättre land med fler i arbete? Hur får fler arbetsgivare rätt person på rätt plats om kvinnor i barnafödande ålder helt lämnar arbetsmarknaden under tre års tid? Vad ger det för drivkraft för barnen, inte minst flickorna, så att de vill utbilda sig och bidra med sitt arbete? Eller menar den borgerliga regeringen att Sverige klarar sig bättre utan kvinnorna?

Anf. 67 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag fick inga svar på de frågor jag ställde. I stället stod statsrådet och raljerade över ett antal ledamöter som inte har möjlighet att närvara här. Jag tycker att det är rimligt att anta att de ledamöter som inte deltar i debatten här i dag har godtagbara skäl för det. Vi som ledamöter har nämligen inte möjlighet att bestämma vilken dag som debatten ska hållas. Det har däremot statsrådet Hägglund. Det i sig är en omständighet som jag tycker är värd att påpeka här. Enligt vad vi riksdagsledamöter kände till innan interpellationen lämnades in var gårdagen sista dag för svar.

Bidragspartiet Kristdemokraterna vill alltså införa vårdnadsbidrag och motsätter sig då arbetslinjen. Då blir min fråga: På vilket sätt kan det stärka barn med invandrarföräldrar som i dag står långt från arbetsmarknaden? Vilka fler skäl säger sig regeringen kunna se för att vårdnadsbidraget inte kommer att få samma resultat som *kontantstötten*, det vill säga det norska vårdnadsbidraget? I svaret påpekas nämligen att det finns flera skäl, men jag har inte hört Göran Hägglund säga vilka de är.

40 miljoner kronor kommer det att kosta att införa vårdnadsbidraget bara i Örebro kommun, där jag bor. För större städer, till exempel Malmö, kommer det naturligtvis att handla om ännu högre kostnader för kommunen. Det är kostnader som tas från den allmänna förskolan. Hur det skulle kunna leda till en bättre förskola med bättre integration och ökade språkinsatser för barnen förstår jag inte. Hur ska dessa barn, som nekas det svenska språket, få möjlighet att bli medborgare i Jan Björ-

klunds Sverige, där man ska ha språkkrav för att bli medborgare? Det kan ju bli en konsekvens av den här politiken.

I mitt förra anförande ställde jag en annan fråga. Med helheten av den politik som Göran Högglund och den övriga regeringen nu genomför med vårdnadsbidrag och med möjlighet att starta en privat förskola utan pedagogisk inriktning och krav på svenska språket riskerar många invandrarbarn att inte komma i kontakt med svenska språket förrän de börjar skolan. Hur kan det stärka integrationen i samhället?

Jag skulle gärna vilja ha svar på dessa frågor. Det är faktiskt de frågor som Hillevi Larsson har uppmärksammat i sin interpellation. För protokollets skull vill jag också påminna statsrådet om att Hillevi Larsson just nu är tjänstledig.

Anf. 68 Socialminister GÖRAN HÖGGLUND (kd):

Herr talman! Den här dagen har varit inprickad sedan hedenhös som en reservdag, då riksdagens ledamöter rimligen inte ska boka in andra aktiviteter. Ändå har fem av dem som har lämnat in interpellationer inte funnit det vara mödan värt att vara här i kammaren i dag. Det är ett konstaterande.

Ann-Christin Ahlberg säger att det inte är jämställdhetsbonusen som nu diskuteras. Nej, det är det naturligtvis inte, eftersom interpellationerna handlar om något helt annat. Men om Ann-Christin Ahlberg säger att det tar 211 år att uppnå jämställdhet, enligt TCO:s siffror, och jag försynt påpekar att vi nu inför en jämställdhetsbonus som verksamt kommer att förändra det förhållandet, så kan mitt resonemang inte avfärdas bara med att det inte är detta vi pratar om. Man får välja hur man debatterar här.

Ann-Christin Ahlberg säger att SKL hävdar att det kostar 3 miljarder med vårdnadsbidraget. Det är fel, fel, fel! SKL har gjort bort sig på en enkel sak. De har nämligen räknat med att det handlar om tre hela år. Det handlar som bekant om två år per barn. Hur seriöst kan man ta deras övriga beräkningar då? Detta vet naturligtvis Socialdemokraterna även om de väljer att inte säga det.

Vårdnadsbidrag ställs mot att stärka kvaliteten i förskolan. Det går faktiskt att göra två saker på en gång. Det går att tugga tuggummi och promenera samtidigt.

Regeringen förbereder en proposition som handlar om att förstärka det pedagogiska innehållet och kvaliteten i förskolan och förbereder avgiftsfrihet för ytterligare ett år i förskolan. Det kommer att innebära en förbättring för alla barnfamiljer som väljer förskolan för sina barn. Man ska komma ihåg att vårdnadsbidraget avser två år per barn.

Uttryck som att det här är gammalmodigt och annat får naturligtvis stå för dem som använder dem, men man ska komma ihåg att många småbarnsföräldrar upplever det inte som gammalmodigt. Det är tvärtom efterlängtad att få en situation där man i större utsträckning själv kan bestämma hur de egna barnen ska tas om hand under den första tiden.

Det är kanske mycket begärt, men jag ber er att tänka efter när det gäller många av de argument som ni nu använder. Om man i stället för vårdnadsbidrag hade använt uttrycket föräldraförsäkring hade ni aldrig kunnat ta detta resonemang i er mun.

Också föräldraförsäkringen innebär att man inte står till förfogande för arbetsmarknaden. Också föräldraförsäkringen innebär att arbetsgiva-

ren blir av med en arbetstagarare under den tiden. Men ni väljer argument allteftersom det passar.

Ni ogillar i grunden att människor själva får bestämma hur de vill ta hand om sina barn. Säg som det är i stället! Säg att det är så det ligger till! Då blir saken enklare, och vi kan resonera om vad det egentligen handlar om.

Min vision har efterlysts. Min vision är ett Sverige där föräldrarna själva kan bestämma hur barnet tas om hand under de första åren. Det handlar om att man kan göra det som är bäst för de egna barnen. I min värld är inte alla barn lika. Alla barn är lika mycket värda, men vi är olika som personer, olika som familjer. Därför måste vi ha en möjlighet att ha system som är så flexibla att man kan hitta den lösning som passar de egna barnen utifrån just deras förutsättningar.

När det gäller språkfrågan har jag gett ett ganska utförligt svar i mitt ursprungliga svar. Man kan ju hamna i en syn här som leder till att språkfrågan är det allra viktigaste. I så fall skulle vi beslagta barnen från föräldrarna från första dagen, men det är ingen som vill det, förstås.

Åtminstone jag tror att vägen till integration och språklig utveckling, också när det gäller svenska språket, för barnen är att man har trygga hemförhållanden, men det handlar också om att föräldrarna får en möjlighet att bli integrerade i det svenska samhället, får jobb och svenska vänner och lär sig svenska språket för att kunna överföra det till sina barn.

Anf. 69 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Vi gillar både att förändra och göra saker och ting bra, men vi tycker inte att vi ska förändra så att ojämställdheten ökar.

Med ett vårdnadsbidrag blir det faktiskt inte mer jämställt för män och kvinnor. De som är de stora förlorarna i det här är vanliga människor som är måna om sina barn och som vill ha en bra förskola. De vill kunna förena arbetslivet och familjelivet. Men man kan inte leva på de här 3 000 kronorna, och alla har inte en rik partner som kan hjälpa till med försörjningen.

Det här är ett rikemansbidrag, eller så ser man till att kvinnor går hem och får en inkomst på högst 3 000 kronor. Man ser också till att barnen inte får den gemenskap och den utveckling som en bra förskola kan ge.

Vi socialdemokrater har faktiskt sagt att jämställdhetsbonusen kan vara i rätt riktning. Men så som den är utformad är den väldigt krånglig. Den är svår för dem som faktiskt kanske skulle behöva utnyttja den allra mest.

Det är faktiskt de lågavlönade männen som tar ut minst föräldraledighet, och det är de lågutbildade kvinnorna som tar ut mest föräldraledighet.

Då ska man alltså vänta ett år eller så för att få tillbaka den här skatteåterbäringen, så som man ändå har krånglat till det med jämställdhetsbonusen. Då är det just i de här grupperna som männen säger att de inte har råd att vara hemma, för familjens ekonomi går inte ihop. Då handlar det inte om tusenlappar, Göran Hägglund. I den världen handlar det kanske om hundralappar som är skillnaden mellan att man kan eller inte kan.

Jag önskar trots allt detta en trevlig sommar och midsommar.

Anf. 70 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja att ansvarigt statsråd svarar på de frågor som jag ställer.

Hur blir Sverige ett bättre land med fler i arbete? Hur får fler arbetsgivare rätt person på rätt plats om kvinnor i barnafödande ålder helt lämnar arbetsmarknaden under minst tre års tid? Det blir under minst tre års tid, för jag antar att Kristdemokraterna fortfarande tycker att det är positivt att de allra minsta barnen får vara med sina föräldrar det första året, med föräldraförsäkringen. Sedan har ni infört ett vårdnadsbidrag som man lägger på, så man blir borta från arbetsmarknaden under minst tre års tid.

Vad ger det för drivkraft till barnen, inte minst flickorna, att vilja utbilda sig och bidra med sitt arbete? Eller tycker ni att Sverige klarar sig bättre utan kvinnorna?

Beskriv den familj som du ser framför dig som kan utvecklas av att en förälder i familjen helt lämnar arbetsmarknaden under minst tre års tid! Då har de ju bara fått ett barn, och i alla fall jag tycker att det är positivt om familjerna vågar och vill skaffa mer än ett barn.

Beskriv det samhälle som du ser framför dig, där kvinnor i barnafödande ålder står helt utanför arbetsmarknaden!

Sedan jämförs ett vårdnadsbidrag, där man blir borta från arbetsmarknaden under minst tre års tid med en maximal ersättning på 3 000 kronor i månaden, med en föräldraförsäkring där det är en inkomstbortfallsprincip. Taket är 33 500 kronor i månaden. Den är delad mellan föräldrarna och dessutom utformad så att man faktiskt kan återgå i arbete. Man kan inte plocka ut den här föräldraförsäkringen fullt ut och vara helt ledig under hur lång tid som helst, utan det finns en arbetslinje kopplad till föräldraförsäkringen. Sverige behöver nämligen kvinnor och män på arbetsmarknaden och i familjen. Barn behöver båda sina föräldrar.

Anf. 71 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Nu fick jag delvis svar på frågan om hur statsrådet tänkte kring själva språken. Men det statsrådet pekar på i sitt svar handlar faktiskt om förskolan, och där tycker statsrådet inte att barnen ska vara. Statsrådet tycker att barnen ska vara hemma med sina föräldrar som har vårdnadsbidrag, i alla fall med en förälder.

De vi pekar på, de invandrarkvinnor som man har sett i Norge, har varit de som har tagit största andelen av *kontantstøtten*, det norska vårdnadsbidraget. Det påverkar språkutvecklingen.

Då blir min följdfråga till statsrådet: Tycker statsrådet inte att det är viktigt att barn med invandrarbakgrund lär sig svenska tidigt? Jag tycker att det är jätteviktigt. Det är en förutsättning för att man ska kunna integreras bra i svenska samhället.

Jag undrar över det utanförskap som den här regeringen har pekat på vid ett flertal tillfällen. Hur stärks det av ett vårdnadsbidrag? Hur förändras det? Eftersom ni räknar in de människor som är sjuka och arbetslösa i utanförskapet måste ju de som har vårdnadsbidrag också räknas in i utanförskapet, och då ökar antalet personer. Med samma argumentation som ni har använt är de de facto utanför.

Jag tror inte att alla arbetslösa och sjuka uppfattar sig som utanför. Ni uppfattar dem som utanför. Jag känner folk som är föräldralediga. De uppfattar sig inte heller som utanför, men det beror på att de inte befinner sig i ett ovanförskap som den här regeringen gör.

Jag vill veta vilka fler skäl det finns till att den här regeringen anser att vårdnadsbidraget kommer att ge andra resultat än det norska vårdnadsbidraget, för det har jag fortfarande inte fått svar på.

Med de orden vill jag tacka för den här interpellationen och den här debatten. Jag hoppas att statsrådet nog överväger konsekvenserna av vårdnadsbidraget under sin sommarledighet.

Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Eftersom arbetslinjen gäller dröjer det länge innan åtminstone jag får gå på sommarledighet, men jag tackar för de vänliga orden.

Jag har inte riktigt svarat på det här med Norge tidigare, men det är viktigt att jag gör det.

Man ska veta att i Norge är situationen sådan att man har väldigt höga förskoleavgifter.

Man har en situation där man kan kombinera *kontantstötte* med olika ersättningar på ett sätt som inte är möjligt med det svenska vårdnadsbidraget. Så situationen i Norge är i grunden väldigt olik den situation som vi har i Sverige. Det tror jag är viktigt när man jämför de här två olika länderna och respektive lands system.

Eva-Lena Jansson säger att statsrådet inte tycker att barnen ska vara på förskola, utan att de ska vara hemma hos sina föräldrar. Själva poängen är att jag kan tycka om vad som är bäst för mina egna barn. I övrigt tycker jag att människor själva ska få bestämma det som är bäst för just deras barn. Där går en viktig skiljelinje.

Mina barn var hos en kommunal dagbarnvårdare och så småningom på ett vanligt dagis som låg några hundra meter från där vi bor och trivdes alldeles utmärkt. Det innebär inte att jag vill förvägra andra föräldrar rätten att välja det som de tycker är bäst för sina barn.

Sverige blir ett bättre land om man får göra det som är bäst för en själv, alltså att varje familj får välja att utforma sin situation på det sätt som passar de egna barnen bäst. Sverige blir bättre om de får göra det i stället för att jag från mitt perspektiv bestämmer det.

Det är självklart inte så, Matilda Ernkran, att Sverige klarar sig bättre utan kvinnorna. Vi behöver både kvinnor och män i vårt land. Jag tror att vårdnadsbidraget kommer att leda till att kvinnor och män kommer att vara hemma ytterligare någon månad när föräldraförsäkringen har löpt ut. Andra kommer att välja att ta ut vårdnadsbidrag på en del av tiden för att kunna möjliggöra tid tillsammans med sina barn.

Det här syftar självklart till att möta moderna människors behov och önskemål om ett bättre liv. Glad midsommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Christina Zedell har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att garantera att stockholmarna får den vård som man har rätt till i enlighet med målet i hälso- och sjukvårdslagen samt om jag avser att följa upp effekterna av Moderaternas experiment med vården i Stockholm.

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vidare ska vården ges med respekt för alla människors lika värde och den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Ledningen av hälso- och sjukvården ska dessutom vara så organiserad att den tillgodoser hög patientsäkerhet och främjar kostnadseffektivitet. Det är landstingens ansvar att organisera hälso- och sjukvården så att den uppfyller kraven i hälso- och sjukvårdslagen. Regeringen avser inte att föreslå några ändringar av dessa grundläggande principer.

Regeringen stöder utvecklingen mot att patienterna i allt högre grad får möjlighet att välja vårdgivare utifrån individuella preferenser. Regeringen har därför tagit initiativ till Utredningen om patientens rätt som lämnade ett delbetänkande i april. Förslaget innebär bland annat att ett grunduppdrag för primärvården fastställs nationellt. Landstingen kan sedan komplettera grunduppdraget utifrån lokala förutsättningar. Ersättningen ska följa patientens val, men det är upp till varje landsting att besluta om ersättningsens närmare utformning.

Utgångspunkten för utredningens förslag är att stärka patientens rätt till valfrihet. Delbetänkandet har skickats ut på remiss. Därefter kommer underlaget att beredas i sedvanlig ordning.

För att möjliggöra fria val bland en mångfald av vårdgivare och för att skapa incitament till kvalitetsutveckling behövs god informationsförsörjning, kunskapsbaserade underlag, kvalitetsindikatorer, nationella register av olika slag och verktyg för att få veta vad medborgarna tycker om vården. Regeringen har därför fattat ett antal beslut som innebär att utveckla informationsförsörjning och nationella kvalitetsindikatorer för att på så sätt ge förbättrade förutsättningar för uppföljning och öppna jämförelser av vårdens kvalitet.

Regeringen har även fattat beslut om ett antal projekt som syftar till att utveckla ersättningssystemen inom hälso- och sjukvården. Flera landsting är på väg att införa nya ersättningssystem där resurserna följer befolkningens val. Olika typer av utvärderingar är knutna till förändringarna i de olika landstingen.

Det är angeläget att de olika förändringarna kan följas på ett jämförbart sätt. Regeringen har därför beslutat att en nationell jämförelse av erfarenheter och utvärderingar av vårdvalssystem inom primärvården ska genomföras.

*Svar på
interpellationer*

Alla medborgare ska känna sig trygga med att vården finns lätt tillgänglig när de behöver den. De nationella satsningarna på att förbättra patientsäkerhet och tillgänglighet samt att utveckla informationsförsörjning, ersättningssystem, entreprenörskap och öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens resultat ger goda förutsättningar för att nå målet om en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet.

Anf. 74 CHRISTINA ZEDELL (s):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. Jag ställde den här frågan till ministern för jag är mycket oroad över den borgerliga sjukvårdspolitik som förs i Stockholm i dag. Inledningsvis vill jag också understryka att vi socialdemokrater är för valfrihet i vården. Men det som sker i Stockholm i dag är något annat som inte innebär valfrihet för alla.

Det är ett systemskifte som bygger på två grundprinciper. Den ena är ersättningssystemet som är uppbyggt på att ju fler besök ju mer pengar till vårdcentralen. Den andra principen är den fria etableringsrätten. Jag anser att reformen inte är anpassad till patienter utan snarare till läkarna och marknaden.

Fri etablering innebär också att vi som folkvalda politiker tas ifrån möjligheten att styra vården dit där den bäst behövs. Läkaren kan i det här systemet själv styra verksamheten dit där det är mest lönsamt att etablera sig, och det är inte där behoven är som störst som till exempel i min hemkommun Botkyrka.

Ett annat exempel som jag kan ta är Östermalms husläkarmottagning där jag var på besök för några veckor sedan. Den får 6 miljoner kronor mer till sin verksamhet i dag i det här systemet, medan Högdalens vårdcentral får 10 miljoner kronor mindre, och den har väldigt stora vårdbehov om man jämför.

Alla som kan sjukvård vet att en samlad kompetens runt patienten är det bästa. Vi behöver olika professioner, undersköterskor, distriktssköterskor, kuratorer, sjukgymnaster, och så vidare. Men i det här systemet läggs allt fokus på läkaren. De andra ges inte utrymme att göra ett bra jobb, eftersom ersättningen är betydligt högre för just läkaren.

Ersättningssystemet innebär att pengarna följer patienten. Det är samma summa pengar till varje medborgare, oavsett om du har en förkylning, en kronisk sjukdom, ett psykiskt eller fysiskt handikapp. Det gäller att vårdcentralen får in så mycket pengar som möjligt, och det får man genom besöksersättningen. Det är läkaren som drar in mest pengar.

Konsekvenserna i ett sådant system blir att varje vårdcentral jagar så många läkarbesök som möjligt. Mest lönsamt är då korta och okomplicerade besök. Vi har redan sett att patienter med flera diagnoser tvingas till flera besök eller hamnar längre bak i kön, allt för att ekonomin ska gå ihop.

Besöksersättningen sätts i fokus. Det är inte behoven som sätts i fokus.

En annan effekt som det här systemet ger är att kommuner där medelåldern är låg får mindre pengar. Jag tar återigen Botkyrka som ett exempel, där medelåldern är 36 år. Det får till konsekvens att kommunen i det här systemet tappar 20 miljoner kronor. Och det är en kommun med ett stort vårdbehov.

Den fria etableringsrätten skapar möjlighet att plocka russionen ur kakan genom att man etablerar sig i områden som genererar mera pengar och där människor är friskare. Min oro så här långt har visat sig stämma. Vi ser inte några etableringar i områden där behoven är som störst. 20 nya etableringar av vårdcentraler har kommit i gång. I stort sett finns alla i innerstaden. Botkyrka, som ett exempel igen, har ingen etablerat sig i.

För oss socialdemokrater är det centralt att alla vårdgivare håller en hög kvalitet. Ingen medborgare ska behöva riskera att välja en vårdgivare som inte lever upp till högt ställda krav.

Även här ser vi stora brister i Vårdval Stockholm där kraven för att etablera sig är häpnadsväckande låga. Det finns inte ens krav på att vården ska bedrivas i ändamålsenliga lokaler. Det finns skräckexempel där vårdinrättningar finns i svårtillgängliga vindsutrymmen, trånga källarlokalerna, och så vidare. Några krav på handikappanpassning finns inte.

Så jag vill fråga ministern: Vad tror du händer med kvaliteten i vården om man inte tar sig tid och ser hela människan för att systemet premierar många snabba besök? Pengarna styr, inte behoven. Är det att följa hälso- och sjukvårdslagen? Är det de med de stora vårdbehoven som ska få stå tillbaka? Är det här att garantera vård på lika villkor?

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! För det första tycker jag att det är en väldigt spännande utveckling som sker i väldigt många av landets landsting och regioner, där man håller på att pröva nya modeller för att öka tillgängligheten för att stärka patientens ställning och ge nya möjligheter för personalen att verka på bästa sätt inom svensk hälso- och sjukvård.

Vi ser nu en lång rad landsting och regioner som gör detta. I många sammanhang gör man det under stort samförstånd över alla politiska gränser, och man lyckas hitta system som fungerar väl och med en öppenhet. Detta ska jag återkomma till lite senare.

I andra landsting, till exempel i Stockholm, blir det gärna en intensiv politisk debatt om frågorna. Det är viktiga frågor som förtjänar att debatteras, och effekterna av förändringar ska ständigt prövas.

Jag uppfattar det dock som att Socialdemokraterna inte som princip är emot vårdvalsmodellen. Man kan se det till exempel i Halland där man har en bred överenskommelse kring detta. Snarare resonerar vi om hur man rigger det bästa ersättningssystemet så att vi – självklart – kan få kvalitet och tillgänglighet. Vi ska också i någon mening gynna produktivitet, alltså att många patienter får bästa möjliga behandling på kortast möjliga tid.

Jag tycker att det är viktigt för alla som inför vårdvalsmodeller att man är väldigt noggrann men också prestigelös, att man prövar, och visar det sig att man behöver justera systemen för att få de effekter man vill ha ska man ha en öppenhet för att göra det. Så hittar vi den bästa möjliga modellen.

I dag kunde jag läsa i någon av morgontidningarna att man i landstinget här i Stockholm diskuterade ersättningsmodellen för att se om man har landat alldeles rätt. Men jag tror inte att vi ska ta ifrån landstingspolitikerna i Stockholm deras rätt och deras skyldighet att utforma den politik som är deras ansvar. Därför ska jag som minister inte recensera dem eller berätta för dem vad de ska göra. De har ett ansvar gentemot alla

människor som drabbas av sjukdom i Stockholms läns landsting och ytterst naturligtvis mot väljarna.

Jag tycker att vi ser en väldigt positiv utveckling. Det gäller att man hela tiden är beredd att justera systemen om man ser några andra effekter än dem man har tänkt sig att åstadkomma, och vi kan också här i Stockholm se att många öppnar verksamheter.

På den lista som jag har fått över verksamheter som öppnas under första halvåret i år finns bland annat Södertälje, Botkyrka, Huddinge, Haninge, Spånga-Tensta, Upplands Väsby, Nacka, Hägersten och så vidare. Det förefaller alltså vara så att vi får många nya. En del av dem jag räknade upp finns i områden som i vanliga fall brukar betecknas som lite svårare än andra.

Anf. 76 CHRISTINA ZEDEL (s):

Fru talman! Jag kan garantera Göran Hägglund att i Botkyrka har ingen etablerat sig, och flera av dem han räknade upp är inte etablerade ännu. Man pratar om det, men det finns inte ens adresser. I Södertälje har man öppnat på Scania för personalen. Faktum kvarstår alltså att det är i de mest attraktiva områdena som nyetableringen har varit.

Jag kan förstå att ministern inte kan gå in i landstingspolitiken i Stockholm, men han har ändå ett övergripande ansvar. För en minister är det väldigt viktigt att följa utvecklingen och se vad som händer.

Därför skulle jag återigen vilja ge några exempel på vad här har resulterat i, och jag hoppas verkligen att ministern tar till sig av det jag berättar.

Under den förra mandatperioden införde vi någonting som vi kallade för äldrecentraler eller äldreårdcentraler. Tre hann öppna, och det fanns väldigt mycket goda resultat från detta. Det har också inneburit en ökad trygghet för de äldre. Syftet med äldrecentralerna var just att samordna insatserna mellan kommun och landsting och att samla all kompetens kring den äldre, till exempel geriatriker, distriktssköterskor och undersköterskor.

I och med Vårdval Stockholm slås nu det här unika arbetet sönder, eftersom det ekonomiska systemet bygger på att vårdcentralerna måste ta in så många besök som möjligt för att få in pengar till verksamheten. Systemet i sig omöjliggör alltså riktade insatser eftersom pengarna också följer patienten.

Samverkan med kommunerna gällande familjecentraler och äldrecentraler har man också slagit sönder. Väl fungerande verksamheter tvingas bort för att man vill ha ett marknadsstyrt system. Sollentuna familjecentral har lagts ned. Äldrecentralerna i Solna och Hökarängen har gått samma öde till mötes.

Vårdvalsmodeller växer nu fram i vårt land, precis som ministern sade, och det är bra. Det finns på många håll också en politisk enighet kring det här. Men det som skiljer Stockholm från andra delar av landet är just den fria etableringsrätten och det ersättningsystem som införs. Ministern lyfte själv fram Halland. Halland lyfts ofta fram som ett gott exempel, och där har man också politisk enighet. Men i den modellen finns inte den fria etableringsrätten. Det är de folkvalda politikerna som styr vården dit behoven är som störst.

Det är viktigt att hitta den politiska enigheten för vårdens fortsatta utveckling – det håller jag med om. Men för att lyckas med detta måste vi titta på Stockholm, för det här kommer att bli något helt annat än vad jag faktiskt tror att ministern vill att det ska bli.

Det som händer i Stockholm handlar inte om att utveckla den svenska välfärden. Det är en politik med ideologiska förtecken, där marknaden får styra. Vi har hälso- och sjukvårdslagen som ska garantera alla vård efter behov. Hur ska socialministern kunna se till att lagen efterföljs i Stockholm?

Som jag tidigare sagt vill vi också ha valfrihet i vården, men det som skiljer oss från den förda politiken i Stockholm är att vi tycker att alla ska ha valfrihet. Det får inte vara så att marknaden ska styra var vården ska bedrivas. Vårdval Stockholm tar ifrån de folkvalda möjligheten att garantera trygghet för alla.

Det finns grupper i vårt samhälle som inte kan välja. På grund av sitt handikapp eller sin ålder är de fast i sitt bostadsområde. Vad händer med de människor som bor i ett område som inte är attraktivt för etableringar?

Återigen: Är hälso- och sjukvårdslagen till för alla? Om socialministern anser det kan inte marknaden få styra, utan det måste vara politiken som styr vården dit behoven finns. Hur långt tänker socialministern låta den moderata sjukvårdspolitiken gå?

Jag måste också fråga Göran Hägglund: Är det Vårdval Stockholm som är modellen som driver ministern nu när ni ska ändra lagstiftningen när det gäller just att införa fri etableringsrätt för hela landet? Tror ministern på allvar att läkare som kan etablera sig till exempel på Stureplan i Stockholm flyttar till exempel till Botkyrka eller Norrlands inland om de själva får bestämma?

Anf. 77 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! I Stockholm har man vart fjärde år val. Man väljer till kommunfullmäktige. Man väljer till landstingsfullmäktige och man väljer till riksdagen.

Så är det över hela landet, och jag tror att det är väldigt viktigt att vi gör klart vad som är riksdagens bord och vad som är landstingets bord. Väldigt mycket av det som nu diskuteras är faktiskt Stockholmsfrågor, och lika lite som jag skulle kunna recensera effekterna fullt ut för vårdcentralen i Bräcke, Trollhättan eller Sävsjö ska jag stå här och tro att jag vet bättre än landstingspolitikerna i Stockholm.

Christina Zedell är möjligen ledamot av Stockholms läns landsting, och då föreslår jag att denna fråga tas upp där. Är hon inte det går det att kandidera där i nästa val.

Min principiella syn är att vårdval är bra, att det spelar en roll för att höja kvaliteten, effektiviteten och tillgängligheten. Det leder till kvalitetsförbättringar och större möjligheter för anställda att hitta en roll inom hälso- och sjukvården som fungerar bra.

Min grundläggande hållning är förstås också att hälso- och sjukvården ska ges till alla. Alla är lika mycket värda, och vård ska ges efter de behov som finns. Tricket för våra landstingspolitiker är att hitta en avvägning när det gäller ersättningssystemen som gör att det fungerar så bra som möjligt. Vi genomför ett understödjande arbete som siktar på att kunna ge ett bättre stöd i just det arbetet. Det här är en svår konst, och jag

säger inte att vi sitter på hela sanningen, men jag tror att det är en nytta med att fler samtalar och bidrar till att utveckla ersättningsmodellerna.

Vårdvalsmodellen tror jag har kommit för att stanna, eftersom det är en klok tanke i grunden. Jag tror att det är ett bra sätt att få de effekter vi vill se inom hälso- och sjukvården: bättre tillgänglighet, att vården finansieras gemensamt och ges efter behov.

Anf. 78 CHRISTINA ZEDEL (s):

Fru talman! Socialministern har ändå ett övergripande ansvar för att hälso- och sjukvårdslagen följs, det har vi också här i riksdagen. Det handlar om att alla ska få den vård som krävs. Därför tycker jag att det är viktigt att vi för den debatten här i parlamentet, inte enbart i landstinget. Jag vet att den diskussionen förs i landstinget även om jag själv inte är landstingspolitiker. Jag tycker att det är viktigt att man lyfter fram den här frågan. Då kan du inte bara raljera bort den och säga att det inte är ditt bord. Det är det ju. Stockholmsområdet är stort, så det här kommer naturligtvis att få konsekvenser för hela landet.

Min fråga till dig var: Är det här en modell som du tycker att man ska genomdriva i övriga landet? Här försöker jag ändå berätta om de konsekvenser som det här systemet har fått.

Dessutom är det en kostnadsdrivande reform. Vi kan redan nu se att de här vårdcentralerna har etablerat sig i vissa områden där man tror att de ska kunna ge stora vinster. Eftersom kraven att etablera sig inte är så höga har det lett till överetablering i attraktiva områden. Redan i dag har flera etableringar visat sig olönsamma, och då har vårdcentralerna lagts ned. Då har det kostat väldigt mycket pengar. Det här sker i ett läge där vi ser en oroande ekonomisk utveckling i Stockholm. Redan nu är det minus i sjukvårdens budget, och för 2009 ligger det besparingskrav på 800 miljoner kronor.

Men återigen: Vårdval Stockholm, inte vårdvalet i sig, har inneburit att resurser flyttas från fattiga områden som Jordbro och Fittja till välbärgade områden i Stockholmstrakten som Stureplan och Äppelviken. Vi har redan överetablering i Stockholms innerstad, till och med i välbärgade förorter.

Det är inte ett fritt vårdval utan en klasspolitik som ökar skillnader mellan fattig och rik och mellan sjuk och frisk.

Jag vill passa på att önska fru talmannen och övriga i kammaren och naturligtvis socialministern en trevlig midsommar och en skön sommar.

Anf. 79 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Christina Zedell frågar mig om Stockholmsmodellen är en modell att genomdriva i hela landet. Nej, det tror jag förstås inte. Det var därför som jag gav ett sådant svar som jag gav inledningsvis. Jag talade om att jag tror att vårdvalsmodellen är någonting att genomföra i hela Sverige. En utredare har lämnat förslag till hur det skulle kunna se ut, med stora möjligheter för regionerna att själva utforma modellen på det sätt som passar bäst lokalt.

Självklart finns det myndigheter som ständigt följer det här och svarar för tillsynsverksamhet. Vi har öppna jämförelser som gör att vi kontrollerar resultaten. Kvalitetsindikatorerna har samma effekt. Det är inte min sak som statsråd att recensera enskilda landstings politik lika lite som att

recensera olika kommuners politik. Jag tycker att man kan lyfta fram goda exempel, och jag vill gärna lyfta fram framför allt Halland. Där är det politisk enighet, och de har varit banbrytande. Där har man haft systemet i sjön längre, och man har genom de uppföljningar som görs på vetenskaplig grund kunnat se väldigt positiva effekter.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att landstingspolitiker runt om i hela landet följer den här utvecklingen för att kunna lära hur vi kan utveckla svensk hälso- och sjukvård, som ju redan är i världsklass, så att den blir ännu bättre. Fortfarande kvarstår tyvärr väldigt många utmaningar och problem som vi har att kämpa med, bland annat när det gäller tillgänglighetsfrågorna, som vi är fast beslutna att ta itu med.

Till sist vill jag än en gång önska alla i kammaren en riktigt glad mid-sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:783 om äldres tillgänglighet i vården

Anf. 80 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Christina Axelsson har frågat mig vad jag gör för att få mer forskning på äldres sjukdomar, öka utbildningen i geriatrik på olika nivåer, för att fler äldre ska få chansen att träffas och för att förbättra samarbetet mellan kommuner och landsting vid vård av äldre samt vilka initiativ jag avser att ta för att öka äldres tillgänglighet i vården.

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vidare ska vården ges med respekt för alla människors lika värde och den enskilda människans värdighet. Den som har de största behoven av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Det är landstingens ansvar att organisera hälso- och sjukvården så att den uppfyller kraven i hälso- och sjukvårdslagen.

Forskning inom medicin och livsvetenskaper är ett prioriterat område för regeringen, och regeringen avser att återkomma i frågan i den kommande forskningspolitiska propositionen.

Några av målen för äldrepolitiken är att kunna åldras i trygghet och att ha tillgång till god vård och omsorg. För att nå målen krävs bland annat samverkan mellan olika aktörer, yrkesgrupper, frivilligorganisationer och olika huvudmän. En förutsättning för en trygg äldrevård är också att utveckla kunskap, satsa på forskning och metodutveckling samt att nya evidensbaserade metoder får spridning i hela landet. Regeringen genomför därför stora satsningar på vården och omsorgen om äldre personer bland annat genom ett stimulansbidrag till kommuner och landsting på 1,35 miljarder kronor. Områden som prioriterats inom ramen för detta bidrag är bland annat läkartillgång, läkemedelsgenomgångar, samverkan kring rehabilitering, demensvård, kost och nutrition, förebyggande arbete och att äldres sociala behov uppmärksammas i större utsträckning än hittills.

Sedan 1997 finns en besöksgaranti inom primärvården. Under 2005 tecknades en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, om att utvidga besöksgarantin till en vårdgaranti

som också omfattar väntetid till behandling. För att täcka de ökade kostnaderna för införande av vårdgarantin tillförs landstingen 500 miljoner kronor per år. För 2007 fick landstingen dessutom 250 miljoner kronor extra, det vill säga totalt 750 miljoner kronor för genomförandet av vårdgarantin. Vårdgarantin följs upp av Socialstyrelsen i samverkan med SKL.

Regeringen har tagit initiativ till utredningen om patientens rätt i vården. Utredaren ska bland annat lämna förslag till lagreglering av den nationella vårdgarantin och det fria vårdvalet. Förslag i dessa delar kommer att lämnas i december. Alla medborgare ska känna sig trygga med att vården finns lätt tillgänglig när de behöver den. De nationella satsningarna på att förbättra tillgängligheten och stärka patientens ställning ger goda förutsättningar för att nå målet om en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet.

Anf. 81 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Nu kommer en 08 till, men det är 08 hela året, så ministern får väl stå ut med det.

Jag tycker att det är fint att det, som ministern pekar på, satsas på äldre. Enligt svaret prioriteras läkartillgång, läkemedelsgenomgångar, samverkan kring rehabilitering, demensvård, kost och nutrition, förebyggande arbete, och de äldres sociala behov uppmärksammas i större utsträckning än hittills.

Det låter bra, ministern, men hur är det i verkligheten? Jag kan inte låta bli att ta exempel från den verklighet jag lever i här i Stockholms län. Här har inte tillgängligheten ökat, tvärtom. Precis som Christina Zedell här har sagt har Vårdval Stockholm, som man pratar så mycket om, inte betytt att fler äldre får välja. Nej, det har inneburit att läkarna får välja. De får välja var de vill etablera sig. Det är klart att de gör det där det finns en bra marknad, det vill säga där det bor folk med högre utbildning som har mer råd och som efterfrågar mer medicinsk kompetens. Det visar inte minst den undersökning som går att hämta på landstingets hemsida om behov av hälso- och sjukvård i Stockholms län utifrån ett befolkningsperspektiv.

Som Christina Zedell tidigare har sagt har flera närakuter i Stockholms ytterområden fått stänga igen. Och det är ministerns kamrater i landstinget som tillsammans med övriga borgerliga landstingsledamöter har beslutat om det. Man har lagt ned de äldrecentrum som har funnits i det blå Solna, i det blå Sollentuna och till och med i Hökarängen, även om de så sent som förra hösten fick ett väldigt gott betyg. De var sådana äldrecentrum som faktiskt hade kunnat visas upp som bra att satsa på också för andra regioner än för oss i 08-regionen.

Alla medborgare ska känna sig trygga med att vården finns lätt tillgänglig när den behövs, säger ministern vidare i svaret. Det låter bra, herr minister. Men, återigen, det speglar ju inte riktigt hur det är, för verkligheten är att hälsoklyftorna växer. Det säger till och med Socialstyrelsen i sin rapport.

I mitt hemlän är vårdens vinnare med en borgerlig regering de som bor i de rika kommundelarna eller kommunerna. Så kommer det också att bli i det övriga landet när det här får genomslag överallt.

De patienter som har problem med språket, problem med traumatiska upplevelser som kommer ikapp dem när de blir lite äldre, de som har problem med ekonomin är de stora förlorarna. Om man ska skriva ut ett recept mot det här, en bot, då heter det inte vårdval à la Stockholm utan mer av rättvisa – mer vård efter behov helt enkelt.

Tillbaka till min fråga: Vad avser ministern att göra för att öka alla äldres tillgänglighet i vården?

Anf. 82 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag ska avstå från att läsa upp mitt svar en gång till. Jag har svarat på de frågor som har ställts om vad jag ämnar göra för att förbättra samarbetet mellan kommuner och landsting vid vård av äldre. Jag har gett mitt svar på frågan om vilka initiativ jag avser att ta för att öka de äldres tillgänglighet i vården.

Jag tror ändå att det finns skäl att vika ut sig något mer och diskutera det faktum att vi har väldigt stora förändringar framför oss i takt med att vi för varje dag som går blir en dag äldre, och så småningom kommer ganska många att bli gamla ungefär samtidigt.

För en tid sedan delade jag ut ett pris till ett av alla de väldigt goda projekt som pågår inom svensk hälso- och sjukvård som handlar om att utveckla sjukvården. Det var en tidning som delade ut en guldskalpell för fantastiska insatser inom vården. I det här fallet råkade det vara i mitt hemlandsting Jönköpings län. Det är bäst att jag talar om att jag inte satt i juryn, men jag hade glädjen att få dela ut priset. Där hade man gjort en fantastisk insats för att undvika fallskador hos äldre som fanns i den kommunala omsorgen eller under landstingets tak. Man hade genom kvalitetsarbete minskat antalet trycksår eller liggsår dramatiskt. Man hade också förbättrat näringsbalansen hos äldre patienter.

Det här tycker jag är ett glädjande exempel på sådant som fungerar väldigt väl och sådant som kan exporteras från ett landsting till ett annat, så att vi lär för att utveckla vården. Det här är någonting som vi ständigt och jämt jobbar med.

Men jag vill än en gång påminna om att landstingspolitiken i Stockholm i huvudsak är en sak för landstingspolitikerna där. Den nationella politiken har ett annat perspektiv men spelar naturligtvis roll.

Anf. 83 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Ja, det är riktigt som ministern säger att det pågår saker och ting. Det sjuder av verksamheter, inte minst med ny teknik. Det finns de som har uppfunnit pyjamasar som kan känna av om man har feber. Det gör att personalen slipper ta tempen på patienterna på morgnarna, vilket naturligtvis också är besparande. Jag tror att vi kommer att få se många av den typen av innovationer, men för det behövs det också lite drivkraft, och det behövs drivkrafter överallt. Det kan ju inte bara vara så att det är pengarna som ska styra, att vården ska bli en marknad som på så sätt blir tillgänglig. Vad jag vill är att vården ska vara till för alla, precis som det står i hälso- och sjukvårdslagen.

Det är intressant att ministern i svaret tar upp utredningen om patienternas rätt. Jag tycker att det är viktigt att patienterna får sin rätt. Men det första delbetänkandet handlar ju bara om hur man ska införa fri etableringsrätt.

Då kan man undra: Vad blir det för vårdval för patienterna? Och hur ska man kunna veta vad man ska välja? Det står ju ingenting om vad det ska vara för varudeklaration på dem som du ska kunna välja. Innebär det att vårdtagarna också ska kunna få välja var läkare eller äldrecentrum ska etablera sig? I så fall tror jag att vi kommer att få ett helt annat vårdval.

Det vårdval som vi ser, och som Christina Zedell pekade på i sin interpellation, handlar bara om läkarnas möjligheter att välja var de ska etablera sig. Det är det ni är så inriktade på, och det är det här vi vill komma åt. Gör inte så här, utan låt i stället patienterna få vara med och styra var vården behövs och vilken vård som behövs. Jag tror att vi kommer att få se en helt annan mångfald av olika vårdservicegivare på olika platser när det inte bara är pengarna som styr direkt och det handlar om att gå till doktorn många gånger.

Anf. 84 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag håller verkligen med om att vården inte är en marknadsvara som kan hanteras på samma sätt som när det gäller cykelslangar, mikrofoner och annat, utan vården har ett särskilt värde och en särskild betydelse. Det är därför vi har en bred enighet om att vården ska finansieras gemensamt genom våra skatter och att vården inte ska ges till människor på några andra grunder än deras medicinska behov.

Sedan tror jag ändå att det finns möjligheter att använda en del av de mekanismer som finns på marknaden för att få saker och ting att fungera bättre. Dit hör till exempel att ersättningssystemen utformas på ett sådant sätt att de leder till att vi får en god kvalitet förstås men också en snabb genomströmning så att så många människor som möjligt får vård och omsorg. Det ger alltså mer makt till vårdtagarna att kunna välja.

Det är sådant som jag tror bidrar till kvalitet och utveckling, men det ersätter inte allt annat. Det kommer att behövas kvalitetskontroll, tillsyn, öppna jämförelser, kvalitetsindikatorer och så vidare för att hela tiden skapa ett så bra underlag som möjligt för dig och mig att välja. Men till skillnad från marknader där saker och ting saluförs hur som helst handlar det här om att vi betalar vården gemensamt och att den ges efter behov, inte utifrån några andra grunder.

Anf. 85 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! I Stockholms län bor i dag ungefär 270 000 personer över 65 år. Vi är ju en ung region. Men icke förty kommer vi att bli ungefär 40 000 fler på bara några års sikt, för som ministern också sade i början kommer antalet äldre att öka. Och vi kommer att ställa stora och höga krav på vården, att den finns tillgänglig, att den finns där vi behöver den och att den ger oss vad vi behöver.

Jag är glad att ministern ändå säger att det är människors behov som ska styra och att vården inte ska vara en marknadsvara. Men det synsättet har inte slagit igenom bland ministrernas partikamrater i den region jag kommer från, alltså 08-området. Det är viktigt att det får genomsyra allt man gör och att man också måste se till att vi stiftar den typ av lagar, förordningar och föreskrifter som styr så att det bli vård på människornas villkor och inte på vårdgivarnas villkor. Det tycker jag är viktigt.

Med det, fru talman, vill jag önska trevlig midsommar till alla som jobbar här, till kamraterna i bänkarna och naturligtvis till socialministern. Jag hoppas att vi slipper uppsöka vård i helgen.

Anf. 86 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag tackar för diskussionen. Vi får säkert anledning att återkomma. Detta är ett av de mest spännande områden vi har. Hur kommer vi till rätta med de långvariga problem som vi har haft när det gäller till exempel tillgängligheten? Hur möter vi de stora utmaningarna som finns när det gäller en åldrande befolkning och de hälsoproblem som följer med det? Hur möter vi medborgarnas ökande kunnande och krav på hälso- och sjukvården? Detta är frågor som vi ständigt förstås måste diskutera – liksom att jag ständigt måste önska en god midsommar, vilket jag naturligtvis gör med stor glädje. Glad midsommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:789 om tonårsaborter

Anf. 87 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Matilda Ernkrans har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att säkerställa korrekt faktaunderlag när det gäller utvecklingen av antalet tonårsaborter 2006 och 2007.

Socialstyrelsen har sedan 1975 samlat in uppgifter om antalet genomförda legala aborter i Sverige. Uppgifterna kommer från samtliga kvinnokliniker och gynekologiska avdelningar som utfört aborter. Syftet med registreringen är att tillhandahålla kunskapsunderlag för utvärdering av abortförebyggande arbete och för forskning samt statistik för allmän samhällsinformation.

Av statistiken från Socialstyrelsen framgår att det totala antalet aborter har varit relativt konstant, mellan 30 000 och 38 000 aborter per år, från 1985 till i dag. Antalet tonårsaborter, det vill säga utförda på kvinnor i åldern 15–19 år, har under senare år däremot ökat i antal från 4 195 år 1995 till 7 532 år 2006. Av Socialstyrelsens rapport *Aborter 2007* framgår att antalet tonårsaborter uppgick till 7 584 i fjol.

Om man jämför hur många aborter som utfördes på tonåringar åren 2006 och 2007 har de stigit i antal. Men även antalet kvinnor i den aktuella åldersgruppen har ökat. År 2006 genomfördes 25,4 aborter per tusen kvinnor i åldern 15–19 år och under 2007 genomfördes 24,8 aborter per tusen kvinnor i samma åldersgrupp, vilket innebär en minskning med 2,4 procent. Däremot har antalet aborter bland övriga grupper ökat, utom för kvinnor över 40 år.

Regeringen beslutade den 14 juni 2007 att tillsätta en arbetsgrupp inom Socialdepartementet med uppgift att överväga hur arbetet med att förebygga oönskade graviditeter kan utvecklas bland vuxna, unga vuxna och ungdomar. Den 13 mars i år beslutade regeringen att förlänga arbetsgruppens uppdrag till den 31 mars 2009.

Regeringsbeslutet offentliggjordes i bland annat ett pressmeddelande som innehöll viss statistik från Socialstyrelsens abortregister. De uppgif-

Svar på
interpellationer

ter som presenterades i pressmeddelandet om arbetsgruppen var inte felaktiga. I pressmeddelandet var vi tydliga med att detta var ett axplock ur statistiken, och det var inte vår avsikt att där ge en helt komplett bild. För detta ändamål behövs naturligtvis fler uppgifter.

Syftet med pressmeddelandet var att offentliggöra regeringens ambition att hitta nya vägar och metoder för att förebygga aborter och minska sexuellt överförbara sjukdomar. Jag anser att den intentionen uppfylldes. Arbetsgruppen har nu påbörjat sitt uppdrag och jag ser med tillförsikt fram emot resultatet av detta arbete.

Anf. 88 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Till socialminister Hägglund vill jag först säga att vi socialdemokrater välkomnar den arbetsgrupp som har tillsatts för att överväga hur arbetet med att förebygga oönskade graviditeter kan utvecklas när det vuxna, unga vuxna och ungdomar. Det är bra att man ska analysera hur detta fungerar och föreslå konkreta förbättringsåtgärder.

Med det sagt vill jag gå över till det interpellationen handlar om. Det jag skriver i interpellationen är att tonårsaborterna fortsätter öka om man ska tro socialminister Göran Hägglund. Det var ju det som presenterades på en presskonferens och i ett pressmeddelande från regeringen. Där sades att tonårsaborterna ökade med 2 procent under första halvan av 2007 jämfört med samma period året innan. Det budskapet trummades ut rätt hårt när arbetsgruppen presenterades.

I själva verket minskade antalet tonårsaborter under första halvan av 2007. Enligt Socialstyrelsen utfördes 25,8 tonårsaborter per tusen kvinnor mellan januari och juni 2006. Motsvarande siffra för 2007 var 25,4. Det innebär alltså en minskning med 1,6 procent och inte en ökning som regeringen påstod. Dessutom presenterade Socialstyrelsen en rapport som redovisar genomförda aborter för hela 2007. Minskningen av tonårsaborter blir då ännu större, 2,4 procent jämfört med 2006.

Din politiskt sakkunnige, kristdemokraten Joakim Pettersson, var tydligen den som författade pressmeddelandet. Han tycker inte att det innehåller några felaktigheter. Han verkar inte ens tycka att det spelar så stor roll hur man har valt att redovisa antalet aborter.

Också socialministern har här i sitt nyss upplästa svar framhållit att han inte direkt anser att det är problematiskt att fakta presenteras på ett felaktigt sätt. Han säger att det inte ens var deras avsikt att ge en helt komplett bild. Men då blir det absurt. Det kan väl inte vara så att ministern menar att det är rätt att vilseleda allmänheten? Vad finns det för syfte och varför vill ministern piska upp stämningen och säga att tonårsaborterna ökar när det trots allt är tvärtom?

Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Vi tar statistikfrågan först. Om 500 personer skulle dö i bilolyckor under 2008 och 501 under 2009, är det då en ökning eller minskning av antalet dödade i trafiken? Man kan välja att se det på två sätt. Man kan å ena sidan säga att det har blivit fler i antal. Så är det ju bevisligen, 501 är fler än 500. Å andra sidan kan man säga att det inte har skett någon ökning eftersom trafikarbetet har ökat, så per körd kilometer har det inte blivit fler. Det är ett annat sätt att resonera.

Jag tycker att denna fråga är skäligen ointressant. Det är inte så att jag på något sätt har bidragit till att piska upp stämningen, som det hette här.

Vi har tagit ett viktigt initiativ som tidigare regering inte gjorde men som nu välkomnas från socialdemokratiskt håll. Det syftar till att bedriva ett arbete som om vi lyckas väl leder till att färre kvinnor genomgår abort, att män i större utsträckning tar sitt ansvar och att vi får mindre spridning av sexuellt överförbara sjukdomar. Lyckas vi med det har vi gjort något betydelsefullt.

Anf. 90 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Statsrådet, socialministern, säger att det är skäligen ointressant hur man väljer att presentera fakta. Jag tycker inte att det är ointressant. Jag tycker att det är allvarligt när en regering slarvar med underlag inför framtida beslut. Socialstyrelsen – inte jag – har räknat ut och kan tala om att tonårsaborterna minskar. Då tycker jag att det är allvarligt när regeringens företrädare i ett pressmeddelande och en presskonferens säger precis tvärtom. Jag tycker inte att det finns någon som helst anledning att piska upp en stämning om att tonårsaborterna ökar när de faktiskt minskar.

Som jag sade tidigare välkomnar vi socialdemokrater den här arbetsgruppen och vi ser fram emot konkreta förbättringsåtgärder. Om jag kunde lita på att Göran Hägglund och Kristdemokraterna faktiskt vill lägga fram förbättringsåtgärder skulle det vara lite enklare, men jag känner att jag inte riktigt kan lita på det.

Vi socialdemokrater har faktiskt redan här i kammaren föreslagit att barnmorskor ska kunna utföra medicinska aborter. Vi tycker att det är rimligt att en kvinna ska kunna besluta om sin egen kropp och inte behöva vänta på ett läkarbesök. Det kan ta alldeles för lång tid. Det är ju viktigt att detta sker tidigt.

Det har majoriteten i utskottet avstyrkt. Dessutom finns det kristdemokratiska motioner i utskottet som pekar i en helt annan riktning. Man uppmanar den borgerliga regeringen och Sveriges riksdag att vara väldigt noga med att abortlagstiftningen följs och att man inte ruckar på den. Man vill inte ens se över en möjlighet till medicinska aborter, något som är möjligt redan i dag. Det har Socialstyrelsen konstaterat. Men det skulle kunna bli ännu bättre för kvinnorna om det faktiskt kom konkreta förbättringsåtgärder som inte behöver utredas mer, utan kan genomföras här och nu.

I ljuset av det blir det problematiskt när man presenterar att tonårsaborterna ökar när de faktiskt minskar och när man här i kammaren har den bakgrund som jag just beskrev. Göran Hägglund är ansvarig för den här frågan så jag vill fortsätta att fråga: Är du beredd att vidta åtgärder för att säkerställa att du i framtiden baserar dina politiska beslut på korrekta fakta? Vad var syftet med att piska upp en stämning om att tonårsaborterna ökar när de faktiskt minskar?

Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag förde ett resonemang om trafikolyckor. Jag ska fullfölja det. Om antalet dödsolyckor i Sverige nästa år är 501 i stället för 500 i år – om det nu är så – anser Matilda Ernkrans att det då är fel att säga att antalet dödsolyckor har ökat om trafikarbetet totalt sett har ökat?

Jag menar att det är två olika sätt att beskriva någonting. Men detta var inte det centrala. Man brukar prata om att göra en höna av en fjäder. Här snickras det upp den ena hönsfarmen efter den andra av denna fjäder.

Piska upp stämning, säger Matilda Ernkrans. Vi hade ett väldigt bra samtal med ungdomar på Tumba gymnasium om hur det ser ut i deras situation. Vad är det som gör att killar inte tar sitt ansvar? Vad är det som gör att tjejer tvingas genomgå vad de inte skulle vilja genomgå?

Fastän både killar och tjejer vet hur saker och ting hänger samman hamnar alltför många i en situation där man är oönskat gravid eller där man får en spridning av sexuellt överförbara sjukdomar. Vi förde ett jättebra samtal om detta.

Vi har tillsatt en arbetsgrupp som Anders Milton leder för att se om vi kan göra något när det gäller skolans sex- och samlevnadsundervisning. Kan vi göra någonting när det gäller ungdomsmottagningar? Kan vi kampanja på något sätt eller är den möjligheten uttömd och inte ger effekt?

Att vi skulle piska upp stämningar känner jag inte alls igen.

Det är sant det som har beskrivits, men det finns en massa tillägg man skulle kunna göra. I regel är våra pressmeddelanden en eller två sidor. Det är ungefär det format man kan hålla sig till för att en mottagare ska läsa det. Man kan naturligtvis hugga på många sätt. Vi har gjort på det här viset. Det var inte det centrala. Det centrala var att vi sätter i gång ett arbete där vi vill ha många impulser från ungdomar om den värld som de står i. Vad skulle ha effekt för att minska antalet oönskade graviditeter och minska spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar?

Anf. 92 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Jag vill avslutningsvis berätta för Göran Hägglund att jag inte har presenterat felaktiga fakta. Det är du som har presenterat det faktum att tonårsaborterna ökar, trots att de minskar. Du borde vara angelägen att rätta till det så att du i framtiden baserar dina beslut på riktiga fakta. Det borde vara du som är angelägen om att inte lägga fram bilder som inte är sanna till allmänheten. Så är fallet den här gången. Jag har inte presenterat några felaktiga fakta.

Du säger att jag gör en höna av en fjäder. Det tycker jag är ett nonchalant sätt att se på den här oerhört viktiga frågan.

Som du själv säger i ditt inlägg handlar det om unga människor. Det handlar om att unga kvinnor och män ska få komma till tals och få möjlighet att bestämma över sin egen kropp. Att vi kan hitta åtgärder som förbättrar möjligheten för unga kvinnor att bestämma över sin egen kropp är jätteviktigt.

Det är oerhört viktigt att vi håller oss till riktiga fakta när vi pratar med ungdomarna.

Jag vidhåller: Det är allvarligt när man slarvar med underlag inför framtida beslut. Jag tycker att det är extra allvarligt att man, när det handlar om tonårsaborter som rör unga människor, försöker skapa en bild av att tonårsaborterna ökar när de faktiskt minskar.

Avslutningsvis vill jag naturligtvis önska dig en trevlig midsommar, även om vi i debatten ibland har hårda ord och olika åsikter. Efter ditt sista inlägg är du färdig i kammaren för den här gången.

Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! När det gäller antalet säger Matilda Ernkrans att det är ett nonchalant sätt att se på frågan. Jag tycker att det på det hela taget är tämligen ointressant. Det intressanta är ju att konstatera att vi har ett problem som är stort för många enskilda ungdomar i vårt land – och för den delen även äldre. Vi behöver naturligtvis fokusera på vad vi kan göra åt det.

Jag hade hoppats att Matilda Ernkrans hade ställt en interpellation om huruvida jag har jättemånga goda idéer om hur vi kan få ned antalet tonårsaborter eller oönskade graviditeter eller minska spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar så att vi hade fått en diskussion om det.

Det som står i pressmeddelandet är sant; det går inte att komma ifrån. Men det går att beskriva sanningen på många olika sätt. Den statistik som finns där är sann.

Om man ska använda det perspektiv som Matilda Ernkrans har är det väldigt svårt att säga att antalet trafikdödade ökar eftersom man då måste räkna efter och se hur trafikarbetet har förändrats. Det kanske är färre dödade fastän det i antal var fler. Det blir lite förvirrande.

Men hur som helst tror jag att vi får skäl att återkomma till sakfrågan som är stor, viktig och betydelsefull. Den slarvar jag verkligen inte över, utan där är det av allra största vikt att vi åstadkommer åtgärder som kommer att leda till förändringar och förbättringar av situationen.

Till sist vill jag önska hela kammaren, alla ledamöter som har samlats för att lyssna på den här debatten, en riktigt glad midsommar. Detsamma gäller all personal i kammaren och här omkring. Jag hoppas att det blir skönt, avkopplande och trevligt på alla möjliga sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:749 om döva asylsökande

Anf. 94 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Kalle Larsson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att öka skyddet för döva asylsökande och erkänna särskilda skyddsskäl som kan finnas för döva asylsökande. Han har också frågat om jag avser att vidta åtgärder för att bryta isoleringen för döva asylsökande.

Utlänningslagens regler om flyktingskap och skyddsbehov gäller lika för alla asylsökande. I fråga om flyktingskap är en av grunderna för förföljelse tillhörighet till en särskild samhällsgrupp. Personer med funktionsnedsättning skulle till exempel kunna sägas utgöra en särskild samhällsgrupp i denna betydelse utifrån en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Utlänningslagens regler är ändamålsenligt utformade och jag ser ingen anledning att vidta några åtgärder i denna del.

För att en döv asylsökande ska kunna lägga fram sina asylskäl är det givetvis viktigt att han eller hon kan kommunicera med myndigheter och domstolar. Döva asylsökande har rätt till teckenspråkstolk när tolk behövs och kan användas. Om den döve inte behärskar något teckenspråk för vilket tolk finns att tillgå men kan läsa och skriva sker asylutredningen hos Migrationsverket genom skriftlig kommunikation på personens

hemspråk. Det förekommer att döva personer utvecklar en egen kommunikation med sin familj. I dessa fall kan en familjemedlem tolka för den döve. Situationen löses utifrån individens perspektiv. Asylutredningar för döva barn sker utifrån samma förutsättningar som för vuxna.

Migrationsverkets personal ska informera döva asylsökande och föräldrar till döva barn om till exempel specialskolor och dövföreningar. Det är den enskilde som får välja om kontakten ska tas, och Migrationsverket ska vid behov hjälpa till. Det är förstås angeläget att döva asylsökande får tillgång till samma förmåner som övriga asylsökande och inte isoleras. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är den enskilde som själv bestämmer om han eller hon vill ta del av Migrationsverkets erbjudande om en plats i ett anläggningsboende. Döva asylsökande kan välja att bo tillsammans med släktingar eller vänner i ett eget boende. Den valmöjligheten lägger sig inte staten i.

Migrationsverket har samarbetat med Sveriges Dövas Riksförbund för att öka förståelsen och kompetensen hos tjänstemännen hos Migrationsverket om hur man bäst kommunicerar med döva asylsökande. I regleringsbrevet för 2007 gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att i samråd med Myndigheten för handikappolitisk samordning upprätta en handlingsplan för hur lokalerna, verksamheterna och informationen vid myndigheten ska bli tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Regeringen fortsätter att följa Migrationsverkets insatser för att tillgodose de särskilda behov som döva och asylsökande med andra funktionsnedsättningar kan ha.

För att förbättra mottagandet av asylsökande gav regeringen i december 2007 i uppdrag åt en särskild utredare att se över frågan. I utredarens uppdrag ingår att se över mottagandet av asylsökande med särskilda behov. Uppdraget ska redovisas den 27 februari 2009.

Anf. 95 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Tre gånger är en vana, brukar man säga. Det är säkert bara en tillfällighet att det för andra året i rad är migrationsministern och jag som har den sista debatten före midsommar. Den rör viktiga och väsentliga frågor. Jag ska börja med att ge en liten kort beskrivning av bakgrunden och den situation som många döva i andra länder lever i.

Det är nämligen en mycket speciell situation. Det är svårt att hitta teckentolk på olika språk. Det gör att man har svårigheter att kommunicera. Kunskapen och medvetenheten hos handläggare om den särskilda språkmiljön, alltså inte bara språket utan hela miljön runt språket, är faktiskt ofta dålig och gör att det kan vara svårt att beskriva och få fram information om den situation som man har flytt från.

Man är också extra utsatt som döv i en krigssituation. Man hör inte varningar, man uppfattar situationer annorlunda, och det gör att man kan utsättas för större risker och större faror än hörande.

Dessutom kan det mycket väl ofta vara så att man inte får samma möjligheter som hörande att ta del av utbildning och samhällsliv i det land som man kommer från. Diskrimineringen finns i Sverige också, men den är många gånger betydligt värre i många andra länder.

Detta är bakgrunden till den viktiga diskussion som vi i dag har. Jag noterar flera saker i svaret som är uppfattningar som jag delar. Det är viktigt att de kommer fram, till exempel att döva kan vara en särskild grupp i den svenska utlänningslagstiftningen. Det välkomnar jag.

När det gäller tolkning och möjligheter även för familjemedlemmar att tolka för den döve är det väldigt viktigt att få klarhet i en sak. Den sista möjliga utvägen, om den döva personen inte kan kommunicera på något annat sätt, kan vara att en familjemedlem tolkar. Men det är när alla andra utvägar – skriftlig tolkning och teckentolkning på andra språk – är uttömda som det över huvud taget bör komma i fråga. Det är inte det enklaste att berätta om svåra och traumatiserande situationer för en person i ens egen familj. Det kan innebära ytterligare problem för familjen om till exempel en våldtäktsdrabbad kvinna tvingas berätta för sin man om vad hon har blivit utsatt för.

När det sedan gäller den isolering som många döva upplever i samhället, också döva asylsökande, gör migrationsministern det möjligen lite lätt för sig. Han säger att det är en frihet som man har att bo i eget boende eller i anläggningsboende. Så långt håller jag med. Jag är en av dem som försvarar att det också ska fortsätta att vara på det sättet. Men det betyder inte att det inte går att göra insatser för att ändå försöka bryta isoleringen. Därför kvarstår frågan om vilka insatser som migrationsministern tycker kan vara väsentliga för att bryta denna isolering som många ändå upplever.

Jag är väl medveten om att Migrationsverket samarbetar med Sveriges Dövas Riksförbund. Det är betydelsefullt att man gör det. Men jag vill ändå fråga migrationsministern om det finns mer som kan göras i detta avseende. Sveriges Dövas Riksförbund är ändå den organisation som har den bästa kunskapen, och jag tror mig veta att man inte alltid upplever att man blir fullt ut lyssnad på, om uttrycket tillåts, från den sidan i sina diskussioner med Migrationsverket.

Anf. 96 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tror att det alltid är komplicerat att leva med en funktionsnedsättning. Så kommer det alltid att vara oavsett vilken typ av funktionsnedsättning som vi talar om, om det är hörsel, syn eller om det handlar om någon form av fysiskt handikapp som gör det svårt att förflytta sig.

Förmågan att kommunicera är naturligtvis av speciell karaktär. Jag kan själv konstatera att mina möjligheter att kommunicera på teckenspråk är mycket små. Det som jag kan åstadkomma på teckenspråk är: Jag är Tobias.

Det är lätt att förstå – Kalle Larsson nämner det själv i sitt inlägg – att för den som ska berätta om komplicerade historier och redogöra för komplexa sammanhang är naturligtvis kommunikationssvårigheterna någonting som man måste försöka ta sig igenom, och det kan vara komplicerat.

Just därför upplever regeringen att det är viktigt att följa den här frågan extra noga. Det gör vi genom att betrakta Migrationsverkets arbete med olika kategorier av asylsökande, däribland personer med funktionsnedsättningar.

Migrationsverket har uppmärksammat och arbetat med frågan om döva asylsökandes behov, inklusive den dialog med Sveriges Dövas Riksförbund, som jag tidigare nämnde.

Skulle det visa sig att det finns ett behov av att ge verket ett särskilt uppdrag att titta på döva asylsökandes situation kommer vi att göra det. Det är viktigt att i den här debatten understryka att det finns många problembottnar i detta.

Mitt intryck som statsråd är att Migrationsverket är angeläget om att lösa de konkreta problem som kan uppstå för döva asylsökande. Men det finns komplexa faktorer i detta. En del handlar om att det finns generella problem som Migrationsverket inte ensamt kan lösa. En sådan sak är att teckenspråket inte är internationellt. Jag kan på svenska här kommunicera medels gester så gott jag förmår. Några få bokstäver kan jag teckna.

Men för den som kommer från ett fjärran land med ett helt annat språk är detta komplicerat. Dessutom är det så att långt ifrån alla döva asylsökande har kunskaper i något allmänt vedertaget teckenspråk. Detta är någonting som vi måste fundera över.

Jag tror att vi också gör klokt i att ge människor som kommer till vårt land en så stor frihet som möjligt. Kalle Larsson nämnde särskilt boendeförhållandena i sitt inlägg. Frågan handlade om varför vi inte följer den uppmaning som Sveriges Dövas Riksförbund har riktat, det vill säga att man ska placera döva asylsökande tillsammans så att de kan kommunicera med varandra. Ja, det kan finnas både plus och minus med en sådan åtgärd. Min grundinställning är att staten inte ska lägga sig i den enskildes beslut när det inte är absolut nödvändigt.

Det viktigaste som Migrationsverket i det här läget kan göra är att informera döva asylsökande och föräldrar till döva asylsökande om de möjligheter och rättigheter som finns och därefter överlämna beslutet till dem. Det tycker jag däremot är en viktig uppgift att slå vakt om. Här tror jag att dialogen mellan Migrationsverket och Sveriges Dövas Riksförbund är av mycket stor betydelse för att man ska kunna tillförsäkra människor den rättigheten. Rent allmänt är det angeläget när det gäller grupper som kan vara särskilt utsatta att regelverket är tydligt och klart. Det upplever jag att det är på den här punkten.

Anf. 97 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Jag noterar att migrationsministern poängterar att Sveriges Dövas Riksförbund har viktig kunskap och är en viktig instans att också kommunicera med och lyssna på när det gäller de här frågorna. Det är bra, och det är välkommet. Jag tror att det ytterligare kommer att kunna förbättra verksamheten och det informationsarbete som i dag görs.

Vi är överens – det är inte ofta jag säger det – i stora delar av den här diskussionen. De problem som jag ser finns egentligen inte vare sig i lagstiftning eller i hur migrationsministern formulerar att det borde vara. Svårigheterna i de här frågorna ligger mycket oftare i hur det i verkligheten blir. Därför är kommunikationen med dem som berörs så angelägen, för det är människor som själva är döva asylsökande och som har kunskap om den situationen som har förslagen på de bästa lösningarna på sin situation.

Det gäller till exempel att bryta isoleringen. Som migrationsministern säkert kan läsa sig till har inte heller vi något förslag om att placera män-

niskor tillsammans i en utsträckning som gör att de fräntas sitt fria val. Men man kan kanske fundera över – låt mig skicka med detta med migrationsministern i de kontakter han har med Migrationsverket och andra – andra möjligheter. Det gäller då att försöka bygga nätverk och att försöka göra aktiva insatser för att bryta isoleringen.

Jag tror, fru talman, att jag behöver be om ytterligare ett klarläggande när det gäller tolkningen. Jag inskräpte ju min fråga något på den punkten till att handla om att det bara i sista hand ska vara någon i familjen som tolkar, och då bara i de sammanhang där alla andra kommunikationsmöjligheter är uttömda. Endast de gånger man bara kan kommunicera med personer i den egna familjen därför att man har ett eget språk – den situationen finns ju – är det acceptabelt med tolkning genom en familjemedlem.

Jag tror att migrationsministern också är väl medveten om de problem som man annars skulle kunna komma att hamna i när man tvingas berätta om väldigt svåra upplevelser för människor som tillhör den egna familjen och som i sin tur kanske har väldigt svårt att hantera det. Risken finns att man gör trasiga familjer och relationer ännu trasigare.

Anf. 98 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Ett förtydligande efterlyses, och det ska jag naturligtvis lämna. Jag har ingen annan uppfattning än Kalle Larsson i denna del.

Migrationsverket har tydligt och klart sagt ifrån. Det är i sista hand som det kan komma i fråga att man tolkar via familjemedlemmar – av just de skäl som redogjorts för här. Men innan dess finns det alltså ett antal kontrollstationer som man måste fundera över. En av dem handlar naturligtvis om, som jag tidigare nämnde, att teckenspråket inte är internationellt.

Står man inför ett val och det handlar om att försöka utnyttja någon som faktiskt kan tolka och som kan framföra den enskilda asylsökandens åsikter och därmed bringa klarhet i den berättelse som i sin tur ligger till grund för huruvida människor ska kunna få ett positivt besked i asylprocessen eller inte, ja, då är det en svår avvägning för verkets tjänstemän att göra. Det måste man fundera över.

Det måste göras med stor omsorg och med insikt om problematiken. Men det är jag övertygad om att verket gör, inte minst därför att vi har fått signaler tillbaka från verket om att man särskilt följer de här frågorna.

Kalle Larsson nämnde i sitt andra inlägg om betydelsen av att fundera igenom, som jag ser det, kopplingen mellan å ena sidan asylsökandens möjligheter att kommunicera och lägga fram sin sak och å andra sidan betydelsen av att vi övriga som har ansvaret för de här processerna lyssnar på de organisationer som framför synpunkter – i det här fallet Sveriges Dövas Riksförbund. Det gör vi också.

Jag tycker att det är viktigt att hålla i gång den här dialogen och diskussionen. Det är betydelsefullt bland annat för att vi ska kunna titta på hur regelverket kan bli bättre, om man måste ändra den inriktning, den praxis, som man har i de här frågorna när det gäller tolkning och när det gäller språksvårigheter.

Det här är komplicerade frågor och kommer alltid, tror jag, att i någon mening vara komplicerade frågor.

Anf. 99 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Det finns en hel del frågor som vi kommer att behöva återkomma till. Inte minst handlar det om just den diskrepans, den skillnad, som finns mellan hur man vill att det ska vara och hur det i praktiken är. Många döva asylsökande vittnar trots allt om att de inte känner att de får sina skäl prövade på rätt sätt, att de inte känner att de får den hjälp och det stöd som de behöver för att kunna leva ett så normalt och givande liv som möjligt under sin tid här som asylsökande eller, för den delen, när de har fått sitt tillstånd. Jag avstår ändå från ytterligare frågor.

Jag önskar samtliga inblandade och alla åhörare – jag höll jag på att säga god jul och gott nytt år – en, vi nöjer oss väl med det, trevlig midsommar och en bra sommar i övrigt. Vi har säkert anledning att återkomma till det här. Kanske kan det så småningom bli en vana.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Hoppas att det inte dröjer så länge som till jul och nyår innan vi får se Kalle Larsson i talarstolen igen.)

Anf. 100 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Det är bra, och det känns skönt att vi kan sluta – jag höll på att säga det här läsåret – det här riksdagsåret med att vara överens om hur viktigt det är att vi följer de här frågorna framgent. Det tycker jag är utmärkt.

Låt mig, utan att förlänga debatten, säga att också jag har konstaterat att det är en intressant vana eller tradition som håller på att utvecklas här. Vi får väl se om vi kommer att kunna följa den under det kommande riksdagsåret och stå här också i juletid.

Tack så mycket! En glad midsommar önskar jag tjänstgörande talmannen, kammarens ledamöter och övriga åhörare och lyssnare.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Tack! Det anförande som statsrådet nyss höll var det hundraåriga anförandet här i dag. Jag får också passa på att önska er en riktigt trevlig midsommar.)

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2007/08:Fi16 till finansutskottet
2007/08:Ju37 till justitieutskottet

15 § Bordläggning

Prot. 2007/08:133

19 juni

Anmäldes och bordlades

Motion

med anledning av prop. 2007/08:124 Från sjukersättning till arbete
2007/08:Sf29 av Veronica Palm m.fl. (s, mp, v)

EU-dokument

KOM(2008)237 2007 om förbindelserna mellan europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 juni

2007/08:1356 Familjer med ensamföräldrar och barnfattigdom

av *Birgitta Eriksson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 juni.

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.09.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 §
anf. 38 (delvis),

av talmannen därefter till och med 10 § anf. 74 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 2007/08:728 om Tekniska högskolan i Jönköping.....	1
Anf. 1 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	1
Anf. 2 STEFAN ATTEFALL (kd).....	2
Anf. 3 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	3
Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd).....	4
Anf. 5 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	5
Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd).....	5
Anf. 7 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	6
3 § Svar på interpellation 2007/08:759 om skevheter i den nya antagningen till högskolan	6
Anf. 8 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	6
Anf. 9 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	7
Anf. 10 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	8
Anf. 11 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	9
Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (s).....	10
Anf. 13 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	10
Anf. 14 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	11
Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (s).....	11
Anf. 16 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	12
4 § Svar på interpellation 2007/08:762 om högskolans dimensionering och det ökande söktrycket	13
Anf. 17 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	13
Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (s).....	13
Anf. 19 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	15
Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (s).....	16
Anf. 21 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	17
Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (s).....	18
Anf. 23 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	19
5 § Svar på interpellation 2007/08:779 om höjning av studiemedel.....	19
Anf. 24 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	19
Anf. 25 LAGE RAHM (mp)	20
Anf. 26 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	20
Anf. 27 LAGE RAHM (mp)	21
Anf. 28 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	22
Anf. 29 LAGE RAHM (mp)	23
Anf. 30 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	23
6 § Svar på interpellation 2007/08:766 om tillgänglighet i boendet för äldre.....	24
Anf. 31 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	24
Anf. 32 CHRISTINA AXELSSON (s)	25
Anf. 33 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	26
Anf. 34 CHRISTINA AXELSSON (s)	27

Anf. 35	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	28
Anf. 36	CHRISTINA AXELSSON (s)	29
Anf. 37	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	29
7 §	Svar på interpellationerna 2007/08:668, 724 och 727 om barnfamiljers ekonomi	30
Anf. 38	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	30
Anf. 39	KALLE LARSSON (v)	32
Anf. 40	MARINA PETTERSSON (s)	33
Anf. 41	MATILDA ERNKRANS (s)	34
Anf. 42	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	34
Anf. 43	KALLE LARSSON (v)	35
Anf. 44	MARINA PETTERSSON (s)	36
Anf. 45	MATILDA ERNKRANS (s)	37
Anf. 46	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	38
Anf. 47	KALLE LARSSON (v)	39
Anf. 48	MARINA PETTERSSON (s)	39
Anf. 49	MATILDA ERNKRANS (s)	40
Anf. 50	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	40
8 §	Svar på interpellation 2007/08:684 om ambulansförarnas behov av kompetenslyft	41
Anf. 51	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	41
Anf. 52	MARINA PETTERSSON (s)	42
Anf. 53	CHRISTINA AXELSSON (s)	43
Anf. 54	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	43
Anf. 55	MARINA PETTERSSON (s)	44
Anf. 56	CHRISTINA AXELSSON (s)	44
Anf. 57	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	45
Anf. 58	MARINA PETTERSSON (s)	45
Anf. 59	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	46
9 §	Svar på interpellationerna 2007/08:751, 760, 761 och 786 om vårdnadsbidrag	46
Anf. 60	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	46
Anf. 61	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	48
Anf. 62	MATILDA ERNKRANS (s)	49
Anf. 63	EVA-LENA JANSSON (s)	50
Anf. 64	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	51
Anf. 65	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	52
Anf. 66	MATILDA ERNKRANS (s)	53
Anf. 67	EVA-LENA JANSSON (s)	54
Anf. 68	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	55
Anf. 69	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	56
Anf. 70	MATILDA ERNKRANS (s)	57
Anf. 71	EVA-LENA JANSSON (s)	57
Anf. 72	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	58
10 §	Svar på interpellation 2007/08:768 om rätten till likvärdig vård för alla	59
Anf. 73	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	59
Anf. 74	CHRISTINA ZEDELL (s)	60

Anf. 75	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	61
Anf. 76	CHRISTINA ZEDELLE (s)	62
Anf. 77	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	63
Anf. 78	CHRISTINA ZEDELLE (s)	64
Anf. 79	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	64
11 §	Svar på interpellation 2007/08:783 om äldres tillgänglighet i vården	65
Anf. 80	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	65
Anf. 81	CHRISTINA AXELSSON (s)	66
Anf. 82	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	67
Anf. 83	CHRISTINA AXELSSON (s)	67
Anf. 84	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	68
Anf. 85	CHRISTINA AXELSSON (s)	68
Anf. 86	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	69
12 §	Svar på interpellation 2007/08:789 om tonårsaborter	69
Anf. 87	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	69
Anf. 88	MATILDA ERNKRANS (s)	70
Anf. 89	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	70
Anf. 90	MATILDA ERNKRANS (s)	71
Anf. 91	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	71
Anf. 92	MATILDA ERNKRANS (s)	72
Anf. 93	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	73
13 §	Svar på interpellation 2007/08:749 om döva asylsökande	73
Anf. 94	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	73
Anf. 95	KALLE LARSSON (v)	74
Anf. 96	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	75
Anf. 97	KALLE LARSSON (v)	76
Anf. 98	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	77
Anf. 99	KALLE LARSSON (v)	78
Anf. 100	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	78
14 §	Hänvisning av ärenden till utskott	78
15 §	Bordläggning	79
16 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	79
17 §	Kammaren åtskildes kl. 14.09	79

